

Міністерство освіти і науки України
Коломийський індустріально-педагогічний технікум

ПАРФУМЕРНО-КОСМЕТИЧНІ ТОВАРИ

Навчально-методичний
посібник

м.Коломия, 2019

Міністерство освіти і науки України
Коломийський індустріально-педагогічний технікум

О.М.Яцяк

ПАРФУМЕРНО-КОСМЕТИЧНІ ТОВАРИ

Навчально-методичний
посібник

м.Коломия, 2019

Парфумерно-косметичні товари. Навчально-методичний посібник за редакцією Яцк О.М, майстра виробничого навчання Коломийського індустріально-педагогічного технікуму

Навчально-методичний посібник складений у відповідності із програмою курсу «Виробниче навчання» для учнів навчальних груп робітничого відділення з професії «Продавець непродовольчих товарів»

Рецензент: *Іваночко В.М.* – викладач вищої категорії Коломийського ІПТ

Анотація: У навчальному посібнику на основі аналізу літературних джерел та узагальнення досвіду провідних фахівців у галузі товарознавства непродовольчих товарів наведено напрямки розвитку парфумерно-косметичної промисловості, сучасний асортимент, споживні властивості, новітні розробки, особливості визначення якості та безпечності, особливості маркування, пакування, зберігання та деякі цікаві відомості щодо історії виникнення і створення парфумерно-косметичних товарів, парфумерного етикету. Разом з цим розроблено та запропоновано торговельно-виробничі ситуації та їх вирішення, завдання до практичних робіт, до виконання самостійної роботи та тестові завдання.

Посібник рекомендовано для учнів професійно-технічних закладів з професії «Продавець непродовольчих товарів».

Розглянуто і схвалено цикловою комісією виробничих технологій
Протокол № від лютого 2019р.

Затверджено до друку Методичною радою Коломийського ІПТ лютого 2019р., протокол №

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ПАРФУМЕРНО-КОСМЕТИЧНІ ТОВАРИ.....	6
Тема 1.1. Споживні властивості парфумерно-косметичних товарів.....	6
Тема 1.2. Історія виникнення парфумів та косметики	9
Тема 1.3. Перспективи розвитку парфумерно-косметичної промисловості	22
РОЗДІЛ 2. ПАРФУМЕРНІ ТОВАРИ	37
Тема 2.1. Фактори, які формують якість парфумерних товарів	37
Тема 2.2. Класифікація та асортимент парфумерних товарів	59
Тема 2.3 Вимоги до якості, транспортування та зберігання парфумерних товарів.....	
РОЗДІЛ 3. КОСМЕТИЧНІ ТОВАРИ	85
Тема 3.1. Фактори, які впливають на якість косметичних товарів та технологія їх виробництва	85
Тема 3.2. Класифікація та асортимент косметичних товарів	110
Тема 3.3. Класифікація та асортимент декоративної косметики.....	148
Тема 3.4. Вимоги до якості, дефекти, транспортування, зберігання косметичних товарів	163
РОЗДІЛ 4. ОСОБЛИВОСТІ ПРОДАЖУ ПАРФУМЕРНО_КОСМЕТИЧНИХ ТОВАРІВ.....	
Тема 4.1. Підготовка до продажу парфумерно-косметичних товарів.....	
Тема 4.2. Розміщення та викладка парфумерно-косметичних товарів.....	
Тема 4.3. Продаж та консультування покупців щодо вибору парфумерно-косметичних товарів.....	
РОЗДІЛ 5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	
Завдання № 1.....	170

Завдання № 2..... 184
Завдання № 3..... 170
Завдання № 4.....
Завдання № 5.....
Завдання № 6.....

ЛІТЕРАТУРА.....
ДОДАТКИ..... 223

218

ПЕРЕДМОВА

Парфумерія і косметика складають особливу групу непродовольчих товарів без яких важко уявити повноцінне життя сучасної людини. На споживчому ринку України за обсягами продажу парфумерія і косметика, на сьогодні, посідають четверте місце. Вони є предметами повсякденного користування, і мають стійкий попит. Без професійних знань щодо споживних властивостей, асортименту, особливостей визначення якості, безпечності, зберігання, розпізнавання маркування парфумерно-косметичних товарів неможливо забезпечити процес їх просування, збуту, прогнозувати формування попиту; проводити маркетингові дослідження в пошуках якісних, конкурентноспроможних товарів, здійснювати їх розподіл за логістичними каналами. Проблема всебічного вивчення товару з оцінкою його видових, кількісних та якісних характеристик була і буде актуальною незалежно від суспільних формацій.

У запропонованому навчальному посібнику розглянуто найважливіші питання з товарознавства цієї групи товарів, а саме: споживні властивості, класифікацію, сучасний асортимент, вимоги до якості, основні дефекти парфумерно-косметичних товарів, особливості пакування, маркування, зберігання та транспортування.

Розширити кругозір сучасного товарознавця допоможуть наведені відомості щодо нових розробок, напрямків виробництва сучасних парфумерно-косметичних підприємств, дещо із історії створення. Новизна розкриття тем полягає у тому, що розглянуто сучасний асортимент та новітні розробки парфумерно-косметичних товарів, надано товарознавчу характеристику, розроблено та запропоновано торговельно-виробничі ситуації та їх вирішення, розроблені рекомендації споживачам, щодо придбання товарів допоможуть у маркетинговій роботі сучасного фахівця з підприємницької та комерційної діяльності.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ПАРФУМЕРНО-КОСМЕТИЧНІ ТОВАРИ

«Турботу про красу треба починати з серця і душі, інакше ніяка косметика не допоможе».

(Коко Шанель)

Тема 1.1. Споживні властивості парфумерно-косметичних товарів

Споживні властивості парфумерно-косметичних засобів у цілому можна поділити на такі основні групи: *функціональні, ергономічні, естетичні, надійність, безпечність.*

Функціональні властивості визначають ефективність дії засобу, і виконання функцій найбільш важливих для споживача. Залежно від призначення косметичних засобів, функції, що виконуються ними, мають свої особливості, наприклад: для шампунів – це м'яка, піноутворююча здатність, для дезодорантів – усунення запаху поту, для лаку для нігтів – висихання, для декоративної косметики – стійкість, для косметичних кремів – омолодження шкіри, усунення дефектів, для парфумерії – стійкість запаху, антисептичні властивості, та ін.

Тобто до функціональних властивостей парфумерно-косметичних засобів можна віднести: парфумерні, косметичні, захисні, лікувально-профілактичні, спеціальні властивості; очищаючу, тонізуючу дію; здатність відлущувати та ін.

Парфумерні властивості – це здатність ароматизувати шкіру, волосся, руки, одягу та ін. і довготривалого утримання цього аромату.

Косметичні властивості проявляються через зовнішній видимий ефект покращення стану шкіри і волосся, завдяки зволоженню, живленню, регенерації, поліпшенню обмінних процесів у шкірі, внаслідок чого підвищується пружність і еластичність шкіри, покращується її колір, розгладжуються зморшки.

Захисні властивості, наприклад, засобів для засмаги забезпечуються завдяки сонцезахисним добавкам, що захищають шкіру від старіння; захист від низьких температур забезпечують спеціальні добавки на жировій основі призначені для застосування в холодну пору року.

У засобів для догляду за ногами, антиперспирантів, лікувальних шампунів для волосся, лікувальних засобів для догляду за порожниною рота функціональні властивості проявляються у лікувально-профілактичній дії, а саме – антисептичній, антипарадонтозній тощо.

Спеціальні властивості полягають у вибілюванні шкіри (креми зі спеціальними відбілювальними добавками – кислотами, вітаміном С, соком лимону та ін.), здатності звуження порів (дезодоранти-перспиранти), депіляції (видалення волосся за допомогою спеціальних кремів).

Не менш важливими функціональними властивостями косметичних засобів є: очищуюча здатність, яка характеризується миючою здатністю (для мила і гелів), очищуючою дією (для молочка, лосьйонів), тонізуючою здатністю (для тоніка), здатністю відлущувати (скраби, які видаляють з поверхні шкіри ороговілі лусочки і сприяють глибшому очищенню) та ін.

Ергономічні властивості задовольняють фізіологічні і психологічні потреби відповідно до певних характеристик споживачів. Вони характеризують здатність товару створювати відчуття зручності і комфортності. Ергономічні властивості парфумерно-косметичних товарів визначаються консистенцією,

упаковкою, засобами, що полегшують користування косметичними товарами та ін.

Надійність парфумерно-косметичних товарів пов'язана передусім з їх збереженістю, тобто здатністю протягом тривалого терміну зберігати якість і функціональні властивості та визначається терміном придатності, який може бути від декількох місяців до 1-3 років. Триваліший термін придатності цієї групи товарів повинен викликати уважне відношення до її складу, і передусім до виду і кількості консервантів. Останнім часом у виробництві парфумерно-косметичних засобів склалася практика встановлення терміну придатності самим виробником, який базується на рецептурі засобу.

Естетичні властивості парфумерно-косметичних товарів покликані задовольняти естетичні потреби людини. Показниками цих властивостей є зовнішній вигляд, колір, запах, дизайн упаковки, інформативність упаковки, стильове рішення. Стиль косметичних товарів відображає взаємозв'язок вмісту і зовнішнього оформлення товарів. Фірмовий стиль, який визначає імідж фірми і товарів, що випускаються нею, особливо проявляється в художньому оздобленні упаковки.

Безпечність парфумерно-косметичних товарів залежить від складу, якості початкових компонентів, технологічного процесу, умов зберігання і продажу, умов споживання.

На кожному етапі життєвого циклу в косметичних товарах можуть відбуватися ті, або інші процеси, які викликають зміни, небезпечні для здоров'я людини. Тому для перевірки безпечності косметичних товарів проводять комплекс випробувань, а саме: визначають індекс гострої та хронічної чутливості, індекс шкірноподразнювальної дії, індекс подразнювальної дії на слизову оболонку очей, суб'єктивні та об'єктивні показники; вміст токсичних елементів, кислотне число, вміст лугів та ін. Безпечність – один із найважливіших показників косметичних засобів. Адже ця продукція, потрапляючи на волосся, шкіру людини, у порожнину рота може викликати низку захворювань. Тому з метою забезпечення випуску високоякісної продукції, безпечної для споживача проводиться не тільки органолептична оцінка якості та

визначення фізико-хімічних показників, а й токсикологічна експертиза.

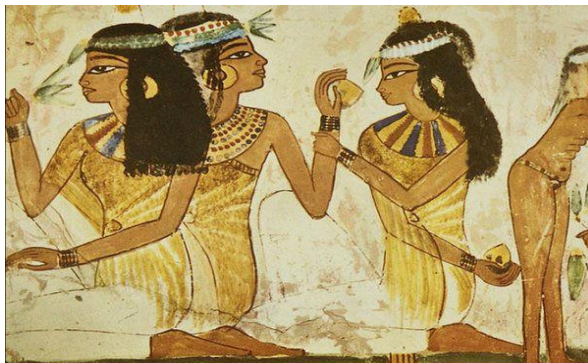
Токсикологія вивчає дію хімічних речовин на організм тварин, встановлює безпечні рівні дії, дозволяє регламентувати вміст інгредієнтів у рецептурах готових виробів. Клінічні випробування проводять, також, на людях - добровольцях-апробантах. Тільки при позитивних результатах хімічних, мікробіологічних і токсикологічних випробувань вирішується питання про безпечність косметичного засобу для широкого застосування.

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть основні споживні властивості парфумерно-косметичних товарів.
2. У чому сутність функціональних властивостей парфумерно-косметичних товарів? Наведіть приклади.
3. Охарактеризуйте такий показник споживних властивостей парфумерно-косметичних товарів як безпечність. Як визначають безпечність парфумерно-косметичних товарів?

Тема 1.2. Історія виникнення парфумів та косметики

Навчальні питання

1. Історія виникнення парфумів.
2. Історія виникнення косметики.

1. Історія виникнення парфумів

Мистецтво парфумерії прекрасне і дивне. Таємничий, солодкий світ запахів нестримно вабить до себе. У цього загадкового світу є своя історія, свої закони і свої традиції.

Історія парфумерії нерозривно пов'язана з історією людства. Вона, ймовірно, почалася ще того дня, коли первісні люди помітили незвичайний смак і приємний аромат, який надавали їжі ті, або інші дерева і трави, закинуті у вогнище. Невідомо, в якому столітті виникла релігія, але перші більш менш цивілізовані вірування виявили у собі бажання людини наблизитися до божественного.

Люди приносили в дар богам найсмачнішу їжу, найкрасивіші вироби, найпрекрасніші пахощі. Перш, ніж аромати стали виконувати естетичну функцію, вони повинні були піднести до небес хвалу Богам і утихомирити їх гнів. Також ароматичні речовини виконували лікувальну функцію. Травми обкурювали хворих, ароматичні олії використовувалися як захист від різних інфекційних хвороб, у тому числі і від чуми. Але дуже скоро люди зрозуміли, що царство ароматів здатне слугувати не тільки медичним і храмовим цілям. Саме тоді народилася парфумерія – наука, яка почала створювати духи – як засоби ароматизації,

звabлення і спокуси людського тіла. Жерці були першими творцями рецептів парфумерії. Ці рецепти ховалися в таємних закутках храмів, у стінах, і захищалися від чужого ока. Коли в Єгипті правила династія Птолемеїв, виробництво парфумерії було зосереджено в Александрії. Аравія, Персія, Китай і Індія були постачальниками сировини для єгипетської парфумерії. Головну роль у виробництві парфумерії від народження Єгипту і до кінця Середньовіччя відігравали пахощі нард – екстракт запашної трав'янистої рослини. Також до складу єгипетських духів входили аніс, перцева м'ята, розмарин, кора касії, лимон, кипарис, як закріплювач – бальзами з Мекки, гальбанум, стиракс і ладан. Такою парфумерією користувалися аристократи і принци крові Стародавнього Єгипту. Звичайні ж селянки використовували духи на простішій основі, обмежуючись додаванням в касторову олію екстрактів материнки, м'яти або чебрецю.

Перша у світовій історії туалетна вода – курхі – з'явилася на світ саме в цю епоху. До її складу входили виноград, мед, вино, шафран, ялівець і мірра. Тонкощі парфумерної традиції у єгиптян перейняли їх раби євреї. Суміші, використання яких викладено священними текстами єгиптян, пішли з тайників Єгипту разом з рабами. Вони забрали з собою рецептуру стародавньої парфумерії у Великий похід з Мойсеєм. Саме в цей час з'являються рідкісні і дорогі духи, які починають слугувати не богам і не лікарям, а жінкам, які успішно використовували духи, як засіб завоювання чоловічого серця.

Перша скринька з парфумерією, про яку є документальні відомості (Плиній), належала Дарію – цареві Персії, який потрапив у полон до Олександра після битви біля Ербіле. У 7 ст. до н.е. Карфаген, Вавілон і Ніневія стали основними центрами у виробництві сировини для парфумерії. Торгівля запашними аравійськими смолами, індійською корицею і китайською камфорою приносила великий прибуток. Пальміра, Персеполю і інші цивілізації Малої Азії у цей час перейшли на тонші аромати: кедр, жасмин, троянда, мімоза, лілія. І до народження Бога-Сина мудреці Сходу приносять найдорожче – золото, ладан і мірру – шануючи свого Господа найдорожчим і прекрасним дивом Землі.

Близький Схід та Індія свого часу також «закохалися» в парфумерію. Індія стала новим «царством ароматів». Ароматизовані ванни, натирання, запальнички для пахоців – усе це стало мистецтвом не тільки для обраних, а й майже для кожного. Статуї богів обливали надушеною водою. Жінки Індії пахли, адже вони годинами ніжилися у ваннах з пахощами. Подібно трауру для жінки-індійки було позбутися духів, на той час.

Китайський імператор Фу Сі за 2000 років до н.е. написав книгу, в якій описав улюблені китайськими жінками ароматичні засоби. Кращими серед них вважалися екстракти гліцинії, фіалки і жасмину. Традиції Японії не дозволяли наносити парфумерію на тіло, тому ароматизація досягалася за допомогою безлічі пакетиків з пахощами, підвішаних до одягу. Також ароматичну пасту вкладали в дорогоцінні, інкрустовані перламутром коробочки «инро», які носили на поясі, а одяг – кімоно – перед одяганням обкурювали пахощами.

Хоча основи парфумерної традиції прийшли в Грецію з Єгипту, але саме греки внесли в неї перші істотні зміни. До рослинних смол, бальзамів і прянощів почали додавати квіткові екстракти – запашні квіткові олії. Для того, щоб витягнути квіткові аромати - квіткову сировину вимочували в олії або жирі. Для цього використовувалися найчастіше квіти лілії, фіалки і троянди, але з часом – і інші квіти та трави. І хоча ароматичні речовини за традицією продовжували спалюватися на честь богів, або полеглих в бою героїв, все ж це не змінило те, що віднині парфумерія у Стародавній Греції стала джерелом задоволень. На будь-якому святі, чи банкеті засилля квітів, різномаїття ароматів духів, куріння пахоців вважалося обов'язковим. Саме Греція внесла величезний внесок у використання парфумів з лікувальною метою.

Чарівні римлянки високо цінували складні аромати. Rhodion – духи з трояндою, melinum – з ароматом айви, metopium – спокусливий аромат гіркого мигдалю, narcissium – духи, що пахнуть нарцисами і особливо усім відомий crosinus з ароматом шафрану завоювали серця римських жінок. У Римі приємно пахнути вважалося ознакою хорошого тону. Чоловіки душилися не менше жінок. Нерон обливався ароматною водою повністю, його

раби розбризкували духи над головами гостей на 13 банкетах. Коли померла його дружина Поппея, Нерон наказав в її честь спалити більше ладану, ніж за 10 років могла виготовити Аравія. Елегбал на своїх банкетах наказував своїм рабам обсипати голови гостей трояндами. Клеопатра, покидаючи Марка Антонія, наказала облили духами вітрила її корабля, щоб надовго залишитися в його пам'яті їх ніжним ароматом.

Чим аристократичніше стає цивілізація, тим більше в ній розвивається лінь. Тим більше ця цивілізація приділяє уваги задоволенням, адже вона нудьгує в неробстві. Духи – це одне із задоволень «для душі», тому найбільший розквіт парфумерії в Римі припав саме на час його занепаду. Духами обливали пороги будинків, прапори військ, але усе це перетворилося на пил, коли загинула колись Велика, а тепер Стародавня Римська імперія.

Араби і народи Близького Сходу також мали величезний вплив на розвиток парфумерії. У той час, коли Європа канула в п'ятому Середніх Віків і заборонила постачання парфумерії, усе виробництво перемістилося на Близький Схід, де і продовжувало розвиватися. Саме араби винайшли метод дистиляції, чим істотно полегшили і поліпшили процес виробництва парфумерії. І оскільки в ті віки парфумерія на Сході цінувалася так високо, як і коштовні камені, то виробництво її не лише не згасло, але навіть зросло. У результаті, на початок Відродження і повернення парфумерії в Європу, людям стали доступні абсолютно нові можливості.

Зокрема, стало можливим створення духів на спирту, за рахунок якого істотно підвищилась їх стійкість і термін зберігання.

Першим містом, яке прийняло до себе парфумерів, став Грас у Франції. Досі це місце вважається легендарною батьківщиною сучасної парфумерії. Найпоширенішим ароматом на той час був жасмин, який, до речі, ввезли у Францію саме араби. По закінченню Середньовіччя, використання парфумерії в релігійних цілях відроджується, і ось вже завдяки хрестовим походам східні пахощі і прянощі стають популярні по усій Європі. Тоді, як на Сході ароматичні засоби використовувалися в комплексі з метою гігієни, Європа теж піклувалася про свою чистоту. Лазні, парильні, обмивання були загальноприйнятою нормою. Незабаром до моди увійшли ароматизовані чотки, надушені комірці, подушки, набиті запашними травами, а також маленькі «яблучка», наповнені запашними речовинами. Ці флакончики носилися на ланцюжку або браслеті і слугували не лише як духи, але і як чарівна прикраса. Також ароматні засоби і надалі використовувалися з лікувальною метою (в основному – для дезінфекції). Так, для боротьби з чумою в Середньовіччі будинки обкурювали ягодами ялівцю і розмарином, не менш ефективним, з метою дезінфекції, вважався і ароматизований оцет або так звані стрічки Брюгге (які розчинялися в чашах з водою).

Монополія на торгівлю з арабськими країнами належала Венеції, яка, у свою чергу, забезпечувала усю Європу прянощами, ароматичними смолами і бальзамами, екзотичними фруктами і іншими рідкісними парфумерними елементами. Король Карл V вирощував у власних садах лаванду і шавлію з метою виробництва ароматної води.

Завдяки тому, що Франція стала центром парфумерної торгівлі, саме тут були створені перші ароматизуючі вироби. Зокрема, до 1370 року була створена знаменита «Eau de Hongrie», яка тримала першість на парфумерному ринку упродовж століть.

Eau de Hongrie

Значну кількість сировини постачала в Європу Іспанія, щоправда значно нижчої якості аніж Венеція. Один лікар з Севільї, свого часу, склав детальний перелік нових ароматичних субстанцій, які поступали з Нового Світу в Іспанію. Серед них – і перуанський бальзам, бакаутове дерево, і кастореум (бобровий струмінь). Саме в цей час була створена знаменита «іспанська шкіра». Вона виготовлялася з щонайтоншої верблюжої шкіри, яку потім замочували в ароматній воді з лаванди, троянди або кориці з додаванням мускусу та амбри. Звідси – мода на ароматизовані рукавички. Саме у вищезгаданому Грасі виробництво рукавичок стало однією з найважливіших галузей парфумерної торгівлі. Саме парфумерія була одним з найприбутковіших занять. Купці, які мали власні судна, купалися в золоті, доставляючи амбру, мускус, дорожчі фрукти і прянощі з далеких країн у Францію. Коштовності, наповнені ароматичними есенціями, входять в моду. Саме тоді у Франції винаходять есенцію неролі (з квітів апельсинового дерева) і франжипані (на основі гіркої мигдалю).

У Англії в цей час знатні пані виготовляли для себе духи самостійно. Великою популярністю користувалися так звані stillrooms, для виготовлення яких леді дистилювали ароматичні есенції і виготовляли для себе суміші духів та пакетики з

різноманітними ароматизованими сумішами для інтер'єру будинків. У XVII столітті епоха Відродження повільно переростає в епоху Бароко, великого мистецтва, високої аристократії, а також бруду і смороду. У величезних і величних замках графів, баронів і королів не вистачало одного: каналізації. Доставка ж чистої води обходилася дуже дорого, тим паче, що її доводилося добувати з джерел. Річки були брудними. У них не можна було купатися, а риба з річок смерділа гірше, ніж тухла. Найбрудніше покоління історії людства знайшло свою гігієну саме в засобах парфумерії. Важкі, насичені аромати стали використовуватися буквально

всюди. І оскільки брудне тіло не можна було вимити водою, запах намагалися маскувати за допомогою духів. Постійна загроза епідемії через жахливу антисанітарію навіть в палацах Лувру вимагала стійких і сильних парфумів. Крім того, мода бароко, продиктована важкими архітектурними будовами і пишномовними витворами мистецтва, провокувала жінок на оксамит, важку парчу, багатопверхові сукні з мережив і спідниць, і усе це повинно було обливатися духами, щоб приховати запах поту, що пробивався з-під чарівного одягу. Парфумерія посилюється за допомогою ароматів туберози, жасмину, флердоранжу і амбри. У часи Короля-Сонце придворні пані використовують ірисові мазі, жасминовий віск, а також улюблену при дворі туалетну воду «Шипр», до складу якої входять амбра, ваніль, плоди кумарину, мускус та ірис. Стають популярними як «смарагдова вода», так і «вода тисячі кольорів» (до складу якої входить більше 15 ароматів). У цю епоху пахне усе, починаючи від людей і будинків, закінчуючи папером для листів, віялами, подушками, медальйонами і навіть попелом, яким посипали голову в перший день посту. В цю епоху саме парфумерія замінила собою чистоту. Французькі королі і після Людовика XIV продовжують із задоволенням використовувати парфумерну продукцію. Хоча в цей час сильні і насичені аромати починають поступатися місцем ніжнішій, виражено квітковій парфумерії. Людовик XV і його коханка мадам де Помпадур залюбки користуються духами, при чому остання використовує «португальську воду» (апелєсин, бергамот, лимон, троянда) і «олію Венери» (троянда, сандал, ірис). Наступний король Людовик XVI ще більше зацікавлює двір до парфумерії. Саме в цей час парфумерія стає привілеєм для косметичних засобів: коробочки для рум'ян, пудрениці, флакони для духів виробляють як справжні шедеври мистецтва, і аромати, що «живуть» в них, не поступаються за ціною і красою своїм «будинкам». Марія Антуанета користується легкою квітковою парфумерією.

Саме у цьому столітті з'являються перші знаменитості у світі парфумерії. Серед них Фаржон, Любен, Убіган, справа яких продовжується досі. У середині XVIII століття на основі квіткових

парфумів створюється шедевр, названий «одеколон» (eau de cologne). У 1789 році Велика Французька революція серйозно ударила по заможних торговцях-буржуа, і торкнулося це самих різних виробництв у тому числі і парфумерії. Виробництво духів пішло на спад. Але ненадовго. За часів Директорії самі екзотичні парфуми повернулися в моду. Мадам Тальєн ніжилася у ваннах, ароматизованих за допомогою витончених квітково-фруктових парфумів. Жозефіна вводила в моду абсолютно особливі аромати з корицею, ваніллю, гвоздикою. Особи чоловічої статі щосили користувалися парфумерією з цибетином і мускусом, а імператор Наполеон душився одеколоном. Саме він, до речі, наказав своїм солдатам пахнути тільки простим милом, і з того часу парфумерія уперше почала ділитися на чоловічу і жіночу.

Надалі історія увійшла до епохи Романтизму, і мода послідувала за нею, розвиваючи у жінок любов до тонких і ніжних ароматів, витончених флаконів. Необхідним аксесуаром чоловічого і жіночого одягу стає надушена хусточка. Саме любов до хустинок, що збереглася в моді ще і до початку ХХ століття, нашттовхнула Жан-Поля Герлена на думку про створення *Voilette de Madame* (дамська вуалетка) і *Mouchoir de Monsieur* (чоловіча хустка). Серед численних шедеврів Оноре де Бальзака є і твір «Цезарь Биротто», у якому розповідається, як у період Реставрації парфумер нажив скарб, купивши крамницю «Королева троянд» на вулиці Сент-Оноре. За царювання Наполеона III імперія, немов би в помсту ніжним квітковим ароматам Романтизму, вдалася до справжньої парфумерної розпусти, скуповуючи духи в стилі Бодлера – п'янкі, розпусні, досить спокусливі аромати. Східні компоненти мускус і амбра, цибет, сандал, геліотроп і пачулі надають цим парфумам важкість і солодкість. У цей час народжуються такі генії парфумерії, як Легран, Любен, Віолле, Герлен, які стають першою у світі парфумерною елітою. Проте, вже на початку ХХ століття сучасні технології дають про себе знати, і парфумерія переходить на новий рівень. Це століття змінило парфумерію в корені. Панування натуральних компонентів уперше поступається перевагою синтетичному виробництву. Причому навіть натуральні ефірні олії і екстракти, витягаються з рослин вже за допомогою хімії. Крім того,

розвиток хімії сприяє створенню нових компонентів для парфумерії, за рахунок чого істотно збільшується палітра парфумера. Штучні компоненти стають навіть ключовими нотами для духів (наприклад, Убіган створив Fougere Royale – «Королівська папороть» завдяки кумарину, геліотропін став основою для амбрової парфумерії, хінолін з анісом і глодом відтворює запах шкіри, та ін.). Прототипом парфумерії на основі штучних складових (альдегідів) стали духи-легенда «Шанель №5». Духи Chanel стали таким же символом стильної жінки, як і чорна сукня, яку також було придумано знаменитою жінкою що змогла перевернути з ніг на голову не лише світ моди, але і світ парфумерії. Духи «Шанель №5» продовжують еволюцію.

Парфуми "Chanel N5"

Представники французької парфумерії об'єднуються з відомими кутюр'є. Таким шляхом пішли Герлен, Молінар, Коті, Буржуа, Ланком. Але першою на цій дорозі все ж залишається незрівнянна Коко Шанель, жінка, яка краще за усіх на світі знала, як повинна виглядати і пахнути краса.

Коко Шанель

У 50-х роках французька парфумерія досягла найвищого свого підйому. У Франції працювали найталановитіші створювачі парфумів – парфумери. Переживають зліт духи для чоловіків. У той же час з приходом духів із Атлантики загострюється міжнародна конкуренція. На початок 60-х доводиться великий «бум» ароматів для чоловіків. У 70-і роки прийшла мода на колекції «pret-a-porter». Так виникла нова парфумерія «Pret-a-porter de lux», що не втратила високої якості і вишуканості «Haute couture», але стала доступнішою. 80-і роки запам'яталися експериментами у галузі флаконів, з'явилася також мода на густі, важкі, «амброві» аромати. Під кінець 80-х у парфумерних лабораторіях створюються

абсолютно нові букети. Це так звані свіжі озонові і морські мотиви, що нагадують про океан і водорості. У 90-і роки «егоїстичні» запахи минулого десятиліття змінилися природними, легшими ароматами. Морські ноти кінця 80-х трансформуються у так звані водяні мотиви, що викликають асоціації з лотосом і лататтям. Нова технологія «Живі квіти» («Living-Flower Technology») дозволяє тепер «збирати» запах незірваних квітів і рослин. Для цього їх поміщають під скляний ковпак і через спеціальне відгалуження «витають» аромат.

Величезною популярністю впродовж останніх років користуються фруктові запахи. На думку фахівців, духи початку двадцять першого століття увібрали в себе аромати лимона, апельсина, смородини, ананаса, манго та ін. Духам модного напряму властиві витонченість, максимальна лаконічність запахів, ніжність. У них чудово уживаються легкість і багатство, вони добре поєднуються із природним запахом шкіри, прозорі, відчутні і невловимі. З тих пір, як люди навчилися використовувати магічну силу аромату, пройшло багато століть. З часом парфумерія відокремила від своїх «прародичів» і зайняла гідне місце серед інших мистецтв.

2. Історія виникнення косметики

Історія косметології походить з найдавніших часів. Вже первісні люди прагнули пом'якшувати шкіру, захищати її від сонячних променів, вітру, намагалися прикрашати свою зовнішність. Батьківщиною косметики вважають Стародавній Схід.

Ідеалом жіночої краси Стародавнього Єгипту є знаменита Нефертіті – дружина фараона Ехнатона.

Природну красу довершеної особи і чарівної статі Нефертіті підтримувала косметика: очевидний догляд за шкірою, грим, прикраси. Контури рота, брів, очей підкреслювались гримом, щоки і нігті також підфарбовувались. Вважається, що вона досконало володіла мистецтвом макіяжу. Є і інші свідоцтва, підтверджуючі,

Нефертіті

що в Єгипті того часу не тільки були знайомі з правилами гігієнічного догляду за волоссям і шкірою, але і виявляли зацікавленість до фарбування нігтів, волосся, бороди. Вже тоді існували бритви і щипчики для видалення волосся на обличчі і на тілі, гребені, фарба для нігтів, креми. Волосся єгиптяни фарбували хною, змішаною з брудом. При цьому вони добивалися отримання різних відтінків. Шкіру очищували і живили кунжутною та маслиновою олією. Особливе місце в історії косметології належить косметиці Стародавньої Індії та Стародавнього Китаю. У цих країнах існував справжній культ жіночої краси, для підтримки і вдосконалення якої застосовували бальзами, екстракти рослин. Використовували також туш, білила для обличчя, лак для нігтів та ін. Косметика згадується і у Біблії – в Стародавній Іудеї використовували бальзами та пахощі. До складу бальзаму Марії Магдалини, про яку йдеться у Біблії, входив нард – запашна речовина, здобута з кореневищ чагарника Нарду, що росте в Гімалаях. У старогрецькому суспільстві був культ тіла, чистоти, гігієни і здоров'я. Після тривалих і ретельних обмивань обличчя і тіла в шкіру втирали креми, ароматичні олії.

Послідовником в розвитку і вдосконаленні косметології став Стародавній Рим. У період розквіту Римської імперії особливою популярністю користувалися знамениті лазні, де широко

застосовували після купання різні види масажу для збереження струнності фігури, сили м'язів і еластичності шкіри. Римляни знали косметичні засоби від мозолів, вугрів, користувалися фарбою для вій і брів. Заможні жінки могли дозволити собі мати безліч зілля, духів, косметичних препаратів. Послідовники моди того часу, жінки прагнули мати світлу блискучу шкіру. З цією метою вони умивалися молоком і застосовували креми із суміші хлібного м'якуша, молока, жиру кіз, женьшеню. Великий вплив на косметичну культуру Стародавнього Риму мала єгипетська цариця Клеопатра. Прославлена красуня, що полонила римських полководців – диктатора Юлія Цезаря і Марка Антонія, була знавцем косметики. Існує думка істориків-косметологів, що чарівною її робила не тільки природна краса, але і знаменита косметична мазь, виготовлена за рецептом самої Клеопатри з ведмежого жиру, яка сприяла тому, що її шкіра була блискучою і сяючою. Клеопатра приймала ванни з осячого молока з медом диких бджіл, у шкіру втирала бальзам з дерева тика і акації. У Стародавній Русі косметика розвивалася в гігієнічному напрямі. Піклуючись про красу шкіри обличчя та тіла, жінки з успіхом використовували харчові продукти (молоко, кисле молоко, сметану, житній хліб, хлібний квас, мед, рослинну олію і вершкове масло, огірки, яйця тощо) та цілющі властивості багатьох рослин. В народній косметиці найбільш поширені були ромашка, звіробій, подорожник, чистотіл, лопух, кропива тощо. Настояї рослин застосовували для умивання.

На Русі щотижневе купання в лазні – звичай. Перед купанням в шкіру і волосся втирали реп'яхову олію, робили масаж тіла з тваринними та рослинними мазями.

У XI столітті в Італії і Франції розвивається косметична промисловість. Починається випуск кремів. У 1806 р. в Парижі вийшла перша книга – «Енциклопедія краси». Вона містила поради, як зберегти молодість шкіри, позбавитися від зморшок. Трохи пізніше паризьким парфумером на Всесвітній виставці в Амстердамі була представлена перша губна помада. Це був маленький, крихкий стрижень, обгорнутий шовковистим папірцем.

Помада в пеналі, який обертається, з'явилася в Америці в 40-х роках ХХ століття.

Кінець ХІХ – початок ХХ століття характеризується інтенсивним розвитком косметичного виробництва. Разом із природними матеріалами починається застосування речовин, отриманих хімічним способом, змінюються вимоги до косметики, розширюється її асортимент.

У наші дні асортимент косметичних засобів досить широкий і різноманітний. Це різні засоби, призначені для очищення, захисту, омолодження і надання привабливого зовнішнього вигляду. Основне правило при виробництві косметики – застосування високоякісної сировини, нешкідливої для шкіри і організму людини.

Питання для самоконтролю:

1. Як зароджувалась парфумерія у стародавньому Єгипті?
2. Як використовували пахощі старовірські та індійські народи?
3. Який вплив на розвиток парфумерії мали араби?
4. Який вклад внесли в розвиток парфумерії європейські країни?
5. Назвіть геніїв парфумерії ХХ століття. Чому у цей час парфумерія виходить на новий рівень?
6. Які бренди парфумерно-косметичних товарів зародились на початку ХХ століття і досі не втратили популярність?

Тема 1.3. Перспективи розвитку парфумерно-косметичної промисловості

Навчальні питання

- 1. Ринок парфумерно-косметичних товарів в Україні.*
- 2. Новітні розробки та перспективи розвитку парфумерно-косметичної промисловості.*
- 3. Парфумерний етикет.*

1. Ринок парфумерно-косметичних товарів в Україні

Ринок парфумерно-косметичних товарів останніми роками динамічно зростає і вже сьогодні займає значну частку на товарному ринку України. Науковці виділяють такі основні тенденції та напрямки розвитку парфумерно-косметичних товарів: зростання частки синтетичної сировини у виробництві; нові інгредієнти, тара та упаковка товарів, вирішення екологічних проблем; інформаційні технології та комунікації – мобільність суспільства та мережі Інтернет; глобалізація конкурентності та зростаюча конкуренція в торгівлі та виробництві.

Проблеми дослідження асортименту і якості парфумерно-косметичних товарів вивчали українські вчені: Н.В. Луців, Л.В. Пешук, Т.П. Писаренко, А.О. Реміга, та ін.

Український парфумерно-косметичний ринок є третім за величиною серед ринків Східної Європи, після Польщі і Росії. Разом з тим український ринок є і ненасиченим. За останні декілька років ринок парфумерії і косметики демонстрував стабільний ріст: у кількісному вираженні в середньому близько 20 %, в грошовому – не менше 25 % щорічно. На ринку парфумерних товарів України питома вага продукції вітчизняного виробника досить низька. Стан економіки істотно позначився на цій галузі. Зарубіжна парфумерія посідає провідні позиції як за кількістю, так і за якістю.

Вітчизняні виробники, зважаючи на застарілі технології, поки що не можуть становити конкуренції всесвітньовідомим брендам. Крім того, цей бізнес не вигідний через зростання акцизів на спирт, частка якого у виробництві продукції складає 80 %. З

урахуванням витрат на денатурацію і доставку спирту, купівлю парфумерної композиції, флакона тощо роздрібна ціна парфумерії вітчизняного виробництва становить 100-150 грн. за 100 мл. Виробництво продукції "низького" масмаркету стає нерентабельним, а виходити на більш високий рівень виробникам не дає змоги низька купівельна спроможність українських споживачів. Зниження внутрішнього виробництва парфумерних виробів, що відзначається з 2008 р., зберігається до теперішнього часу. Вихід із ситуації виробники бачать, або у виробництві високовартісної продукції (наприклад, парфумів), або у використанні безакцизної сировини, оскільки на світовому ринку розвивають технології без спиртового виробництва парфумерії. Втім, для запуску їх у виробництво потрібні зацікавлені інвестори, яких на разі немає.

На сьогодні серед провідних вітчизняних гравців парфумерного ринку експерти виділяють таких виробників: ТзОВ «Аромат» і ПрАТ «Ефект» (обидва – м. Харків), ТзОВ «Галтерра» і ТзОВ «Європарфум» (обидва – Львівська обл.), ПП «Вексхолд» (м. Київ). Найбільше парфумерних товарів виробляється в Західній Україні – 51,1 % від загального обсягу виробництва. У Центральній Україні випускається 21,6 %, в Східній Україні – 21,1 % всієї вітчизняної парфумерної продукції. На інші регіони припадає 6,2 % обсягів виробництва парфумерії.

Львівське ТзОВ «Галтерра» – невелика парфумерна фірма. Вона випускає досить обмежений традиційний асортимент одеколонів для чоловіків – «Тройной», «Саша», «Шипр», «Дипломат» та ін. – всього 16 найменувань у скляних флаконах місткістю 90 та 190 мл. Крім цього, до асортименту підприємства входить три одеколони «Мас-маркет» у скляних флаконах місткістю 100 мл з пульверизаторними розпилювачами – «Тобассо», «El Paso», «Black Dragon». Свою продукцію підприємство експортує до Естонії та Латвії.

ТзОВ «Європарфум» засноване в 1992 р. Виробничі потужності підприємства дають змогу випускати 3-4 млн. шт. одеколонів на місяць. Більша частина продукції реалізується на внутрішньому ринку. Парфумерна продукція ТМ Росо виробництва

ТзОВ «Європарфум» за час існування підприємства експортувалася також у Литву, Естонію, Білорусь, Молдову, Грузію, Грецію. Компанія випускає 18 різновидів одеколонів для чоловіків («Тройной», «Саша», «Русский лес», «Дипломат», «Шипр», «Консул», «Росо», «Ратуша» тощо у скляних флаконах місткістю 80, 100 та 190 мл) та 20 різновидів парфумів для жінок («Зодіак», «Тет-а-тет», «Весняна ніч», «Ольга», «Для тебе», «Білий бузок», «Конвалія», «Пармська фіалка» тощо). Як бачимо, асортимент ТзОВ «Європарфум» також переважно традиційний, тільки кілька різновидів парфумерних виробів є оригінальними. Для виробництва парфумерної продукції підприємство використовує скляні флакони власного виробництва та парфумерні композиції, імпортовані з Франції. Одеколони постачаються на ринок у картонних футлярах та без них, парфуми – в картонних футлярах.

Харківська парфумерно-косметична фабрика ТзОВ «Аромат» заснована в 1998 р. і спеціалізується переважно на виробництві косметичних виробів, але випускає і широкий асортимент одеколонів та туалетних вод. Компанія експортує свою продукцію в Білорусь, Чехію, Естонію, Грузію, Німеччину, Казахстан, Киргизстан, Латвію, Молдову. Технологічний процес виготовлення парфумерних виробів у ТзОВ «Аромат» побудований за класичними законами парфумерного виробництва. До складу виробів входять парфумерні композиції, які постачають провідні компанії з Франції, Швейцарії, Англії, Іспанії, Німеччини та Японії. Одеколони виробництва ТзОВ «Аромат» – це переважно одеколони традиційного асортименту, який значною мірою подібний до асортименту інших виробників – «Трійний», «Саша», «Шипр», «Дипломат», «Бузок», «Містер Х» тощо. Їх постачають на ринок у скляних флаконах місткістю 85 мл («Тройной» – місткістю 100 та 185 мл) в картонних футлярах або без них. Туалетні води ТзОВ «Аромат» випускаються для чоловіків та жінок в оригінальних скляних флаконах місткістю 80, 95, 100, 110 мл (чоловічі) та 30, 50, 95 мл (жіночі) і в картонних футлярах. Вони характеризуються різними напрямками ароматів – квіткові, фруктові, пряні, східні, фужерні тощо. Чоловічі туалетні води випускаються серій «Для любителів футболу» («Gold goal», «Final game», «Your club»),

«OdorMan» («Provocative», «Deluxe», «Brave»), «3D» («Desire», «Delight», «Decide»), «Ексклюзив» («Pride», «Adventur», «Courage», «Enjoy» тощо), «Due To Men» («L'Anven 9», «Brastolini», «Carl Aurele»). Крім цього, випускається елітна серія чоловічих туалетних вод у широкому асортименті – «DonGuan», «Dakar Rally», «Man in Black», «Gin Aqua», «21&21» тощо, які за ароматом та зовнішнім оформленням не поступаються відомій європейській парфумерії, а часто і імітують її. Жіночі туалетні води у ТЗОВ «Аромат» випускають 45 найменувань. Їх поділено на окремі лінії, призначені для жінок з різним характером, стилем життя, уподобаннями. Так, лінія туалетних вод «Edmond Dupery» призначена для ніжних, витончених, загадкових жінок. Це туалетні води «AreVeur», «Vie», «Un charme femelle», «Un desir femelle» тощо переважно з квітковими та фруктовими ароматами. Серія «Precious» («Дорогоцінні камені») створена для романтичних і вишуканих жінок. До цієї серії входять туалетні води «Precious Sapphire» (аромат квітковий, фруктовий), «Precious Emerald» (аромат квітковий, пудровий), «Precious Pearl» (аромат квітковий, водний), «Precious Diamond» (аромат квітковий, свіжий), «Precious Ruby» (аромат квітковий, східний) та інші. Елітна серія жіночих туалетних вод випускається в найширшому асортименті – 32 найменування з різними відтінками аромату, переважно квітково-фруктові. Серед них можна виділити «Neon Rose», «Lady in red», «Business Lady», «Feeria color», «Sweet Cherry», «J'astly», «Miramax», «Modeleine Cote», зовнішнє оформлення (дизайн, форма флакона, колір) яких нагадує оформлення парфумерних виробів відомих світових парфумерних брендів.

ПрАТ «Ефект» (м. Харків) – одне з найдавніших парфумерно-косметичних підприємств України, на якому випуск перших парфумерних виробів розпочався ще в 1934 р. Асортимент парфумерних виробів ПрАТ «Ефект» включає запашні води та одеколони без футлярів та у футлярах. Підприємство випускає 5 видів запашних вод – «Лимон», «Свежесть», «Утро», «Жемчужная улыбка» та «Огуречная» в скляних флаконах місткістю 100 та 195 мл. Асортимент одеколонів ПрАТ «Ефект» досить традиційний і значною мірою повторює асортимент інших виробників –

«Тройной», «Саша», «Шипр», «Дипломат», «Сирень», «Містер Х», «Гвоздика», «Русский лес» тощо – всього 22 найменування. Всі 22 найменування одеколонів випускаються без футлярів у скляних флаконах місткістю 87 мл, «Тройной» – місткістю 100 та 190 мл. 12 найменувань одеколонів з 22 випускаються ще й в картонних футлярах – «Гавана», «Дипломат», «ДМБ», «Комфорт», «Консул», «Містер Х», «Сафарі», «Саша», «Спортклуб», «Тет-а-тет».

ПП «Вексхолд» було створене в 1994 р. в Києві як виробник парфумерної та ароматичної продукції. Сьогодні компанія випускає парфумовані води та парфуми для жінок, та парфумовані води для чоловіків європейської якості. Вся парфумерія випускається у картонних футлярах. До виробничого асортименту ПП «Вексхолд» входить 8 найменувань парфумованих вод для чоловіків, які розфасовані в скляні флакони місткістю 60 та 100 мл – «Argument», «Le Demon de la nuit», «JetSet», «Active Volcano», «Drift Ice», «Had Better Paris», «Had Better new», «Epicentre». Для жінок підприємство випускає парфумовані води «Fete», «Fete en Vert», «Fete en Rouge», «Principe de la beaute», «Margaritte Duras», «Infinity», «Imaginare» в скляних флаконах місткістю 40, 55, 60 та 100 мл, концентровані парфуми «Perfi» у скляних флаконах місткістю 50 мл та 9 різновидів парфумів «Naturellement» у флаконах місткістю 19 мл. Вся парфумерна продукція виробляється на основі французьких парфумерних композицій і фасується в австрійські скляні флакони.

Отже, переважна більшість провідних вітчизняних виробників парфумерних товарів випускають традиційний асортимент одеколонів, а асортимент парфумів, туалетних та парфумованих вод відрізняється більшою різноманітністю та оригінальністю. Пахучі води випускає тільки один виробник – ПрАТ «Ефект».

Найменування практично всіх парфумерних товарів, що виробляються в Україні – російськомовні або англomовні. Складається враження, що ці українські виробники орієнтуються виключно на експорт своєї продукції. Великою проблемою є і те, що аромат, або дизайн багатьох упаковок парфумерних виробів дуже нагадує відомі світові бренди, тобто є їх імітацією або версією

– легальними різновидами підробки парфумерних виробів. Версія парфумерії імітує тільки аромат оригінальних парфумів, але розливається у флакони, не схожі на фірмові. Імітація парфумерії дуже схожа на фірмовий продукт. Зовнішній вигляд, дизайн, упакування – такі ж. Тільки в назві змінюється одна або дві букви. Виробники версії або імітації чесно (хоча найчастіше й малопомітним чином, наприклад дрібним шрифтом) зізнаються, що це не фірмові парфуми, а їх інтерпретація для тих, кому оригінал не по кишені. Така парфумерія дуже поширена й у нашій країні. Міжнародна торговельна палата встановила, що за обсягом постачань підробленої парфумерії на європейський ринок (19 %) Україна поступається лише Китаю (37 %).

У загальних обсягах експорту парфумерної продукції практично половину постачань займав реекспорт продукції компаній ДП «Ейвон Косметікс Юкрейн» і ТЗОВ «Лореаль Україна». Постачання здійснювалися в Грузію, Казахстан, Білорусь, Узбекистан, Азербайджан тощо. Серед найбільших українських виробників-експортерів парфумерних виробів варто відзначити ТЗОВ «Аромат», ТЗОВ «Галтерра», ТЗОВ «Перша Парфумерна компанія», ПрАТ «Ефект». Основними країнами-імпортерами української парфумерії в 2010 р. стали Естонія (30 % від загального обсягу експорту), Латвія (25,6 %), Білорусь – (23 %) і Грузія (21,4 % обсягу українського експорту). У невеликих обсягах продукція поставлялася до Німеччини, що є великим проривом для вітчизняних парфумерів, оскільки це відкриває можливості експорту для нашої продукції через німецьких представників ще й в інші країни Євросоюзу.

Найбільшими імпортерами парфумерної продукції до України, є Польща, Німеччина, Франція та Китай. Збільшилася активність імпорту з боку компаній direct selling (прямий продаж). Максимальна активність у запуску ароматів так званими компаніями прямих продажів спостерігалася в 2010 р. Вони почали випускати «зоряні» аромати і рекламуватися із залученням знаменитостей, зокрема і на телебаченні. З початком кризи на парфумерному ринку збільшилися обсяги контрафакту і «сірого» імпорту. Засилля контрафактного товару на ринках, в невеликих

магазинах становить відчутну конкуренцію вітчизняним виробникам, продукція яких реалізується виключно в класі «мас-маркет». Імпортери селективної парфумерії також відзначають збільшення частки фальсифікату в їх сегменті. Контрафакт проникає навіть на прилавки супермаркетів, торгових центрів. Підроблена селективна парфумерія реалізується і через Інтернет-магазини, експерти вважають, що цей показник сягає 60 % внутрішнього ринку цих товарів.

Найбільшим гравцем на ринку парфумерно-косметичних товарів в Україні, за даними експертів Euromonitor і Planet, є міжнародна мережа Watsons (212 магазинів формату дрогері у 64 містах України).

Продажі парфумерно-косметичних товарів мають сезонний характер: за 5 місяців (від середини жовтня до середини березня) торговці отримують 70 % річної виручки. Саме на цей період випадає більшість свят, до яких українці звикли радувати себе й інших подарунками, переважно косметикою і парфумерією. Правда, на парфумерному ринку України з початком економічної кризи намілилася тенденція скорочення попиту.

На сучасному етапі для вітчизняних виробників головні завдання складаються з покращення якості і розширення асортименту продукції, підвищення її конкурентоспроможності, а також більш активного її просування на внутрішньому та зовнішньому ринках.

2. Новітні розробки та перспективи розвитку парфумерно-косметичної промисловості.

Останнім часом, у засобах масової інформації поширюється думка про те, що більшість парфумерно-косметичних засобів містять у своєму складі шкідливі для організму людини речовини – мінеральну олію, небезпечні консерванти, синтетичні ароматизатори, барвники тощо. У більшості випадків ці інгредієнти пишуть на упаковці латиницею і споживач не завжди обізнаний з питань впливу на організм того чи іншого компоненту.

Вплив на організм людини деяких складових сучасних парфумерно-косметичних товарів:

Paraffinum Liquidum, Cyclomethicone - *Масляна основа* (додається у косметичні креми, бальзами для волосся) – створює плівку, на шкірі голови, яка перешкоджає проникненню кисню, затримує вуглекислий газ, токсини та інші відходи життєдіяльності, що виводяться через шкіру.

2-bromo-2-nitropropane-1,3-diol (*бронопол*) *консервант* (додається у парфуми і майже в усі косметичні товари низького цінового сегменту) – накопичує нітрозаміни, що негативно впливають на наступні покоління, сприяють мутації.

Methylisothiazolinone *консервант* – *канцероген*, нейротоксичний, алергійний, руйнує нервові клітини, подразнює шкіру і очі при низькій концентрації.

Diazolidinyl Urea *консервант* – підвищує чутливість шкіри та організму, сприяє розвитку ракових клітин)

DMDM Hydantoin *консервант* (використовують у виготовленні більшості косметичних товарів) – проникаючи через шкіру, негативно впливає на живі клітини, призводить до виникнення недоброякісних пухлин)

Propylparaben *консервант* (небезпечний для пошкодженої шкіри, негативно впливає на роботу ендокринної системи, провокує виникнення алергії, дерматиту)

Dimethicone *Мінеральна олія* (використовують у виготовленні косметичних кремів, скрабів, бальзамів для волосся тощо), яку отримують із нафти (зв'язує воду та утримує не лише вологу але і токсини, вуглекислий газ, відходи і продукти життєдіяльності, які виводяться через шкіру, перешкоджає проникненню кисню)

Petrolatum (*петролат*)/ *Парафін. Парафінова олія. Нафтохімічний жир* (використовують у виготовленні косметичних кремів, декоративної косметики тощо). Має ті ж властивості, що і мінеральна олія, але отруйніший. Утримуючи рідину, він перешкоджає виділенню токсинів і відходів, заважає диханню шкіри. Саме волога – речовина, яка необхідна для шкіри – живить її, зберігає еластичність і естетичний вигляд. Неправильні методи

зволоження шкіри шкідливі і викликають передчасне старіння, а не омолодження.

Гліцерин

пересихання глибоких шарів епідермісу, роблячи суху шкіру ще сухішою.

Lanoline (ланолін) Овечий смалець, який збирають з овечої вовни дійсно розм'якшує шар відмерлих клітин, але душить живі. Сторонні (овечі) білки можуть підвищувати чутливість шкіри і викликати алергічний висип. Ланолін косметичних сортів сам

Овечий жир (ланолін)

безпечний, але часто вступає в реакцію з канцерогенними речовинами, яких близько 16, сприяючи їх надходженню в організм. Усе б нічого, якби не було відомо, що 49% канцерогенного пестициду ДДТ (Дусту) поглинається ланоліном через шкіру (використовують у виготовленні косметичних кремів).

Collagen (колаген) Деякі компанії наполягають, що косметичний колаген може поліпшити власну колагенову структуру шкіри. Колаген – це протеїн (білок), з якого майже на 80% складається структура нашої шкіри. З віком він руйнується, а шкіра стає тонкою і дряблою. Косметичний колаген отримують

шляхом відскрібання його з шкур великої рогатої худоби, або нижньої частини лап птахів. Із-за великого розміру молекул (молекулярна вага 3000 од.), він не здатний проникати через мембрани клітин шкіри. Крім того, це сторонній білок, який біохімічно відрізняється від людського і не може використовуватися шкірою. В результаті він запечатує шкіру, перешкоджає нормальному диханню (використовують у виготовленні косметичних кремів).

Elastin (еластин) Речовина, з якої складається структура, що утримує клітини шкіри на місці. Вважається, що формування зморшок є наслідком руйнування молекул еластину. На жаль, більшість фірм використовують еластин, який отримують, як і колаген, з шкіри великої рогатої худоби, і він так само утворює на шкірі задушливу плівку завдяки великій молекулярній вазі (використовують у виготовленні косметичних кремів).

Albumin (альбумін) Головний інгредієнт в складі кремів для обличчя, що сприяє підтягуванню шкіри. При висиханні утворює плівку поверх зморшок, роблячи їх менш видимими. Стягує шкіру, викликаючи передчасне старіння. Із цього приводу не раз порушувалися судові справи.

Carbomer (Carbomer 940, карбомер) Загущувач, емульгатор, завдяки сильному корозійному впливу здатен пошкоджувати шкіру обличчя.

Seaweed (Агар-агар) Використовується в мікробіології для посівів бактерій. Рекламується як поживний і зволожуючий засіб. За рахунок закупорки порів обличчя, дозволяє шкірі накопичувати воду, викликаючи тимчасовий позитивний ефект. Перешкоджає очищенню організму через шкіру від токсинів і вуглекислого газу. Є прекрасним поживним середовищем для мікроорганізмів і бактерій.

Агар-агар

Як бачимо інгредієнти, які досить часто містяться у сучасних парфумерно-косметичних засобах мають негативний вплив на організм людини. При постійному їх використанні ці компоненти негативно впливають на роботу ендокринної та статеві систем, подразнюють шкіру та очі, провокують алергії і виникнення раку, а набуті при цьому захворювання відзначаються на наступних поколіннях.

Українські науковці Хмелевська Світлана Сергіївна, Купраш Ліана Петрівна, Гріщенко Володимир Олександрович, Хохленков Іван Олексійович розробили серію кремів крем для обличчя: «Чарівник», «Світлана», «Казка лугів», «Галіція блюз» та ін. з використанням олійних екстрактів чистотілу, білої лілії, обліпихи та інших природних речовин безпечних для здоров'я людини. Креми для обличчя, розроблені українськими науковцями мають приблизно однаковий склад, відрізняються добавками екстрактів.

3. Парфумерний етикет

Парфумерний етикет: як обрати парфуми доцільні обставинам. Подібно до того, як етикет вигаданий, щоби полегшити взаємодію з навколишнім світом і зробити її приємною, так само влаштований і парфумерний етикет. Для кожної оказії є своя категорія запахів.

Але є загальне правило: там, де голосно не говорять, голосно не пахнуть: в лікарні, в бібліотеці, в соборі. Винятком є музей: величезні зали нейтралізують будь-які надмірності.

Для роботи

Діловий етикет передбачає аромати короткої дистанції, без складного багатоетапного розкриття. По-друге, сьогодні не прийнято «не пахнути нічим»: аромат чистоти, який служить гарним продовженням ранкового душу, створює враження свіжості, новизни і гігієни. На співбесіду можна

прийти у хрусткій білій сорочці – або створити її ефект свіжим легким колонієм. Головне, пам'ятати, що парфумерні ноти не повинні долітати до роботодавця швидше, ніж слова або дії претендента. Чи означає це, що топ-менеджери можуть собі дозволити густі, насичені, важкі парфуми? – Ні. Парфуми не стосуються демонстрації влади чи домінування. Втім, бували випадки, коли люди розшукували аромат залякування – для тілоохоронців. Тут є ідеальним 1805 Tonnerre Beaufort London, який пахне Трафальгарською битвою – порохом, кров'ю, палаючими факелами, піратським ромом. Звичайно, існують сфери (мистецтво, кіно і так далі), де допустимі парфумерні вільності. *Але якщо людина носить уніформу – чи то білий лікарський халат, чи то «двійку» стюардеси – неприпустимо залишати за собою запаморочливий шлейф.*

Для побачення

На першому побаченні навряд чи є сенс приголомшувати партнера ароматом: можна не вгадати. Але чим ближчі стосунки, тим більше самовираження можна собі дозволити. Якщо поспостерігати за партнером (як він одягнений, яку їжу вибирає, як взаємодіє з оточенням – і чим, нарешті, пахне він сам), інформації буде достатньо, щоб зрозуміти, які запахи можуть принести йому задоволення.

Для вечірки

Вечірній аромат треба підбирати залежно від події та локації. Так, якщо заявлено *відкриття художньої галереї – великий простір, артистична публіка, багато людей, – можна одягнути ексцентричний, гучний, шлейфовий аромат. Якщо запланований вечір в опері, філармонії, театрі, то не можна пахнути*

пронизливо. Є сенс надати перевагу стриманішим парфумам, інакше трагедія на сцені може статися значно раніше. А на рок-концерті добре спрацюють нахабні шкіряні аромати.

Для вечері

Класичні школи парфумерії – французька, італійська, американська – нерозривно пов'язані з національною кухнею. Французи придумали шипри – і віртуозно працюють, наприклад, з нотами лаванди, ірису, моху, які не просто добре пахнуть, але й гармонійно поєднуються з нотами сирів і вин. В італійських парфумерних традиціях – цитрусові, томати, базилік, перець, м'ята. Американські парфуми середини минулого століття пахли не тільки мускусною чистотою, яку в США звали в культ, але й корицею, гвоздикою, прянощами, котрі неймовірно поєднувалися з нотами яблучного пирога або запеченої індички (чого варті тільки Youth Dew Estee Lauder). Звичайно, завдяки глобалізації чіткі парфумерні кордони стираються, з'являються нові синтетичні молекули, але треба пам'ятати, що гастрономія і парфумерія мають спільне коріння. *Тому в ресторані, коли люди їдять, а аромат парфумів змішується з ароматами їжі, не варто занурювати присутніх в ауру своїх парфумів.* Коли аромат намагається сперечатися з високою гастрономією і дорогими винами, це неповага до них, парфумерний егоїзм. У 80-ті, коли з'явився Poison Dior, на деяких ресторанах висіла табличка: *"No Poison, please".*

Для подорожей

Правило жорстке і непорушне: ніяких парфумів у літаку. І тут, звичайно, нереально перебороти всі пахучі спокуси в duty free – при тому, що там все частіше з'являються нішеві марки й ексклюзивні лінії великих брендів, які всім хочеться спробувати. Тим, хто не здатен уникнути спокуси, треба наносити «найсмачніше» тільки на руки (ні в якому разі на волосся чи одяг), а перед посадкою в літак ретельно змивати сліди зі шкіри. *Цей жест дозволить виявити повагу до присутніх.* Число алергиків зростає, алергії стають все складнішими. До того ж, багато хто вважає літак не найприємнішим місцем, де перехоплює подих, нудить, може виникнути стенокардія. Зайві складнощі у вигляді задушливого шлейфу тут ні до чого.

Для спорту

Тут два варіанти: або зовсім ніякого аромату, або одеколон. Останній хороший тим, що пахне близько до шкіри, а до того ж тонізує і бадьорить. Цитрусова аромотерапія дає заряд енергії – стимулює витривалість, спортивний азарт. *Ще один варіант – парфумерні тальки.* Такі є, наприклад, у Penhaligon's. Тальк вбирає зайву вологу, до того ж може давати легкий світловідбивний ефект.

Загальні правила парфумерного етикету

- *Щоб елегантно вивідати, чим пахне візаві, треба почати з компліменту: похвалити композицію – або окремі ноти, якщо вони зчитувані. А потім – ставити запитання про марку і назву аромату.*
- *Дарувати парфуми можна тільки в тому випадку, якщо точно відомо, яким надає перевагу «реципієнт». І вже точно ніколи не слід обирати аромат похапцем. Щоб уникнути спокуси, досить згадати обличчя людей, які перелопачують парфумерні супермаркети напередодні свята. Якщо вручити аромат все-таки хочеться, то можна купити подарунковий сертифікат – це «політкоректний» подарунок.*
- *Що стосується подарунків коханім, то тут є декілька підходів. Розширювати парфумерний кругозір людини можна – особливо, якщо його життя склалося так, що він не цікавився парфумерією. А ось намагатися змусити його полюбити щось для нього нехарактерне – все одно, що намагатися змінити людину, – справа невдячна. Хіба що вкрадливо, поступово: наприклад, подарувати засоби з банної лінії, які слугуватимуть провідником у новий світ нових запахів.*

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть основні тенденції та напрямки розвитку парфумерно-косметичних товарів.
2. Визначте основних виробників парфумерно-косметичних товарів в Україні. Яку продукцію вони випускають?
3. Назвіть основних імпортерів та експортерів парфумерно-косметичної продукції в Україні.
4. Перерахуйте та охарактеризуйте шкідливі інгредієнти, які можуть бути використані у виробництві парфумерно-косметичних товарів.
5. В якому напрямку ведуться розробки нових парфумерно-косметичних товарів? Що пропонують науковці у сфері виробництва, розширення асортименту, підвищення якості та безпечності цієї групи товарів?
6. Розкажіть, що ви знаєте про парфумерний етикет.

РОЗДІЛ 2 ПАРФУМЕРНІ ТОВАРИ

Парфуми – це невидимий, але незабутній, неперевершений модний аксесуар. Він оповіщає про появу жінки і продовжує нагадувати про неї, коли вона пішла (Коко Шанель)

Тема 2.1. Фактори, які формують якість парфумерних товарів

Навчальні питання

- 1. Сировинні компоненти та фактори, які формують якість парфумерних товарів.*
- 2. Технологія приготування рідин для парфумів.*
- 3. Пакування та маркування парфумерних товарів.*

1. Сировинні компоненти та фактори, які формують якість парфумерних товарів

Слово «парфумерія» (від французької «parfum») – «аромат, духи, пахощі»; (від грецької «parfum») – «диміти, випаровуватися, видихати приємний запах».

Головне призначення парфумерії – ароматизація тіла, одягу, побутових предметів, приміщень. Разом з цим, деякі засоби використовують як гігієнічні, освіжаючі, лікувальні.

Якість парфумерних товарів закладається на різних стадіях, починаючи з ідеї створення духів і до їх розфасовки та упаковки. На подальших етапах життєвого циклу товару, залежно від умов транспортування, зберігання, продажу і використання, якість зберігається або погіршується. В процесі дозрівання парфумерної композиції якість з часом може поліпшуватися.

Розглянемо основні чинники, що впливають на формування якості цих товарів:

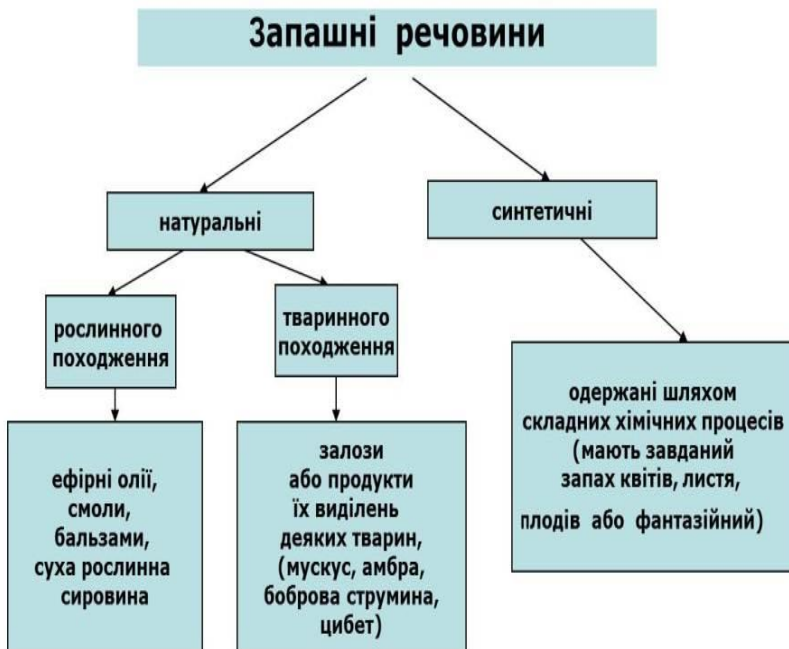
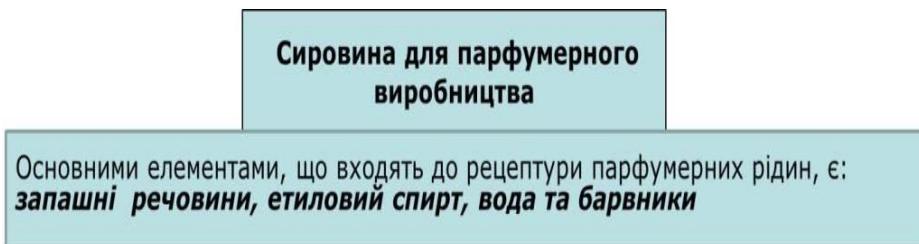
- *створення і складання рецептури;*
- *підготовка сировини;*
- *технологія приготування парфумерних рідин;*
- *фасування та пакування.*

Створення та складання рецептури. Композиція створюється фахівцями – парфумерами на основі їх професійного досвіду. Розробка нових неповторних парфумерних композицій настільки складна, що зараз парфумери не працюють індивідуально. Найбільш поширений спосіб створення парфумерних композицій – робота групи фахівців. Так у Франції тільки три парфумери високого професійного рівня створюють нову продукцію індивідуально. Розробка нової рецептури може здійснюватися на фірмі-виробнику, а може бути куплена нею для виробництва.

Сьогодні у світі для створення парфумерії і ароматів косметичних та харчових товарів використовують більше 5000 запашних речовин, не рахуючи їх сумішей. З них парфумер вибирає ті, які дозволять йому створити задуманий аромат. Для отримання бажаного запаху парфумер може використовувати індивідуальні запашні речовини і ефірні олії, але може також комбінувати композиції-базис. Композиції-базис є гармонійним поєднанням запашних речовин, які створюються для полегшення роботи парфумера. Готові композиції-базис використовують при виборі основи для нового запаху або поліпшенні існуючого. Тому у парфумера немає необхідності запам'ятовувати запахи усіх речовин. Таким чином, спочатку парфумер створює основний, або так званий ведучий запах. Потім до основного запаху підбирає індивідуальні запашні речовини, які доповнюються і гармонійно поєднуються основним запахом, тобто початкові, серединні та кінцеві ноти. Шляхом підбору і поєднання запашних речовин парфумер може створити необмежену кількість запахів. Кожному запаху відповідає певна рецептура парфумерної композиції. Парфумерна композиція є складною сукупністю різних запашних речовин, складеною з настоїв, розчинів індивідуальних запашних речовин або композицій-базис із додаванням вище перелічених

компонентів. Вона є основним носієм запаху і від її якості залежить, перш за все, якість парфумерії. Саме її рецептурою обумовлюються характер і стійкість запаху. Кожному найменуванню парфумерного виробу відповідає певна рецептура парфумерної рідини, затверджена дегустаційною (парфумерною) радою підприємства-виробника. Її складають виходячи з призначення товару, наявності початкових компонентів, розчинності запахних речовин у розчинниках і інших факторів.

Сировина для виробництва парфумерних товарів. Можна сказати, що парфумерні вироби складаються як піраміда.

Стадії запахів парфумерних виробів

Кожен ступінь цієї піраміди відповідає певній характеристиці запахів.

В основі лежать аромати кінцевої ноти: саме вони надають духам стійкість.

Серцевинна нота, у повному розумінні, є серцем композиції, представляє її головну тему.

Вершина піраміди – найбільш легкі аромати, що випаровуються першими, тільки відкриють флакон.

Початкова нота виявляється протягом перших 15 хв. випаровування. Вона створює перше, спонтанне враження про духи. Складається вона з найбільш легких компонентів композиції: цитрусових, трав'яних, альдегідних, зелених, озонових ароматів.

Нота «серця» – ядро духів, визначає тип запаху. Вона розкривається після початкової ноти і тримається протягом 3-4 годин. У цей час виявляються всі основні аромати композиції: фруктові, квіткові, пряні, деревні, тваринні та ін.

Кінцева нота відчувається на кінцевій стадії випаровування та тримається 4-5 годин. У ній виявляються тваринні, мускусні, ванільні запахи, вони забезпечують силу та стійкість парфумів. Візуально аромат можна уявити собі у формі трикутника і таким чином побачити, яку роль відіграють ті чи інші ноти на кожній стадії розкриття аромату. (*Додаток №1*)

Розглянемо основні види запахів:

- *Гіркі*: герань, лимон, мандарин, півонія, бузок, флердоранж (квітка апельсина). · *Тонкі*: акація, геліотроп, ірис, левкой, магнолія, мімоза, настурція, півонія, троянда.
- *Солодкуваті*: акація, мандарин, тубероза, ваніль.
- *Зелені*: гвоздика, фіалка (листя), нарцис, гальбанум (смола), мирра.
- *Теплі*: акація, запашний горошок, персик, сандал, тубероза, жимолость.
- *Густі, важкі*: гвоздика, ладан, лілія, пачулі, тубероза.
- *Пряні*: жасмин, пачулі, цикламен, кориця, гвоздика, ветивер (корені), ладан.
- *Із запахом шкіри, тютюну*: отримують із безсмертника.
- *Тваринні запахи*: сіра амбра, мускус, бобровий струмінь, цибет тощо.

Дещо детальніше розглянемо інформацію про найбільш популярні квіти, які використовуються в парфумерії. Троянда вирощується в усьому світі, вони бувають великі і дрібні, відрізняються різними відтінками і силою аромату. Проте тільки 2 види, найчастіше, використовують для виробництва духів – це *Rosa Damascene*, яка вирощується на території Туреччини і Болгарії, а також *Rosa Centifolia*, яка росте в Марокко і Грассе.

Rosa Damascene

Другий різновид троянди, яку іноді називають прованською або травневою, використовують для отримання конкрету, за допомогою обробки рожевих пелюсток леткими розчинниками. І вже з конкрету виділяється чиста олія. Марокканська троянда *centifolia*, так само як і турецька троянда *damascene*, проходять обробку водяною парою і розчинниками. Саме водяна пара допомагає

Rosa Centifolia

отримати з рожевих пелюсток чистісіньку ефірну олію, яка використовується для створення парфумерних композицій. Олія з троянди настільки цінний продукт, що вартість її на міжнародному ринку вища за золото і платину. Лідером за обсягами виробництва і якості ефірної олії з троянди є Болгарія. Ось лише мала дешиця тих шедеврів парфумерії, в яких володарює королева квітів – *Sa Majeste La Rose* від *Serge Lutens*; *Rose i Rose Princess* від *Gianfranco Ferre*; *Rose The One* від *Dolce&Gabbana*; *Very Irresistible Rose*

Damascena 2010 від Givenchy; Especially від Escada; So Essential від Angel Schlessler; Black Xs Pour Femme і Ultraviolet від Paco Rabanne; Burberry Body і Burberry Body Intense від Burberry; CH від Carolina Herrera; Chloe Eau de Parfum від Chloe; Rock'n'Rose Couture від Valentino; чоловічий аромат Terre D'Hermes від Hermes; чоловічий White Red for Him від Armani Emporio; Flight of Fancy від Anna Sui; Gucci by Gucci від Gucci.

«А там ще трохи і Прованс», – співається у пісні. Саме з Провансу поставляють на парфумерний ринок лаванду, точніше більшу частку цієї важливої сировини.

Лаванда

Важливо – оскільки лаванда має широкий спектр ароматичних властивостей. Лаванда асоціюється з чистотою і в парфумерії цей надзвичайно дорогий компонент використовується виключно в початкових нотках, причому за основу беруть квітки з тонким стеблом. Як компонент переважає в чоловічих ароматах або ж в ароматах унісекс. Лаванда своїм незвичайним звучанням прикрашає такі композиції – чоловічі: Guilty Intense pour Homme від Gucci; He Wood Silver Wind Wood від італійського бренду Dsquared2; Higher Energy від Christian Dior; L'Homme і L'Homme Sport від Lanvin; Gris Clair від Serge Lutens, Dupont Passenger Pour Homme, Dupont Pour Homme і Dupont Intense pour Homme від S.T. Dupont; The One Gentleman від Dolce & Gabbana; жіночий O-Zone від Sergio Tacchini; чоловічий Platinum Egoiste від Chanel; чоловічий

La Nuit De L'Homme від Yves Saint Laurent; жіночий Very Irresistible Fresh Attitude Summer Cocktail і чоловічий Very Irresistible Fresh Attitude від Givenchy; аромат-унісекс Chloe Eau de Fleurs Lavande від Chloe; чоловічий Boss Bottled Night від Hugo.

Якщо троянда – це королева, то жасмин – це король парфумерії.

Сама затребувана біла квітка в парфумерній індустрії. Розквітає жасминове дерево тільки влітку. Найкрасивіше аромат кольорів жасминового дерева звучить вночі, тому збирають квіти безпосередньо до світанку.

В основному – вручну, оскільки машинний збір не рідко ушкоджує квіти. Крім того, аромат квітів псується під впливом жару і сонця. Для 1 кг жасминової олії потрібно 8000 квіток. Тому і вартість її на парфумерному ринку досить висока. Окрім Франції жасмин росте в

Єгипті, Індії, Марокко і Італії,

Жасмин

тобто в тих країнах, де ручний збір жасмину дешевший. До речі, від жасминових плантацій в Грассі залишилося трохи менше 10 гектарів, тому дістати його стає проблематичним навіть для впливових парфумерних будинків. Це досить сумно, оскільки кращі «носи» парфумерії стверджують, що якісні духи можуть виходити тільки при використанні жасминової ефірної олії. Це доводять своїм існуванням такі композиції як – la Roue la Fortune від Dolce & Gabbana; 5th Avenue від Elizabeth Arden; чоловічий Allure Homme від Chanel; Ange ou Demon le Secret від Givenchy; Aqua Allegoria Jasminora від Guerlain; Beauty від Calvin Klein; чоловічий CH Men від Carolina Herrera; A la Nuit і Datura Noir від Serge Lutens; Eau de Parfum 2 від Gucci; Escale a Pondichery від Dior; Essence Pure Ice, Passenger Cruise for Women і Dupont Femme від S.T. Dupont; F For Fascinating Night від Salvatore Ferragamo; Lacoste Pour Femme від Lacoste; Fuel For Life Denim Collection Femme від Diesel; Gold Touch і

Le Parfum від Max Mara; чоловічий Gucci by Gucci Pour Homme від Gucci; Lady Million від Paco Rabanne.

«Квітка щастя», «квітка наречених», «квітка невинності» – так частенько величають флердоранж – цей подарунок природи. Подарунок – тому що він має свіжий, чистий, яскравий аромат. Квітка флердоранж – основний «учасник» весільних композицій і букетів для наречених. Абсолютна олія (абсолют) з квітів апельсина носить назву неролі. Вихід олії зовсім невеликий. На один кілограм неролі йде більш тонни квітів апельсинового дерева. Припускають, що ця олія має ейфоричну і гіпнотичну дію. А ще має властивості афродизіака. Її аромат допомагає самоудосконалюватися, сягати істини і нових знань, розвиває талент і неординарність.

Флердоранж

Гілки і листя гіркого апельсина також підлягають ретельній обробці, внаслідок чого виходить ефірна олія, що носить назву петигренова олія. Якщо ж обробці підлягає апельсинова шкірка, в результаті виходить бигарадова олія. Витончений аромат флердоранжу чимось схожий на пахощі жасмину, але переливається більше медовими і терпкими відтінками. Сучасні композиції: Infusion de Fleur d'Oranger від Prada; Fleur d'Oranger (вважається найчистішим, щирішим ароматом флердоранжу) і Fleurs de Citronnier від Serge Lutens; Amarige від Givenchy; Poeme від Lancome; Pure Poison від Dior; Boucheron Femme від Boucheron; жіночий Classique і чоловічий Fleur du Male від Jean Paul Gaultier; Armani Code Women і Mania від Giorgio Armani; Anais-Anais і Eden від Cacharel; Lovely Blossom від Armand Basi; Pour une Femme від Caron; Ange Ou Demon Tendre від Givenchy; Gucci By Gucci від Gucci; Deseo від Jennifer Lopez; Femme de Montblanc від Mont Blanc; Orange Blossom від Jo Malone.

Щодо тваринних ароматів, то на сьогодні лише деякі фірми використовують саме природні мускуси тваринного походження, адже синтетичні ефіри значно дешевше. Проте інформацію щодо природного походження цих речовин наведено нижче.

Сіра амбра – залоза внутрішньої секреції кашалота виділяє секрет, який дає живий, теплий аромат, з нотами морського узбережжя, з відтінками запаху чаю.

амбра

Мускус – (латинське – muscus) – надто ароматна речовина, яка виробляється залозами деяких тварин – кабарги, вівцебика, бобра і інших іноді добувають з коренів деяких рослин. З тваринного мускусу виробляють три основні види мускусу, які використовуються в сучасній парфумерії: червоний, білий і чорний мускус. Чорний мускус має концентрований тваринний аромат. Аромат білого мускусу делікатніший і витонченіший.

Мускус Кабарга

Бобровий струмінь – секрет, що виділяється з особливих залоз річкових бобрів; щільна бура маса, яка має мускусний запах з дигтярним відтінком. Основні компоненти бобрового струменя – ацетофенон, бензиловий спирт, бензойна кислота, борнеол, п-етилфенол, о-крезол, гваякол. Спиртовий екстракт (настій) бобрового струменя – запашна речовина і фіксатор запаху, саме його і використовують при виготовленні парфумерії.

Річковий бобер «Боровий струмінь»

Щоб отримати бобровий струмінь, тварину зазвичай вбивали. Але зараз вже розроблена методика прижиттєвого отримання цього секрету на звірофермах.

Цибет – мазеподібне виділення залоз внутрішньої секреції цибетової кішки, яка мешкає у Північній Африці і Азії. Відомо, що самці виробляють кращий цибет, ніж самиці, проте значно меншу кількість.

Цибетова кішка

Деякі парфумери стверджують, що виділення самиць настільки погано пахнуть, що не йдуть для приготування цибету. У Каїрі, Південній Європі і інших місцевостях цибетових кішок заради добування цибету тримають в неволі, у вузьких клітинах. Тварин

при добуванні цибету, прив'язують, вивертають пальцями резервуар, в який відкриваються протоки залоз, і вишкрібають ложечкою салоподібний вміст останніх. У свіжому стані цибет – біла піниста речовина, яка з часом буріє. Перш ніж пустити в продаж, його намазують на листя бетелю, очищають від волосся, промивають водою і лимонним соком і сушать на сонці (рис. 2.8.). Одна тварина, якщо її добре годувати, дає в день 80-100 грамів цибету.

Запашні речовини тваринного походження застосовують у парфумерії у вигляді настоїв. Вони мають велике значення у виробництві парфумів, адже не тільки збагачують аромат й подовжують час їх сприйняття, а й встановлюють гармонію між запахами духів і шкірою людини.

У групу основної сировини для парфумерних товарів входять запашні речовини, спирт і вода. Допоміжна сировина – фіксатори запаху, денатуруючий домішок, іноді барвники. Найважливішим чинником, що впливає на якість парфумів, є наявність або відсутність початкової сировини для створення композицій та її якість.

Чим більше запашних речовин використано в створенні парфумерної композиції, тим вище, як правило, якість готового товару. Отже, запашні речовини складають основну групу сировини, які використовують у виробництві парфумів .

Залежно від походження рослинної сировини добувають запашні речовини шляхом перегонки, настоювання на спирту, олії, оцті та ін. У результаті отримують запашні продукти у вигляді ефірних олій, настоїв і розчинів.

Ефірні олії – це ароматна рідина, зовні схожа на рослинні олії, але за хімічною природою вона не має з ними нічого спільного. Ефірні олії є сумішшю речовин, які належать до різних класів органічних сполук (вуглеводні, спирти, альдегіди, кетони, ефіри, феноли тощо). У більшості випадків олію добувають із свіжозібраних частин рослин, але іноді сировину заздалегідь висушують або підв'ялюють. Для добування ароматів з рослин застосовують той спосіб, який дозволяє отримати найбільший вихід і найкращу якість продукції.

Настої – це розчини екстрактних запашних речовин, які отримані шляхом настоювання у спирті натуральної (рослинної або тваринної) сировини. За необхідності настої розбавляють спиртом, тобто використовують у вигляді розчинів. Настої отримують зі всієї рослини або з його запашних частин.

Сировину тваринного походження застосовують у вигляді настоїв. Їх вводять у рецептури парфумерних виробів у певних співвідношеннях разом із парфумерною композицією і спиртом. Для закріплення запаху парфумів використовують смоли та бальзами. Так звані фіксатори запаху – бензойна смола, стиракс, толуанський бальзам – сприяють закріпленню запашних речовин на триваліший час, завдяки чому підвищується стійкість запаху парфумерних товарів. Досить часто при створенні парфумерії потрібні індивідуальні запашні речовини. Індивідуальні запашні речовини можуть бути виділені з різних продуктів рослинного або тваринного походження, але найчастіше їх синтезують із різноманітних хімічних продуктів. Індивідуальні речовини, отримані шляхом синтезу, називають синтетичними запашними речовинами (СЗР). Застосування СЗР у парфумерії дозволяє розширити спектр запахів, додати їм оригінальність, вишуканість. Етиловий спирт у парфумерних виробках застосовують як розчинник. Він добре розчиняє більшість запашних речовин, є хорошим дезінфікуючим засобом, має певний запах, що гармоніє з більшістю ароматичних речовин. Вода в парфумерних виробках відіграє роль розчинника і є заміником спирту при зниженні міцності парфумерної рідини. Якість води, яку використовують у парфумерно-косметичному виробництві, визначається за ступенем бактерійної чистоти, органолептичних властивостей і хімічного складу.

Допоміжна сировина

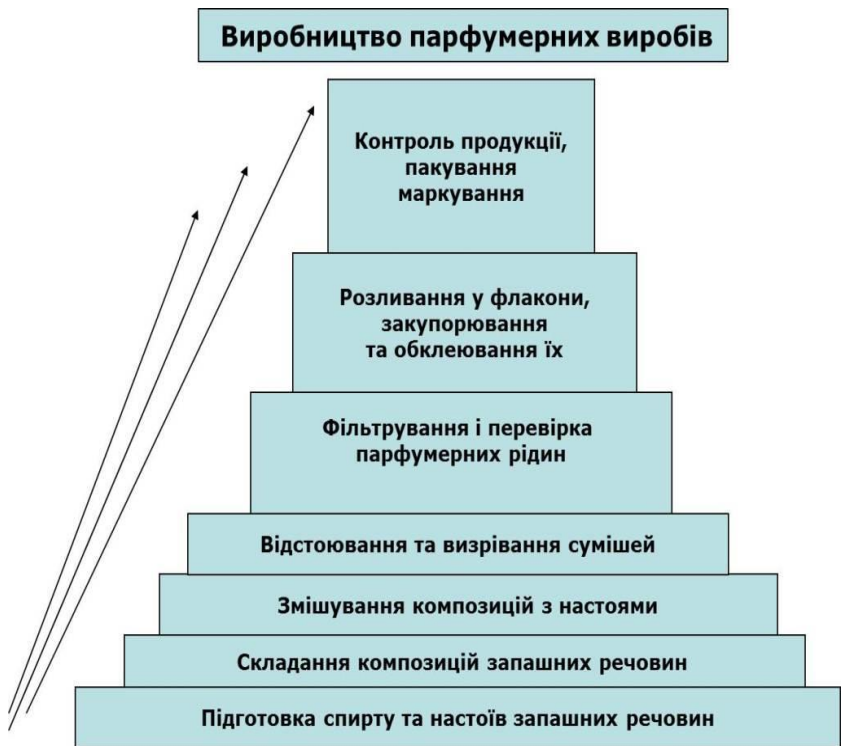
До цієї групи речовин відносяться *бензилбензоат, диетилфталат, бензилсалицилат, дипропиленгліколь* тощо. Вони не беруть участь у побудові запаху, а виконують допоміжну роль – зменшують випаровування композиції, оскільки менш летучі, і виконують функції фіксаторів запаху.

2. Технологія приготування рідин для парфумів

Технологічний процес приготування парфумерної продукції складається з наступних операцій:

- дозування компонентів, що входять у рецептуру виробу;
- змішування компонентів;
- відстоювання рідини;
- охолодження;
- вистоювання;
- фільтрування;
- фасування та пакування.

Дозування компонентів парфумерної рідини проводять відповідно до рецептури і технологічних розрахунків за виходом готової продукції. Точність дозування визначає якість готової продукції і її відповідність перш за все за запахом зразку-еталону. Процес змішування компонентів, незалежно від застосованого у виробництві методу, впливає на якість готового продукту. Найбільш важливі у цій технологічній операції послідовність і час *змішування*. Правильне змішування компонентів дозволяє уникнути помутніння рідини і запобігти випаданню осаду у флаконі, поява якого вважається браком.

Відстоювання і охолодження. Процес відстоювання продовжується протягом часу, визначеного для кожного найменування виробу. Під процесом відстоювання розуміють фізико-хімічний процес відділення зважених частинок речовин від парфумерної рідини під дією сили тяжіння. При цьому речовини, що знаходяться у колоїдному і в грубодисперсійному станах, випадають в осад, рідина стає світлою і прозорою. Відстоювання

продовжується декілька днів. За цей час поступово випадає осад, який повторно не розчинюється в рідині і видаляється фільтруванням. *Пониження температури* сприяє прискоренню сполучення частинок і їх осадження, тим самим прискорюється приготування парфумерних рідин і підвищується їх стійкість до низьких температур.

Вистоювання — процес, у результаті якого формується букет запаху парфумерної рідини. Протягом цього процесу відбувається взаємодія компонентів, які входять у рецептуру рідини, зі спиртом і між собою, внаслідок чого запах рідини стає цілісним, гармонійним, «закругленим», як кажуть парфумери. При цьому рідина втрачає різкий «передзапах» спирту, тобто відбувається дозрівання. Ці два процеси, вистоювання і вистоювання, абсолютно різні за суттю, значенням і тривалістю. Якщо процес вистоювання триває в межах місяця, то процес повільного природного переходу букета в характерний запах може продовжуватися від 1 до 3 місяців і більше. У вітчизняній практиці процес вистоювання парфумерних рідин на підприємствах закінчується, в основному, одночасно з процесом вистоювання. Проте не треба забувати, що цей процес продовжується і у флаконах. Час вистоювання кожного виду духів і одеколонів індивідуальний і залежить від набору компонентів, що входять у рецептуру продукції. Під час приготування парфумерних рідин деякі запашні речовини забарвлюють їх. Причому може вийти не дуже красивий колір духів і одеколонів, а покупець зник, щоб продукція мала певний колір. Тому для надання приємного кольору парфумерну рідину іноді забарвлюють спеціальними барвниками.

Фільтрування. У парфумерних рідинах у процесі приготування і вистоювання присутні різні сторонні суміші, які повинні бути відфільтровані. Основні вимоги до фільтрів для парфумерного виробництва – несприйнятливості запаху, герметичності, висока фільтруюча здатність, особливо для фільтрації рідин з малою кількістю твердого осаду.

3. Пакування та маркування парфумерних товарів

Фасування парфумерних виробів має специфіку: воно проводиться не тільки у відповідності із заданою мірою (масою або об'ємом), але і зі ступенем заповнення флакона. Для механічного фасування парфумерних рідин необхідні стандартні за місткістю флакони. Процес наповнення флаконів у парфумерній промисловості ускладнений тією обставиною, що відхилення від місткості флаконів складають від 1 до 5% залежно від способу їх виробництва. Тому найбільш раціональним вважається наливання не за місткістю або масою, а за рівнем. У флаконах обов'язково залишають вільний простір для компенсації розширення рідини при нагріванні. Об'єм цього простору повинен складати не більше 4% об'єму флакона. На стадії фасування надзвичайно важливий спосіб коркування флаконів і ретельність виконання цієї операції, від яких залежить герметичність флаконів. Оскільки тара для парфумерії виконує естетичні функції, її дизайн впливає на якість виробу в цілому. У першу чергу це відноситься до дорогої парфумерії. Тому зовнішньому вигляду флакона і упаковці в парфумерному виробництві приділяють величезну увагу.

Зразки флаконів для парфумерних товарів

Флакони з парфумерією найчастіше укладають у футляри з картону, пластмаси або комбіновані, але іноді випускають і без них.

Футляри для парфумерних флаконів

Пакування в футляри підвищує збереженість, покращує зовнішній вигляд виробу і захищає парфумерію від дії сонячних променів. Футляри обтягують целофаном або рідше поліетиленовою плівкою.

Невід'ємною частиною оформлення флаконів є *етикетки*, що наклеюються автоматами або вручну. Зовнішній вигляд етикетки – малюнок і написи – повинен відповідати оригіналу. Вона повинна бути рівно обрізаною і при фігурному висіканні відповідати оригіналу за формою. Фарби на етикетці повинні бути стійкі до тертя. Готову продукцію упаковують у транспортну тару – коробки з тришарового картону і заклеюють їх. Слід зазначити, що останні технологічні операції також мають значний вплив на збереженість якості готового товару. Згідно з вимогами ДСТУ маркування на ящиках з парфумами повинне містити наступні реквізити:

- найменування виробу;
- номер артикула;

- найменування підприємства – виробника (вантажовідправника, його місце знаходження);
- порядковий номер ящика;
- дату виготовлення;
- кількість виробів (у штуках) ;
- номер пакувальника;
- позначення стандарту.

На ящиках з парфумерними товарами слід робити попереджувальні написи: «Верх, не кантувати», «Не кидати!», «Скло», «Боїться вологи», «Обережно, крихке!» та ін.

Навчальні питання:

1. Назвіть основні чинники, які впливають на формування якості парфумерних товарів?

2. Охарактеризуйте технологію виробництва парфумерних товарів.

3. Скільки стадій запахів у парфумерних виробках ? Охарактеризуйте їх.

4. Що таке – нота «серця» ?

5. Назвіть та охарактеризуйте основні види запахів парфумерних товарів.

6. Які запахні речовини тваринного походження використовують у виробництві парфумерних товарів? Охарактеризуйте їх.

7. Які запахні речовини рослинного походження використовують у виробництві парфумерних товарів? Охарактеризуйте їх.

8. Які реквізити вказують у маркуванні парфумерних товарів, згідно ДСТУ ?

Тема 2.2. Класифікація та асортимент парфумерних товарів

1. Класифікація та асортимент парфумерних товарів

Основні класифікаційні ознаки за якими поділяють парфумерні товари це:

- вид виробу,
- група,
- статевовікові ознаки,
- консистенція виробу,
- вид закупорювання,
- тип, характер та сила запаху,
- напрям аромату.

Характеристика асортименту парфумерних товарів

Парфуми – безколірні або забарвлені спиртові або спиртово-водяні розчини, що містять не менше як 8% парфумерної композиції та використовуються як ароматизуючі засоби

Запашні води - це водяно-спиртові розчини, що містять не менше ніж 1% парфумерної композиції, та використовуються як освіжаючі і гігієнічні засоби

Одеколони – прозорі безколірні або забарвлені водяно-спиртові розчини, що містять не менше як 1,5% парфумерної композиції та використовуються як гігієнічні, освіжаючі і ароматизуючі засоби

Туалетні води – це спиртово-водяні розчини, що містять не менше як 5% парфумерної композиції, та використовуються як гігієнічні, освіжаючі і ароматизуючі засоби

Класифікація парфумерних товарів

Залежно від виду виробу парфумерні товари поділяють на: *парфуми, одеколони, запашні, парфумерні і туалетні води, парфумерні набори та ін.*

Парфуми. Головна функція парфумів – це ароматизація, тобто надання приємного запаху волоссю, тілу, одягу людини. Усі види парфумів можна згрупувати за наступними ознаками: консистенцією, типом, характером запаху, складовими композиції,

стійкістю запаху, призначенням і місцем виробництва. За консистенцією духи бувають рідкі, тверді та порошкоподібні.

Рідкі парфуми – це приємні, запашні, спиртові або водно-спиртові розчини парфумерних композицій із запахом квіткового, або фантазійного характеру і застосовуються як ароматизуючий засіб.

Тверді парфуми – це воскоподібна маса, до складу якої входить: бджолиний віск, парафін, тальк, купаж ефірних олій і натуральні ароматичні речовини (амбра, цибет та ін.). Виготовляють тверді духи у вигляді олівця або заливають у спеціальні коробочки, шкатулочки. Їх наносять на чисту, теплу шкіру в місцях близького розташування кровоносних судин (область шиї і декольте, зап'ястки, згини ліктів, пахви, під колінами) м'якими масажними рухами.

Порошкоподібні (сухі) духи-саше – це висушені рослини, розтерті в порошок та віддушені парфумерною композицією. Застосовують для аромату білизни.

Серед духів переважають жіночі парфуми.

За типом та напрямом запаху сучасні духи розрізняють за сімействами:

- Сімейство солодких східних запахів (з доміантою ванілі і/або квіткових нот, чепурні, вишукані духи, дуже чуттєві і пристрасні, екзотичні і насичені) – Бал а Версаль (бал у Версалі) / Bal A Versailles, Кашмір / Casmir, Хлое Нарцис / Chloe Narcisse, Чіара / Ciara, Делишэс (чудовий) / Delicious, Джил Сандер IV/JilSander IV, Лулу / Loulou, Обсешн (захопленість) / Obsession, Пуазон (отрута) / Poison та ін.
- Сімейство альдегідний шипр (теплий запах з ноткою моху, жива нота жіночої індивідуальності, справжній аромат ХХІ століття – нове бачення класики) – Джем (скарб) / Gem, Хальстон / Halston, Палома Пикассо / Paloma Picasso, Фенди / Fendi, Knowing та ін.
- Сімейство витончених квіткових запахів (вишукані, дуже жіночні, романтичні, ніжні і чисті запахи) – Б'ютіфул (прекрасна) / Beautiful, Діоріссімо / Diorissimo, Етерніті (вічність) / Eternity, Фіджі / Fidji, Плежез (задоволення) / Pleasures, Тетяна / Tatiana та ін.
- Сімейство насичених квіткових запахів (жіночні, романтичні, чуттєві, дуже яскраві і насичені квіткові запахи) - Білл Бласс / Bill Blass, Кароліна Херрера / Carolina Herrera, Есті / Estee, Джиорджио / Giorgio, Оскар Де Ла Рента / Oscar De La Renta та ін.
- Сімейство пряних східних (орієнтальних) запахів (спокусливі, пристрасні, спекотливі, дуже чуттєві, екзотичні і насичені запахи) – Коко / Coco, КейЕл / K.L., Мажі Нуар (чарівна ніч) / Magic Noir, Опіум / Opium, Венеція / Venezia та ін.
- Сімейство квіткових альдегідів (сучасні стильні, вишукані і витончені аромати для елегантних, шикарних жінок) – Амарідж / Amarige, Біжан / Bijan, Бушерон / Boucheron, Це ля ві (таке життя) / C'est La Vie, Шанель №5 / Chanel No.5, ДіЕнЕй / DNA, Гуччі III / Gucci III, Ніколь Міллер / Nicole Miller, Трезор (добро) / Tresor, Тач (дотик) / Touch, Вандербилт/Vanderbilt та ін.
- Сімейство фруктово-квіткових запахів (аромати свіжої юності, привабливі і динамічні, для сучасних, спортивних, упевнених в собі жінок) – Анаіс-Анаіс / Anais-Anais, Енджел (Ангел) / Angel,

Джіо / Gio, Лорен / Lauren, Тендр пуазон (м'яка отрута) / Tendre Poison та ін.

- Сімейство свіжих квіткових запахів (запахи, що відповідають найвитонченішому смаку, класичні європейські, дуже незвичайні, навіть шокуючі, настільки яскраві, що підходять і для чоловіків і для жінок) – Феромон / Pheromone, Прайват коллекшн (приватна колекція) / Private Collection, Сафарі / Safari, Сі Кей уан (перший Кельвіна Кляйна) / cKone та ін.

Розглянемо дещо детальніше найбільш розповсюджені та популярні духи, щодо їх складових компонентів, основних, як то кажуть парфумери.

Духи Poison, основні ноти: апельсин, калабрійський бергамот, сицилійський мандарин, жасмин, гарденія, сандал, амбра, білий мускус.

Духам Bal A Versailles властиві високі ноти італійських лимону та бергамоту, неролі, іланг-ілангу, олії касії; ноти серця: жасминовий абсолют, трояндовий абсолют та ірис, низькі ноти ветівєру, сандалового дерева, пачулі, ванільного абсолюту, скельної троянди (ладаннику) та фіміаму.

Відомими представниками сімейства альдегідний шипр є парфумована вода Paloma Picasso та духи Gem, Knowing .

Початкова нота у першого представника: жасмин, бергамот, троянда, гіацинт, нота "серця": мімоза, коріандр, жасмин, кінцева нота: іланг-іланг, ветивєр.

Духи Gem мають пряний квітковий аромат, який поєднується з сумішшю фруктів, амбри і шипра.

Духи Knowing - це суміш шляхетного дубового моху, ірису, амбри і ароматів цінних порід дерева з включенням сандалового дерева, пачулі, ветівєра і збагачена акордами теплих квіткових запахів, солодкого пітоспорума, зрілої сливи і прянощів.

Щодо сімейства витончених квіткових ароматів, то найвідоміші з них Духи Fidji, вони мають аромат пряної гвоздики, жасмину, бузку та фіалки у поєднанні з сандаловим деревом, миррою і пачулі.

Духи Pleasures, цього ж сімейства, мають аромат з основою білих лілій і свіжого листя фіалки, сильною нотою чорного бузку,

білих півоній, світлої троянди, жасмину, Байської троянди, сандалу та пачулі.

Насичені квіткові аромати мають відомі духи Bill Blass – гармонія акордів мімози, нарциса жонкіль, гіацинта і жасмину на деревній і мускусній основі.

Diamonds & Emeralds (ці духи - творіння Елізабет Тейлор) представляють собою чистий, свіжий, насичений квітковий букет: екзотична гарденія, троянда, іланг-іланг, лісова конвалія.

Escada – цей квітковий парфум орієнтального сімейства, оснований на поєднанні ароматів італійського бергамота, французького гіацинта з фруктовим дуєтом персика і кокоса, у коктейлі з запахів жасмину, іланг-ілангу, флердоранжу, коренів фіалки, з базовими відтінками сандалового дерева, мадагаскарської ванілі, насичених нюансах мускусу і легких елементах тваринного походження.

Orium, також відомий представник цього сімейства. Він має основні ноти троянди, гвоздики, сандалового дерева.

Chanel No 5 , як уже було сказано вище відноситься до сімейства квіткових альдегідів. Це широко відомі та популярні духи, в яких поєднані аромати жасмину, троянди та легкої пудри.

Основними компонентами аромату духів Vivid є єгипетські чорнобривці, танжерина, бергамот, фіалка, фрезія, півонія, жасмин, квіти тіарі, лісової конвалії, амазонської і тигрової лілії, болгарської троянди, ірису з витяжкою індійського сандалу, мускусу, ванілі та амбри.

Anais-Anais та Tendre Poison – представники сімейства фруктових-квіткових запахів. Початкова нота Anais-Anais: зелені квіти гіацинта і жимолості; нота «серця»: лілія, жасмин, іланг-іланг; кінцева нота: кедр, сантал, бурштин.

Tendre Poison – «ніжний яд». Після свіжої початкової ноти гальбанума і пікантного мандарину, аромат Tendre Poison переходить у витончений квітковий букет, де аромат фрезії сплітається з тонким ароматом квітки апельсина. У шлейфі – сандалове дерево і ваніль приносять легку солодкість до цього букету.

Safari від Ralph Lauren – яскравий представник сімейства свіжих квіткових запахів. Аромат включає ноти альдегідів, стираксу, меду, нарциса, флердоранжу, чорної смородини, ветівера, пачулі, гіацинта, гальбанума, орхідеї, амбри, гвоздики, апельсина, жасмину, троянди, мандарина, мускусу, ванілі, кедр, бобів Тонка, конвалії, тощо.

Початкова нота туалетної води Skopje: кардамон, лимон, ананас, зелені ноти, мандарин, папайя, бергамот; нота "серця": фіалка, мускатний горіх, жасмин, конвалія, троянда, корінь ірису; кінцева нота: сандал, мускус, амбра, кедр, мох.

Одеколони– це водно-спиртові розчини, що містять не менше 1,5% композиції, міцність спирту не менше 60%.

Асортимент одеколонів також групується за типом, характером, силою, напрямом запаху, статевовіковими ознаками, характером закупорювання та ін. Серед одеколонів переважає чоловіча парфумерія.

Зразки одеколонів

При розподілі чоловічих одеколонів за ароматом виділяють 4 основні групи:

- перша, але не ведуча – із запахом тютюну (Dolce&Gabbana The One for Men, Creed Tabarome, Thierry Mugler A*Men Pure Havana);

- друга – деревинно-шипрова: Арамис / Aramis, Девайн (кудесник) / Devin, Чорний драккар (драккар – скандинавська лад'я) / Drakkar Noir, Грей фланнел (сіра фланель) / Grey Flannel, Гуччі / Gucci та ін.;

- третя – найобширніша і популярна група, представлена квітково-фруктовими запахами: Сі Кей уан (перший Кельвіна Кляйна) / sKone, Альфред Сан для чоловіків / Alfred Sung For Men, Біжан для чоловіків / Bijan For Men, Босс/Boss;

- четверта група – одеколони східного напрямку, з притаманним пряним відтінком та з екзотичною нотою: Egoïst / Egoïste, Фенді для чоловіків / Fendi Uomo, Джуп для чоловіків / Joop For Men, Лагерфельд / Lagerfeld, Поль Себастьян / Paul Sebastian, П'єр Карден / Pierre Cardin та ін.

Залежно від міцності спирту, одеколони мають різні властивості. Одеколон при міцності спирту 60% має спочатку зігріваючі, а потім охолоджуючі властивості, а при міцності 70% та вище – злегка припікаючі та дезінфікуючі властивості.

Запашні води – водно-спиртові розчини, що містять 1- 2% композиції, міцність спирту не менше 20%, стійкість запаху не нормується. Вони призначені для освіження та дезінфекції шкіри, наприклад, після гоління.

Запашні води поділяють на групи:

- безпосередньо запашні води (розбавлені одеколони) – використовуються як освіжаючий засіб;
- лікувальні води – запашні спиртові розчини медикаментів (ментолу, камфори тощо) – для протирання шкіри;
- туалетні оцти – містять до 3 % оцту та борної кислоти, добре освіжають тіло в спеку;
- води для волосся – віддушені спирто-водні розчини невеликої кількості мила та сапонину (ПАР) з додаванням хни (частково виводять жир);
- хвойні води або екстракти – розчини композицій із перевагою хвойних олій (піхтової, соснової тощо).

Зразки запашних вод

Парфумерна вода – рекомендована для використання у денний час «дух духів», наступний за концентрацією вид парфумерної продукції – 5-25% концентрату розчинені в 90% спирті, стійкість запаху «середньої ноти» – 4 години.

Зразки парфумерної води

Туалетна вода відрізняється меншим вмістом запашних речовин, ніж парфумерна.

Зразки туалетної води

Туалетні води вітчизняного виробництва містять 6-12% композиції, міцність спирту – не менше 85%, стійкість запаху серединної ноти 2-3 години.

Туалетна та парфумерна вода – легкий вид парфумерії, якою можна користуватися кілька разів на день. Вона відрізняється від духів менш різким і менш стійким ароматом, низьким вмістом ефірних олій та чудово підходить для літнього періоду.

На прилавках магазинів можна зустріти парфумерію з різних куточків планети – Франції та Америки, Японії та Бразилії. Чим відрізняється парфумерія різних країн світу, які її характерні риси? У виробництві парфумерії зазвичай виділяють двох найбільших представників – французьку і американську парфумерію. Францію називають королевою парфумерного мистецтва. Французька парфумерія одночасно опирається на багатотисялітні традиції та на сучасні технологічні досягнення. Основа цих парфумів – квіткові есенції та деякі продукти тваринного походження, такі як мускус і амбра. Саме завдяки величезній кількості квітів столицею французької парфумерії став не Париж, а Грасс, що розташований неподалік від Середземного моря. Протягом віків тут вирощують троянди, жасмин, лаванду, ірис, мімози, а також численні духмяні трави, з яких виробляють есенцію. У цьому невеликому сонячному місті Верхнього Провансу в парфумерній промисловості працюють 2 тис. людей.

Сьогодні Франція займає провідне місце серед гігантів сектора парфумерії: фірма L’Oreal займає друге місце в світі після американської групи Estee Lauder. Чемпіон Франція у галузі косметики й парфумерії є виробником і дистриб’ютором таких марок, як Lancome, Giorgio Armani, Paloma Picasso і Lanvin. Її наздоганяє Louis-Vuitton-Moet-Hennessy, володар марок Christian Dior, Guerlain, Givenchy і Kenzo.

Американська парфумерна традиція, як самостійний стиль, склалася в середині ХХ століття, з появою на ринку фірм Estee Lauder і Elizabeth Arden. Американські парфуми пахнуть практично однаково, у них немає розподілення на ноти. Багатьом це подобається, аромат здається більш цілісним, тому останнім часом

американська традиція стала настільки впливовою, що все більше французьких парфумів виконуються у стилі – Angel від Thierry Mugler, Organza Indecence від Givenchy. У американській традиції є багато супротивників, які стверджують, що така парфумерія дуже примітивна. Аромати для американок повинні були бути стійкими, щоб витримати довгий робочий день, зручними у використанні, достатньо сильними, яскравими, щоб навіть у просторому приміщенні жінка могла ароматом заявити про себе. Цим принципам американці вірні і зараз, пригадаємо такі яскраві приклади парфумерії США, як 5th Avenue від Elizabeth Arden, Romance від Ralph Lauren, Tommy Girl від Tommy Hilfinger.

Окрім французької і американської парфумерії, існує також низка не таких впливових, але не менш самобутніх і цікавих парфумерних традицій інших країн. Досить старою є італійська парфумерія, яка розвивалася паралельно з французькою, і багато що запозичила у неї. Останні 20 років вона стала більше тяжіти до американської парфумерної традиції. Італійці більше всього люблять випускати глибокі, дуже солодкі аромати, віддаючи перевагу квітковим, фруктовим та пряним нотам. Такі аромати вважаються сексуальними і збудливими. Приклад італійської парфумерії – аромат Dolce&Gabbana від однойменного парфумерного будинку, Laura by Laura Biagiotti, Versace Woman.

В Німеччині, в кінці 70-х років, з'явилася високовартісна авторська парфумерія. Німецька парфумерна традиція, якщо не рахувати причетності до історії одеколону, склалася багато в чому завдяки появі таких дизайнерських фірм як Jil Sander, Escada, Joop. Німецька парфумерія уникає переважання модних квіткових аспектів і все більш виразно виробляє власний неповторний почерк. Складно сказати, до якої традиції вона ближча – французької чи американської, бо чіткої лінії не має. Такі духи, як Escada Sentiment, Sander Pure від Jil Sander, Innocence від Chloe – характерні німецькі парфуми.

Японська парфумерія стала широко відома з визнанням японських дизайнерів одягу, а також із зростанням популярності марки Shiseido. Самі японці, зазвичай, рідко використовують парфуми, їх творіння завжди стримані. Японська парфумерія не

виглядає по-європейськи шикарною, але при цьому досить високовартісна. У японському косметичному магазині людина може годинами милуватися, як у музеї, вишуканими лініями начебто простих баночок і флаконів, вдихати тонкі аромати духів. У Японії вмiли помічати і цінувати красу кожної миті. Японські аромати – це квіткові, квітково-океанічні, зелені або озонові духи, рідше деревинні, але майже зовсім немає солодких, східних. Пригадаємо духи Kenzo, Issey Miyake, Yohji Yamamoto. Кажучи про парфумерію Kenzo, ми чудово усвідомлюємо, що цей дизайнер живе у Франції і духи для нього виготовляють там же, як і для інших японських дизайнерів, але філософія і підхід до справи, загальний стиль все одно особливий, нерозривно пов'язаний з Японією.

Найбільш помітними виробниками парфумерної продукції на вітчизняному ринку є ТОВ «Парфумерно-косметичний комбінат “РОСО”» (Львівська обл.), ВАТ «Золотоніська парфумерно-косметична фабрика» (Черкаська обл.), ТОВ «Калинівська парфумерно-косметична фірма “КОНЕ”» (Вінницька обл.), ТОВ «Львівська парфумерно-косметична фабрика», АТ «Ефект» (м. Харків), ВАТ «Миколаївський парфумерно-косметичний комбінат “Алиє паруса”».

Найбільш відомі, на вітчизняному ринку, зарубіжні фірми-експортери парфумерних товарів: «Schwarzkopf & Henkel Cosmetics» (Німеччина), «Biersdorf AG» (Німеччина), «Procter & Gamble» (Німеччина), «Londa GMBH» (Німеччина), «L’Oreal» (Франція), «Yves Rocher» (Франція), «Christian Dior» (Франція), «General Aromatics A.C.» (Франція), «Procter & Gamble UK» (Великобританія), «Avon Cosmetics Ltd.» (Великобританія), «Gillette UK Ltd.» (Великобританія), «Procter & Gamble Polska» (Польща), «Aroma Ltd.» (Болгарія), «Ruby Rose Int.» (Таїланд).

Тема 2.3. Вимоги до якості, транспортування та зберігання парфумерних товарів.

Навчальні питання

1. *Вимоги до якості, дефекти парфумерних товарів.*
2. *Транспортування, зберігання парфумерно-косметичних товарів.*
3. *Ознаки оригінальності продукції.*

1. Вимоги до якості парфумерних товарів

Парфумерні товари повинні виготовлятися відповідно до вимог стандартів згідно із затвердженими технологічними інструкціями і рецептурами. Для їх виготовлення повинна використовуватись тільки доброякісна сировина і за складом відповідати затвердженій рецептурі. Вміст композиції для кожного найменування парфумерних виробів обумовлений рецептурою, але він повинен бути не нижче норм, встановлених ДСТУ для кожної групи виробів.

Згідно вимог ДСТУ 4710:2006 парфумерні товари на вигляд повинні бути однорідними і прозорими, без помутніння за температури -5°C . За температури нижче -5°C допускається помутніння, яке повинно зникнути за температури $+18-20^{\circ}\text{C}$. Колір і запах парфумерних товарів повинні відповідати кольору та запаху контрольного зразка. Стійкість запаху – не менше встановленої стандартом.

При атестації за якістю парфумерні товари оцінюють за 30-бальною системою. Причому на запах відводиться вища оцінка.

Вищу категорію надають виробам, що отримали 27-30 балів, проте не менше 5 балів – за зовнішнє оформлення.

Першій категорії відповідають вироби, які отримали 20-26 балів, зокрема не менше 4 балів за оформлення.

Дефекти. Основні дефекти рідких парфумерних виробів пов'язані з виникненням у них осаду. Порушення стійкості викликається причинами біологічного та небіологічного характеру. Біологічні помутніння з'являються в результаті розвитку різних видів мікроорганізмів. Крім біологічного помутніння, можуть

з'являтися осади колоїдної природи. Колоїдні небіологічні помутніння пов'язані з порушенням стабільності колоїдної системи парфумерних виробів, наприклад, з хімічними реакціями між складними частками продукту. Можливе також псування запашних речовин, які входять до складу парфумерних рідин.

Для того, щоб зберегти рідкі парфумерні вироби, в них вводять *консерванти* – речовини, які дозволяють подовжити термін зберігання духів, композицій-баз, одеколонів, туалетних вод та інших парфумерних виробів.

ВИМОГИ ДО ЯКОСТІ ПАРФУМЕРНИХ ТОВАРІВ

Повинні виготовлятися з якісної сировини за рецептами та технологічними регламентами при обов'язковому дотриманні затверджених санітарних правил та норм.

Вміст композиції для кожного найменування парфумерії повинен бути не нижчим від стандартних норм, установлених для кожної групи. Міцність спирту не може відхилитися більше ніж на 1 % від рецептурних норм.

Мають бути однорідними, прозорими рідинами без осаду та помутніння. Духи та одеколони повинні мати приємний запах, характерний для певного найменування. Колір має відповідати контрольним зразкам конкретного найменування, за стійкістю запаху – своїй групі товарів.

Флакони повинні бути виготовленими із добре відпаленого скла, не мати великих пузирів та забруднень.

Ковпачки повинні відповідати кольору та розміру флакона, мати прокладку тільки зі спеціальної гуми або еластичної пластини і бути закрученими повністю.

Флакони з плечиками повинні бути заповненими по плечики, а якщо їх немає, то потрібно залишити до 4% об'єму для повітряного простору. Етикетки повинні бути яскравими, не забрудненими, без клеєних підтьоків, акуратно приклеєні.

2. Транспортування, зберігання парфумерно-косметичних товарів.

Парфумерні товари, а також матеріали для їх виготовлення (ефірні олії, запашні речовини, напівпродукти їх синтезу) транспортують усіма видами транспорту відповідно з правилами перевезення вантажів, діючими на даному виді транспорту. Морським транспортом парфумерні вироби транспортуються в контейнерах або пакетах. Міжміським автотранспортом перевозять у середньотонажних контейнерах, пакетами або в ящиках з гофрованого картону.

Загальні умови зберігання парфумерно-косметичних товарів та мила:

- *підтримання в складських приміщеннях потрібного гідротермічного режиму;*
- *виключення можливості безпосередньої дії сонячних променів на товари;*
- *дотримання чистоти в приміщеннях складу, виключення псування товарів гризунами;*
- *належне розміщення та укладання товарів, дотримання вимог товарного сусідства.*

Вимоги до умов зберігання вписані в ГОСТ 27429-87, ГОСТ 28303-89, ГОСТ 28546-90 та технічних умовах на окремі види косметичних товарів.

Парфумерно-косметичні товари та мило повинні зберігатися в сухих, закритих, добре провітрюваних приміщеннях (на складах необхідно використовувати активне вентилявання). Температура повітря в складських приміщеннях повинна підтримуватися в межах від +5 до +25 °С, при зберіганні рідкого мила та вазеліну може бути нижчою ніж 0 °С, а шампунів — не нижчою від -20°С. Верхня межа температури для всіх товарів має бути +25 °С, різкі коливання температури небажані.

Відносна вологість повітря повинна бути не вищою від 70 %, для туалетного мила — не вищою від 75 %.

Зберігання парфумерно-косметичних товарів та мила поблизу системи опалення неприпустиме.

За низьких температур парфумерні товари, лосьйони, зубні еліксири втрачають прозорість, мутніють, можуть утворюватись осади. Креми, губна помада, зубна паста тверднуть. Низькі температури небезпечні для рідких емульсійних кремів, у них викристалізовується вода, що призводить до псування.

За підвищеної температури та сухості повітря в приміщенні, близькості опалювальних приладів духмяні речовини в значній кількості випаровуються з косметики та туалетного мила.

Креми, губна помада, тверда туш, вазелін та інші подібні товари за високих температур розм'якшуються та деформуються. Ці товари можуть витікати з тари, можуть руйнуватися флакони внаслідок розширення рідини.

ГОСТом на креми косметичні допускається незначне розшарування рідких кремів, якщо їх однорідність відновлюється після легкого збовтування. Допускається також поява тонкої оксидної плівки при зберіганні густих емульсійних кремів (типу «вода в жирі»).

При підвищеній вологості й температурі косметичні товари та туалетне мило піддаються мікробіологічному пошкодженню та пліснявінню. При зберіганні в підвищеній вологості у порошкоподібних засобах утворюються крупинки і грудочки. Пудра, зубний порошок та порошкоподібне мило, хна та басма також схильні до цього. Картонні коробки набухають, деформуються, етикетки можуть відклеюватися, пластмасова тара і барвники на ній тьмяніють.

При порушенні гідротермічного режиму зберігання в туалетному милі, крім мікробіологічного пошкодження, можуть відбуватися інші зміни: висихання, деформація шматка, утворення плям, потемніння, замерзання, розтріскування, порушення упаковки.

Дія прямого сонячного випромінювання призводить до зміни кольору парфумерних та косметичних товарів, мила, вигорання барвників на їх упаковках. Фарби для волосся необхідно зберігати в темному приміщенні.

Чистота в складських приміщеннях є пересторогою для забруднення, зниження товарного вигляду упаковки товарів та їх біологічному пошкодженню.

При збереженні парфумерно-косметичних товарів необхідно дотримуватися правил пожежної безпеки, оскільки значна їх кількість вогне- та вибухонебезпечні (спиртовмісна парфумерія, рідина для зняття лаку, товари у аерозольній упаковці, вазелін, зубні еліксири та ін.).

Парфумерно-косметичні товари зберігають у непорушеній фабричній упаковці, щоб зменшити випаровування рідких продуктів, запобігти погіршенню запаху та окисненню.

Коробки та ящики з товаром укладають на стелажі та спеціальні решітки, які знаходяться від підлоги на відстані не менше ніж 10 см; відстань товарів до стін повинна бути не меншою ніж 30 см; від опалювальних приладів — не меншою ніж 100 см, від електроламп — не меншою ніж 50 см.

Товари розташовують горлечками та кришками догори. Висота штабелів не повинна бути більшою ніж 1,5 м для парфумерії та 2 м — для косметичних товарів.

Ящики з милом укладають у штабелі висотою не більшою ніж 1,5 м на підтоварниках і не більшою ніж 2,0 м на піддонах. Між рядами повинні залишатися проходи для циркуляції повітря.

Усі парфумерно-косметичні товари та туалетне мило мають гарантійний строк зберігання. Цього необхідно суворо дотримуватися і слідкувати за тим, щоб за цей строк товари були реалізовані. Дата виготовлення та строк придатності товарів обов'язково вказуються у маркувальних даних.

При дотриманні усіх умов гарантійні строки зберігання для більшості парфумерно-косметичних товарів — 12 місяців з дня їх виготовлення, фарб для волосся — від 6 до 18 місяців.

За нормальних умов зберігання виробник відповідає за якість виробів на період установленого строку зберігання.

Деякі парфумерно-косметичні вироби, а також мило зберігають свої властивості і після закінчення гарантійного строку зберігання, тому при маркуванні вказується і строк придатності цих товарів.

Гарантійний строк зберігання парфумерно-косметичних товарів та мила

№	Найменування продукції	Нормативно-технічна документація	Гарантійний строк зберігання, міс.
1	Парфуми «Екстра», одеколони Екстра, туалетні води	ГОСТ 17237-93	15
	Парфуми, одеколони, духм'яні води		12
2	Косметичні креми густі	ГОСТ 29189-91	12
	Рідкі креми та біокреми		6
3	Жирні рум'яна, блиск та бальзами для губ, тіні для повік	ГОСТ 28767-90	12
	Інші вироби декоративної косметики на жировій основі		18
4	Порошкоподібні та компактні вироби декоративної косметики	ГОСТ 28768-90	18
5	Шампуні	ТУ 9158-019-0335018-93	12
6	Пасти зубні	ГОСТ 7983-82	12
7	Мило туалетне	ГОСТ 28546-90	6

3. Ознаки оригінальності продукції.

Існує п'ять ознак оригінальної продукції. А саме:

1) Наявність тестерів . Виробникам підробки не вигідно (немає сенсу) робити тестери, адже: основна перевага – це відносно бездоганно відтворена упаковка, яка вводить в оману недосвідчених покупців, і «нечесному» виробнику не вигідно, щоб покупець зміг почути запах, який не відповідає оригіналу.

Тестер – це ідентичний екземпляр парфуму, який надходить у роздрібну мережу для демонстрації запаху. Відрізняється простішою упаковкою та має напис NOT FOR SALE, може мати масивні ковпачки такі як, наприклад, Versace BRIGHT CRYSTAL, або

ж великі ємності 75ml 80ml 90ml 100ml, хоча бувають і 50ml. Основна мета – донести запах до покупця.

2) Подарункові набори. Тільки справжній виробник може дозволити виготовляти у такий спосіб парфуми з подібними ароматами, а саме: духи, туалетну воду, гель для душу, бальзами, лосьйони тощо, зібраних у єдину упаковку. Для фальсифікатора це досить складне завдання та мало прибуткове.

3) Новинки. Відомі парфумерні виробники постійно працюють над створенням новинок. Підробнику, для створення подібного аромату, необхідний певний час, а тому новинки, як правило, оригінальні.

4) Широта асортименту. Фальсифікатори підробляють тільки ті бренди, які користуються найвищим попитом. Тому роздрібні підприємства, які реалізують тільки популярні бренди і не мають у широкому асортименті усіх видів продукції певної торговельної марки, реалізують підробку. Краще купувати парфуми у спеціалізованих великих магазинах, де відповідна широта і глибина асортименту парфумів.

5) Об'єм флакону. Виробникам підробок значно вигідніше випускати продукцію у великих флаконах, а тому краще купувати невеликі флакони і обов'язково звертати увагу на вартість: великий флакон не може мати низьку вартість, якщо це фірмовий натуральний парфум.

ОРИГІНАЛ

ПІДРОБКА

ПІДРОБКА

ОРИГІНАЛ

Питання для самоконтролю

1. За якими ознаками класифікують парфумерні товари?
2. Як розрізняють сучасні духи за типом та напрямом запаху?
3. Що таке одеколони? Надайте характеристику.
4. На які основні групи класифікують одеколони?
5. Що таке туалетна вода? Надайте характеристику.
6. Чим відрізняються туалетна і парфумовані води від духів?
7. Перерахуйте вимоги до якості парфумерних товарів.
8. Перелічить та охарактеризуйте основні дефекти парфумерних виробів.
9. Назвіть основні ознаки оригінальної парфумерної продукції.

РОЗДІЛ 3 КОСМЕТИЧНІ ТОВАРИ

Тема 3.1. Фактори, які впливають на якість косметичних товарів та технологія їх виробництва

Навчальні питання

- 1. Фактори, які впливають на якість косметичних товарів.*
- 2. Характеристика сировинних компонентів, для створення косметичних товарів.*
- 3. Технологія виробництва косметичних товарів та вплив окремих операцій на споживні властивості готової продукції.*
- 4. Фасування, пакування, маркування косметичних товарів.*

1. Фактори, які впливають на якість косметичних товарів.

Косметика (від грецької «kosmetike» – прикрашати, або «kosmos» – порядок). Сучасна косметична промисловість займається, перш за все, розробкою декоративних і гігієнічних засобів (для догляду за шкірою, волоссям, порожниною рота).

Основне призначення декоративної косметики – зробити зовнішність людини привабливішою, молодшою. Зі всього комплексу чинників, що формують якість косметичних товарів, виділимо найважливіші: планування і розробка складу косметичного засобу, сировина, технологія виробництва, фасовка і упаковка.

Під час планування і розробки складу косметичного засобу встановлюють, перш за все, властивості косметичного засобу, з урахуванням нових вимог, моди, попиту та ін. Ці вимоги можуть бути встановлені на основі маркетингових досліджень ринку косметики і наукових розробок, що проводяться на фірмі-виробнику. Успіх майбутньої продукції на ринку і забезпечення її якості багато в чому обумовлені саме маркетинговими дослідженнями.

Вивчення ринку припускає перш за все аналіз вже наявної продукції – її призначення, дії, рецептурного складу. Особливість косметичних товарів полягає в тому, що запити споживачів у частині їх асортименту і якості часто формуються виробниками товару. Споживачеві важко визначити, який косметичний засіб, з якими властивостями йому потрібен. Тому визначення самими розробниками вимог до створюваного косметичного засобу – основа його успіху. На етапі планування і розробки маркетингові дослідження, як правило, доповнюються науковими розробками нових рецептур і апробацією як нових, так і вже відомих засобів. Тому великі фірми мають свої косметичні салони і перукарні, в яких перевіряються нові складові засобів, вивчаються їх властивості, зокрема ефективність, недоліки і визначаються шляхи їх усунення. Таким чином, вивчаються не тільки пропозиція і попит, але і рівень споживання. Вивчення повного життєвого циклу косметичного товару дозволяє правильно визначити його якісні характеристики і шляхом наукових розробок створити необхідний засіб. Виходячи із вищевказаного, *найважливішою стадією створення якісного і безпечного косметичного товару є розробка його рецептури.*

2. Характеристика сировинних компонентів, для створення косметичних товарів.

Косметичні товари мають багатокомпонентні складові, окремі компоненти можуть взаємодіяти між собою, по-різному впливати на шкіру і волосся людини. Все це повинно бути враховано при розробці складу і визначенні видів сировини. Визначення рецептури і вибір сировини розробниками

проводяться з урахуванням вимог Керівництва з косметичної продукції, затвердженого в ЄС і вітчизняних СанПін. Рецептурний склад формує споживні властивості косметичних товарів і ефективність засобу. Сировину для косметичних товарів поділяють на основну та допоміжну. Відмінність між основною і допоміжною сировиною полягає в ступені її дії на формування якості.

При підборі сировини для складання рецептури виробу, зразки досліджуються на відповідність встановленим вимогам за фізико-хімічними, мікробіологічними, токсиколого-гігієнічними властивостями.

Розглянемо основну сировину і її роль у формуванні споживних властивостей косметичних товарів.

Жири, рослинні олії, жироподібні компоненти.

Жири і жироподібні компоненти живлять шкіру, заповнюють втрату шкірного жиру при умиванні, несприятливих атмосферних явищах, а також при недостатній діяльності сальних залоз. У косметичних виробках використовують ті жири і жирові компоненти, які за складом близькі до шкірного жиру. Найчастіше у косметиці застосовують кокосову, обліпихову, маслинову, касторову, реп'яхову, кедрову, мигдалеву, персикову олію, з виноградних кісточок, шипшини, авокадо, какао, які вводять у рецептуру залежно від виду косметики і передбачуваних споживних властивостей.

Кокосова олія корисна для шкіри лица і волосся. Додається у косметичні креми для догляду за шкірою усіх типів та для різного віку. Олія настільки інтенсивно зволожує епідерміс і збагачує його поживними речовинами, що буквально в лічені дні припиняється лущення шкіри на обличчі і проходять почервоніння.

Після використання косметичних засобів з цією олією шкіра стає здоровою, шовковистою, має прекрасний зовнішній вигляд, розгладжуються неглибокі зморшки, покращується її тонус і колір. Саме тому її рекомендують використовувати у антивікових кремах.

Олія з обліпихи застосовується як основа натуральних кремів, живильних масок для обличчя, для догляду за волоссям і віями. Завдяки вмісту вітамінів А, Е, С, ненасичених жирних кислот та інших біологічно активних речовин ця олія має високі антисептичні, протизапальні антиоксидантні властивості. Підходить для усіх типів шкіри. Косметичні засоби на основі обліпихової олії здатні лікувати хвороби верхнього епідермісу шкіри – пігментні плями, герпес, лишай, екзему та інші захворювання. Добре загоює неглибокі порізи і подряпини, а також легкі опіки.

Свої вражаючі властивості *маслинова олія* має завдяки величезному вмісту ненасичених жирних кислот, корисних мікроелементів і вітамінів різних груп. Наприклад, велика кількість вітаміну А сприяє повноцінному зволоженню, в результаті шкіра стає ніжною, еластичною, оксамитовою на дотик. Вітамін Е, яким така багата натуральна маслинова олія – це найвідоміший природний антиоксидант. Він сприяє постійному оновленню клітин епідермісу, в результаті якого сповільнюються процеси старіння. Тому використання цього продукту в косметології допомагає забезпечити повноцінний догляд практично для усіх типів шкіри, вона прекрасно зволожує, живить, допомагає впоратися з появою ранніх зморшок, а також частково розгладити вже наявні.

Рицинова олія, як косметичний засіб, може вирішити низку проблем зі шкірою, насамперед, сухого типу. Вона прекрасно живить і зволожує епідерміс, допомагає відновити ліпідний баланс, в результаті шкіра стає гладенькою, зникає лущення і запалення, а загрубілі ділянки

(лікть, коліна), стають значно м'якшими. Також рицинову олію додають у креми та бальзами з метою посилення росту та оздоровлення волосся і вій.

Реп'яхову олію найчастіше додають у засоби для догляду за

волоссям, у зв'язку з тим, що вона усуває проблеми жирної шкіри та має протизапальну, заспокійливу, підсушуючу дію. Додають її у креми з метою вирішення проблем зрілої шкіри. Вона сприяє оновленню епідермісу, пом'якшує загрубілі ділянки шкіри, усуває

запалення, лущення.

Кедрова олія найкраще здатна підтримувати необхідний баланс вологи у шкірі людини, та надовго зберегти її пружною, молодою, здоровою; має антисептичну дію, сприяє швидкому загоєнню ран, подряпин, інфекційних хворіб шкіри. Додається у креми для обличчя різних вікових категорій.

Мигдалева олія рекомендована особливо для ніжної та витонченої шкіри. Її додають у креми для повік, у бальзами для волосся. Ця олія швидко всмоктується шкірою, не залишає жирного блиску, не забиває пори обличчя.

У складі натуральної олії з *персикових кісточок* міститься величезна кількість корисних мікро- і макроелементів, жирних кислот (пальмітинової, олеїнової, стеаринової, лінолевої і т. д.), без яких шкіра швидко втрачає свій тонус і захисні функції. У персиковій олії міститься багато вітаміну А, який відповідає за зволоження епідермісу; вітаміну С, здатного боротися з шкідливими вільними

радикалами і токсинами; вітаміну Е, який сприяє збереженню молодості шкіри, а також вітамінів групи В і Р. Усе це сприяє тому, що креми на основі олії з персикових кісточок є одними з кращих антивікових засобів – їх часто застосовують у догляді за зрілою шкірою для боротьби з першими ознаками старіння. Також вони незамінні в догляді за сухою та чутливою шкірою, оскільки діють м'яко і допомагають усунути подразнення шкіри від несприятливих умов навколишнього середовища, неякісної води, та інших факторів.

Олія з виноградних кісточок універсальна і має досить широкий спектр дії. Передусім, вона є чудовим засобом, який покращує колір обличчя, насичує епідерміс вологою і необхідними поживними речовинами, попереджує пересихання і

лущення шкіри, сприяє підвищенню пружності шкірних покривів, покращує мікроциркуляцію крові, сприяючи підтримці високого тонусу, внаслідок чого покращується зовнішній вигляд шкіри, вона довше залишається еластичною, дрібні зморшки розгладжуються. Особливо добре застосовувати цю олію для догляду за ніжною, чутливою шкірою навколо очей та у бальзамах для волосся.

Вміст вітамінів А, Е, С, незамінних жирних кислот у олії з шипшини сприяє насиченню клітин шкіри киснем, відновленню обмінних, захисних процесів, омолодженню шкіри, підвищенню захисних функцій епідермісу та ін.

Олія з авокадо найкраще підходить для догляду за шкірою голови і повік. Тому її використовують у виробництві бальзамів для волосся та кремів для повік. У складі олії з авокадо вітаміни А, Д, Е, групи В, РР, незамінні жирні кислоти, мінеральні речовини та ін.

Можливо, буде не зовсім правильним називати олію жожоба олією, оскільки, по суті, вона є рідким

воском, проте, усі називають її саме «олія жожоба», і ми також не будемо від цього відхилитися. Олія жожоба є воістину унікальним і натуральним продуктом, який отримують з плодів вічнозелених чагарників (*Simmondsia chinensis*) кущів, зростаючих у спекотних і засушливих куточках нашої земної кулі (північ Мексики, Арізона, Каліфорнія, та інших). Горішки жожоба, які дають ці зарості кущів, збираються вручну, і містять в собі близько 50% воску, який отримується шляхом холодного пресування. Вже готова олія жожоба має золотисто-жовтий колір, щільну, але рідку консистенцію при кімнатній температурі (застигає за температури від 0 градусів, і нижче), і практично не має запаху. За своїми властивостями олія жожоба дуже схожа з таким компонентом, як спермацет, який розглянуто нижче. Також до її складу входять амінокислоти, і протеїн, який знову ж таки своїми властивостями нагадує білок колаген, необхідний для підтримки пружності і еластичності нашої шкіри. Цим більшою мірою і пояснюється така популярність застосування олії жожоба для шкіри обличчя. В олії жожоба є досить високий відсоток вмісту вітаміну Е, який стимулює процес регенерації клітин шкіри, тим самим подовжуючи її молодість. Також олія має хорошу здатність глибоко проникати в клітини шкіри, утворюючи на ній свого роду плівку, яка допомагає утримувати вологу, перешкоджаючи висушенню і лущенню шкіри. Окрім своїх відмінних поживних, зволожуючих, і омолоджуючих властивостей, олія жожоба має хорошу протизапальну дію, і її успішно можна застосовувати за наявності прищів на шкірі, дерматиті, псоріазі, і інших шкірних захворюваннях.

Тваринні жири використовують рідше, ніж рослинні, оскільки повністю вони не всмоктуються, а покривають плівкою поверхню шкіри, затруднюючи її дихання. Проте деякі жири містять корисні речовини, які не зустрічаються в жирах рослинного походження. Найбільш популярним тваринним жиром, який використовуються при виготовленні кремів, є спермацет. *Спермацет* (від грецької κίτος кит, латинської – cetaceum)

воскоподібна речовина, яка отримується при охолодженні рідкого тваринного жиру (спермацетового), який знаходиться у фіброзному спермацетовому мішку в голові кашалота, а також деяких інших китоподібних (наприклад, китів-пляшконосів). Спермацет кристалізується у вигляді блискучих, жирних на дотик пластинок без смаку і запаху. Головний компонент спермацету цетилпальмітат (C₁₅H₃₁CO₂C₁₆H₃₃), складний ефір цетилового спирту і пальмітинової кислоти. Крім того, в спермацеті присутні вільні спирти: цетиловий, октадециловий і ейкозиловий. Додають у косметичні креми в якості пом'якшуючого та протизапального ефекту.

Особливої уваги заслуговують жироподібні речовини – *кераміди і фосфоліпіди*. Вони побудовані на зразок шкірних ліпідів і синтезуються з рослинної сировини, саме завдяки їм шкіра набуває пружності, еластичності та здорового вигляду. Керамід – це молекула ліпиду, яка складається з ненасиченого аміноспирту сфінгозину і жирної кислоти. Кераміди відповідальні за низку клітинних функцій: можуть затримувати зростання та старіння клітини, диференціювання, швидке розростання, загоєння, міграцію клітин, і апоптоз, або програмований процес смерті клітин. Креми, до складу яких входять кераміди, досить корисні. Кераміди заповнюють простір між мертвими клітинами рогового шару епідермісу, скріплюють їх, не дають волозі випаровуватися, синтезують нові клітини епідермісу, роблять шкіру більш пружною. Дефіцит керамідів відчуває суха шкіра. Зовнішнє їх застосування зв'язує вологу, уповільнюючи процеси старіння.

Джерелом фосфоліпідів в косметиці є яечний або соєвий лецитин. Але він повинен пройти спеціальну обробку. У нашому тілі фосфоліпіди це основний компонент клітинних мембран. Вони потрібні для нормальної роботи мозку і нервової системи. Штучні фосфоліпіди прекрасно вбудовуються в ліпідний шар нашої шкіри, де підтримують рівень зволоженості. Креми та бальзами на фосфоліпідній основі не потребують додавання емульгаторів, тому що лецитин має згущувальні властивості.

У 90-і роки симпатії споживачів і виробників косметики відвернулися від натуральних олій та жирів, і сталося це з двох

причин. По-перше, наука показала, що жир – це погано, оскільки надмірне споживання жирів призводить до атеросклерозу, ожиріння і низки інших проблем із здоров'ям. По-друге, в косметичне виробництво прийшли силікони (у списку інгредієнтів їх можна розрізнити по закінченню «кон», наприклад, симетикон, циклодиметикон і так далі) і синтетичні похідні жирних кислот (зазвичай вони мають складні назви, такі як ізопропилмірістат та ін.) і інші досягнення косметичної хімії. З цими речовинами з'явилася можливість створювати косметичні засоби з точно заданими характеристиками, що дуже непросто з натуральними жирами та значно подовжити термін зберігання косметичних засобів.

Розповсюдженими жировими компонентами, які входять до складу дитячих косметичних кремів, масок є: мінеральна олія, воски, ланолін, вуглеводні.

Мінеральна олія це продукт нафтопереробки. Вона утворює на шкірі плівку, яка заважає їй дихати. В основному цю олію використовують в дитячій косметиці від попріlostей саме за рахунок утворення плівки. Також існує думка, що ця сама плівка захищає нашу шкіру від пилу і бруду, але при цьому створюється "парниковий ефект", що не завжди позитивно відзначається на шкірі людини. Крім кремів для дітей мінеральну олію додають у бальзами для волосся.

Воску належить особливо важлива роль у виробництві косметичних кремів і декоративної косметики. Він є структуроутворюючим компонентом, сприяє створенню структури косметичних засобів, надає їм блиск, дозволяє отримувати креми необхідної консистенції, підвищує їх термостабільність, особливо емульсивних кремів типу вода/олія. У виробництві косметичних засобів віск знайшов широке застосування. Розрізняють рослинні, тваринні і хімічні воски. У косметиці використовуються, в основному, тваринні – бджолиний віск, ланолін та хімічні воски.

Бджолиний віск – нежирна на дотик, тверда речовина жовтого або білого кольору з приємним медовим запахом. Він утворює однорідні сплави з жирами, підвищує температуру плавлення суміші, добре пом'якшує шкіру, надає їй бархатистості.

Ланолін – продукт переробки жиропоту овечої вовни. Це продукт поєднання гліцеридів жирних кислот з одноатомними спиртами. Тому його часто відносять до жироподібних речовин. Ланолін має світло-жовтий колір, слабкий специфічний запах, мазеподібну консистенцію. Застосовується майже у всіх видах косметики, надає шкірі еластичності і пружності.

З воску рослинного походження знаходять застосування в косметичці: *віск жожоба* (з рослин *Simmondsia chinensis*), *троянди*, з відходів *лаванди*, *хвойний*, *карнаубський* і *канделільський*.

Загально прийнято вважати, що віск рослинного походження краще підходить для шкіри людини, бо має подібний хімічний склад. Проте досить рідко застосовується у зв'язку з високою вартістю та обмеженим терміном зберігання. У більшості, сьогодні використовують воски хімічного походження. Асортимент вуглеводнів, які використовують у складі косметичних виробів невеликий (парафін, парфумерна олія, церезин), але роль їх вельми значна. Найчастіше ці продукти використовують для створення жирової плівки, що не вбирається шкірою, забезпечує «ковзаючий ефект» у масажних і дитячих кремах і як структуроутворюючі компоненти. Плівка, яка утворюється при використанні кремів на основі цих вуглеводнів, взимку захищає шкіру від переохолодження, а влітку сприяє забрудненню шкіри.

Вищі жирні кислоти і спирти. Як високомолекулярні кислоти, так і високомолекулярні спирти зараз набули великого значення, як базові речовини для отримання різних емульгаторів, структуроутворюючих і інших компонентів косметичних виробів. До них відносяться стеарин і синтетичні первинні спирти. *Стеарин* (фр. *stearine*), від грець. *Stear* – жир) – органічний продукт, що

отримується з жирів. Складається із стеаринової кислоти з домішкою пальмітинової, олеїнової і інших насичених і ненасичених жирних кислот. Це тверда, напівпрозора маса, жирна на дотик, t пл. 53-65°C (залежно від сорту), щільність 0,92 г/см³ (20°C). Її отримують дистиляцією гідролізату тваринних жирів (з наступною кристалізацією і віджиманням) або гідруванням ненасичених кислот рослинних олій.

Синтетичні первинні спирти C7-C9 – прозора олійна рідина білого чи кремового кольору, зі слабким специфічним запахом, кислотне число не більше 2, ефірне число не більше 10, вологість – 0,5%, густина – 0,82 г/см³.

Допоміжна сировина використовується з метою надання однорідної структури, стабільної консистенції, подовження терміну зберігання косметичних засобів та ін. До неї відносять: *поверхнево-активні речовини (ПАР), емульгатори та емульгуючі суміші, солюбілізатори, абразивні речовини і наповнювачі, гелеутворюючі речовини, консерванти, препарати, які містять сірку, плівкоутворюючі речовини, фотозахисні та відбілюючі речовини, віддушки, вітаміни, ліпосоми, природні білки та ферменти і інші добавки.*

Поверхнево-активні речовини. У косметичній промисловості все ширше використовують синтетичні поверхневоактивні речовини (ПАР) таких типів, як аніоноактивні, катионоактивні, амфотерні (неоногенні). Вони додають стійкість дисперсним системам, емульсіям (кремам для догляду за шкірою обличчя, тіла, рук, бальзамам для волосся тощо). Емульгатори та емульгуючі суміші є обов'язковими компонентами косметичних кремів і миючих речовин емульсивного типу. Ці компоненти в значній мірі визначають якість кремів – їх стабільність, консистенцію, однорідність структури та ін. До них відносять: емульсивний віск, Олеат-ПЕГ-400, стеарат ДЕГ, моностеарат гліцерину.

Емульсивний віск (емульгатор). Наявність фосфорних сполук робить його близьким до лецитину, кефаліну, та до

складу шкірного жиру, завдяки чому він чинить ефективну пом'якшувальну дію на шкіру, запобігає втраті вологи шкірою, не залишає відчуття жирності шкіри.

Олеат ПЕГ-4 О О (емульгатор) – має поверхнево-активні властивості і високу розчинність в оліях, його рекомендують застосовувати в очищаючих кремах, оліях, масляних і кремоподібних шампунях, в оліях для догляду за шкірою дітей.

Стеарат Д ЕГ (діетиленглікольстеарат). Утворює стабільні високодисперсні емульсії (часточки діаметром 1-2 нм. складає до 90-95%).

Моностеарат гліцирину – суміш моно- і діефірів кислот стеарину. Використовується, як структуроутворюючий і стабілізуючий компонент в косметичних кремах. Утворює високостабільні емульсії.

Солюбілізатори – спеціальні поверхнево-активні речовини, у присутності яких підвищується розчинність важкорозчинних у воді речовин. Застосування солюбілізаторів дозволило розробити рецептури низки косметичних лосьйонів лікувально-профілактичного призначення. Вони покращують властивості лосьйонів за рахунок зниження концентрації спирту. Як солюбілізатори в косметиці найчастіше застосовують різні оксиетилировані продукти: полісорбат -20 і полісорбат -80 – спеціальні поверхнево-активні речовини, у присутності яких підвищується розчинність важкорозчинних у воді речовин.

Абразивні речовини і наповнювачі. До них відноситься група твердих порошкоподібних речовин переважно мінерального походження (коалін, діоксин титану, тальк та ін.). Останніми роками більш широке застосування знаходять і синтетичні полімери. Абразивні речовини служать основою для приготування зубних паст, скрабів, в якості наповнювачів їх застосовують для приготування пудри, губних помад, а також використовують у складі косметичних кремів.

Каолін (біла глина) – мінерал, у процесі переробки якого отримують тонкий, практично аморфний порошок з високою адсорбційною здатністю. Забезпечує

глибоке очищення порів шкіри обличчя, сприяє поліпшенню структури шкіри лица.

Діоксид титану – має хорошу плівкоутворюючу здатність і антисептичні властивості.

Тальк – мінеральний продукт, якому притаманна м'якість, ковзаючий ефект, якісне підсушування шкіри. Гелеутворюючі речовини дозволяють регулювати консистенцію косметичних виробів. Вони є невід'ємною частиною зубних паст, гелів, гелеподібних кремів, забезпечують стійкість і надають їм привабливого зовнішнього вигляду. До гелеутворюючих речовин, які застосовуються у косметичній промисловості відносять Карбомер. Це полімер на основі акрилової кислоти. Створює на шкірі напівпроникну плівку, яка захищає її від несприятливих дій довкілля. Дозволяє понизити відсотковий вміст емульгаторів, зберігаючи стійкий і красивий зовнішній вигляд кремів. Випускається по Британській фармацевтичній статті.

Консерванти застосовують для забезпечення стійкості косметичних виробів до мікробного зараження. Ці речовини у незначних кількостях мають виражені бактерицидні і фунгіцидні властивості по відношенню до бактерій і грибків, які часто зустрічаються у косметичному виробництві. Консерванти можуть бути природного і хімічного походження. До консервантів природного походження можна віднести: екстракт прополісу, бджолиний віск; ефірні олії; екстракти з грейпфрутових кісточок, листя берези, волоського горіха, ромашки, звіробою, полину, календули та ін. Консерванти, отримані хімічним шляхом:

- **нетоксичні** – сорбати, саліцилова, аскорбінова, лимонна кислоти;
- **малотоксичні** – бензоати (бензойна кислота, бензоат натрію, бензоат калію, бензоат кальцію), парабени (ніпагін та ніпазол);
- **токсичні**: формальдегіди (бронопол), нітрити, нітрати.

Існує безліч думок «за і проти» внесення консервантів в косметичну продукцію. Так, промовці «проти» свідчать про те, що

консерванти пригнічують природну шкірну флору. Прибічники «за» вважають, що зіпсований крем може завдати шкірі значно більше шкоди, аніж будь-який консервант.

Препарати, які містять сірку вводять в косметичні засоби для догляду за волоссям, вони сприяють усуненню лупи, наприклад, сульсена. Завдяки вмісту 2% сірчаної сполуки SeS₂ (дисульфід селену) сульсена нормалізує функцію жирової секреції шкіри волосної частини голови, сприяє усуненню лупи і неприємного свербіжжю, видаленню екзогенних токсинів, що руйнують кореневий апарат волосся; сприяє зміцненню і росту волосся, підвищує тонус волосин, запобігає деструктивним процесам в зоні росту волоссяного покриву. Загалом, сульсена ефективно відновлює життєдіяльність клітин шкіри волосної частини голови; надає волоссю здорового вигляду, блиску і еластичності.

Плівкоутворюючі речовини застосовують у складі лаків для нігтів і волосся. Використовують природні і частіше синтетичні полімери (нітроцелюлоза, поліакрилонітрил).

Фотозахисні сполуки. Ультрафіолетові фільтри – система сонцезахисних фільтрів, захищає шкіру протягом дня від несприятливих дій ультрафіолетових променів.

Препарати, які відбілюють шкіру. Альфагідроксильні кислоти – чинять слабку відбілювальну дію на шкіру. Монометилевий ефір гідрохінону (ММЕГ) або гідрохінон чинить сильну відбілювальну дію на клітинному рівні – пригнічує синтез меланіну (коричневий пігмент). Використовують його спільно з рослинними екстрактами, які не лише посилюють відбілювальний ефект, та мають протизапальну дію, а й зменшують подразнювальну дію на шкіру.

Ментол, камфора – високоефективні бактерицидні і фунгіцидні добавки. Чинять антисептичну, дезодоруючу і ранозагоюючу дію. Спільне поєднання цих речовин посилює кровообіг і знімає втому ніг. Ментол

охолоджує шкіру, надаючи їй відчуття прохолоди і свіжості. Камфора – навпаки стимулює кровообіг, знімає набряки. У очищувачій масці камфора має інше призначення – усуває надмірну жирність шкіри лица, зменшує вугрові висипання, знімає почервоніння.

Карбамід (сечовина) – відноситься до гігроскопічних речовин – поглинає вологу з повітря, має зволожуючу і пом'якшувальну дію. Вітаміни. Відомо, що сучасні виробники, з метою підвищення споживних властивостей косметичних засобів додають вітаміни А, Е, групи В, С та ін. Вітамін А, каротиноїди - їм належить важлива роль в обмінних процесах і в окиснювально-відновлювальних реакціях які відбуваються у шкірі. При його дефіциті розвивається сухість шкіри, і поява зморщок, шкіра втрачає еластичність, знижується потовиділення і саловиділення. Кисень βкаротину посилює метаболізм шкіри, покращує її дихання, запобігає потраплянню токсинів в пори, сприяє очищенню шкіри від вугрового висипу.

Вітамін Е (токоферол) – найбільш важливий антиоксидант людського організму. Стабілізує клітинні мембрани, блокуючи перекисне окиснення ліпідів, що призводить до передчасного старіння шкіри. Посилує обмін речовин, зберігає природну вологу шкіри і захищає її від ультрафіолету. Є натуральним ультрафіолетовим фільтром (сонцезахисним).

Вітамін В5 (пантенол) – відіграє важливу роль в клітинних обмінних процесах, прискорює процеси регенерації шкіри. Вважається вітаміном краси, входить у зволожуючі комплекси, як одна з активних складових. Походить від грецького „всюдисущий”, використовується в косметичних виробках по догляду за шкірою і волоссям.

Вітамін С (аскорбінова кислота) – синергіст – посилює дію антиоксидантів, захищає клітини від багатьох токсичних агентів (наприклад, нітриту). Стимулює імунні реакції, синтез колагену, прискорює регенерацію тканин, загоєння ран. Нествча вітаміну С в шкірі призводить до передчасного її старіння, розвитку сухості.

Вітамін F (ліноленова, арахідонова та ін. ж.к.) – їх нестача призводить до виснаження і випадіння волосся, появи лупи, сухості

і лущення шкіри, ненормального її ороговіння. Сприяє кращому засвоєнню жирів, бере участь в жировому обміні шкіри. При нашкірному застосуванні вітамін F підвищує рівень естрогенів в крові, позитивно впливає на вуглеводний обмін, посилює ліполітичну активність і регенераційну здатність епідермісу, активізує місцевий кровообіг і лімфообіг.

Вітамін PP (нікотинова кислота) бере активну участь у вуглеводному, білковому і інших видах обміну, сприяє розширенню кровоносних судин, покращує кровообіг.

Полівітамінний комплекс бере участь в живленні клітин, поставляючи шкірі протягом дня необхідні компоненти. При нашкірному застосуванні вітаміни не лише впливають на обмінні процеси в самій шкірі, але й засвоюються через пори, чинячи сприятливу дію на організм в цілому. Завдяки вітамінам усувається сухість шкіри, покращуються її зовнішній вигляд і загальний стан.

Амінокислоти – відновлюють структуру шкіри, нормалізують клітинний метаболізм, часто використовують в anti-age терапії (боротьба із старінням шкіри).

Ліпосоми. Це мікроскопічні 0,1-0,3 мкм (мікрометр, мільйонна доля метра) кулясті частки, утворені спорідненими шкірі фосфоліпідами, наповнені біологічно-активними речовинами. Біологічна активність речовин, включених в ліпосому, зростає в 3-5 разів, у порівнянні із звичайними носіями. Наприклад, вітамін „А” стає ефективніший в 10 разів. Ліпосоми активно реагують з клітиною, легко проникаючи через усі шари шкіри аж до підшкірної клітковини. Способи взаємодії ліпосом з клітиною різні. Вони можуть зливатися з клітиною, захоплюватися клітиною, адсорбуватися на ній, упорскуючи в клітину свій внутрішній вміст, обмінюватися з клітиною ліпідами зі своєї оболонки. Ліпосоми можуть містити практично будь-які біологічно активні речовини. Ліпосомальні вироби можна рекомендувати до застосування у віці після 25 років, оскільки приблизно з цього віку починається біологічний процес старіння шкіри. Ліпосомальні вироби припиняють процес старіння шкіри. Використовувати такі косметичні вироби треба курсами. Курс складає 4-6 тижнів, потім перерва 4-6 тижнів і так далі.

Природні білки. Колаген, еластин, кератин – заповнюють природну кількість загальних розчинних білків шкіри, втрачених нею в процесі старіння організму.

Колаген є будівельним білком сполучної тканини. Колагенові нитки пружні і еластичні. З віком пружність ниток зменшується, що призводить до в'ялості шкіри і до утворення зморшок. Щоб уникнути цього, необхідно підживлювати шкіру колагеном зовні. Колаген здатен зв'язувати воду, тому його рекомендують як зволожуючого, пом'якшувального, розгладжуючого агента. Він також має ранозагоювальну дію, стимулює регенерацію власних тканин організму (колагенові серветки).

Еластин – входить до складу міжклітинної речовини дерми, підтримуючи пружність і еластичність шкіри. Розгладжує і зволожує шкіру, ефективно впливає на обмінні процеси, що протікають в ній. Джерело отримання колагену і еластину сполучної тканини великої рогатої худоби – фібрілярний білок.

Кератин – натуральний білок, виділений з білої шерсті вівці. Покращує структуру волосся: розгладжує пошкоджений рельєф його поверхні, регенерує волосся, а також зміцнює нігті. Природні зволожувачі. Митилан (мидійний екстракт) – полісахаридний препарат, отриманий з м'яса мідій. Містить низькомолекулярні азотисті сполуки, пігменти, вітамін F, макроелементи і мікроелементи. Сприяє нормалізації ферментних систем клітин шкіри, має протизапальну, пом'якшувальну і зволожуючу дію. Завдяки цьому відбувається інтенсивне оновлення шкірної тканини і її омолодження.

Гіалуронова кислота – прекрасно сумісна з шкірою і ніколи не викликає роздратування і алергічних реакцій. Гіалуронова кислота здатна зв'язувати воду (у кількості в 1000 разів що перевищує її вагу). Крем з гіалуроновою кислотою добре розподіляється по усій поверхні шкіри, утворюючи легку плівку, яка активно всмоктує вологу з повітря. Полімерна мережа, яку гіалуронова кислота утворює на поверхні шкіри, дозволяє біологічно активним речовинам, що входять до складу косметичних засобів, довше на ній затримуватися, що підвищує

вірогідність того, що, вони проникнуть в шкіру. Отримують гіалуронову кислоту з м'яких сполучних тканин птахів, наприклад: гребенів півнів.

Ферменти. Супероксиддисмутаза (СОДМ) – один з головних антиоксидантів нашого організму, у тому числі і шкіри, який перешкоджає утворенню вільних радикалів і, таким чином, захищає ліпопротеїни від окиснення. З віком вміст СОДМ у шкірі зменшується. У косметику СОДМ вводять для захисту шкіри від руйнівної дії вільних радикалів і запобігання утворенню зморшок. Вільні радикали – це щонайпотужніші окисники, які викликають руйнування клітин епітелію, і щоб, «не втратити лице», потрібно потурбуватися про нейтралізацію вільних радикалів. Крем-нейтралізатор рятує шкіру лица від передчасного старіння.

Інші поживні добавки. Вершки натуральні. Заможні красуні античного світу свято вірили у ванни з молока ослиць або кобил, менш багаті, щонайменше, умивалися коров'ячим молоком. І дійсно, молоко, вершки – це і природний зволожувач і речовина що містить: жири, вуглеводи, білки, вітаміни В1, А, В2, С; і навіть одну досить актуальну активну речовину проти зморщок – молочну кислоту.

Мед додають у косметичні засоби з метою регенеруючої, поживної, пом'якшувальної, ранозагоювальної, дезинфікуючої дії. Він містить легкозасвоювані цукри (глюкозу, фруктозу), мікроелементи (мідь, марганець), каротиноїди, флавоноїди, хлорофіл, низку ферментів.

Глюкозу спеціально вводять в косметичні вироби з метою активізації метаболізму в шкірі. Це ключовий продукт обміну речовин та забезпечення живих клітини енергією.

Алантоїн – має позитивний вплив на верхній епітелій та на жорстку шкіру, яка має тріщини. Він усуває лущення і мозольні утворення, робить шкіру гладенькою і

еластичною, посилюючи її регенераційну здатність.

Азулен – речовина, виділена з ефірної олії ромашки. Має яскраво виражену протизапальну, протиалергійну дію, посилює процеси регенерації шкіри, та дезодорує її. Має синій колір, тому крем часто блакитного забарвлення.

Бісаболол – є активною речовиною екстракту ромашки. Він заспокоює шкіру, знімає роздратування і лущення, загоює дрібні тріщини і інші ушкодження.

Муміє гірсько-алтайське – має ранозагоювальну, протизапальну дію, воно виліковує дрібні тріщини і вугрові висипання, усуває роздратування і почервоніння шкіри.

Сангвиритрин – антимікробний препарат, виділений з наземної частини рослини – маклеї дрібноплідної. Сангвиритрин має широкий спектр антимікробної активності: затримує розвиток грам позитивних і грам негативних бактерій та патогенних грибів. Він також чинить виражену лікувальну дію при гнійних інфекціях, запальних явищах, при опіках, різних дерматозах. При щоденному застосуванні крему з сангвиритрином 1-2 рази в день відзначається зменшення болю, свербіжу, запалення, набряку.

Живиця. Її збирають з соснових дерев. Живицю використовують зовнішньо при тріщинах на губах і на шкірі, свіжих і гнильних ранах, що довго не гояться, мокнучій екземі. Вона має протизапальну, відволікаючу, загоюючу і болезаспокійливу дію. Додають у лікувальні креми для обличчя, шампуні, бальзами тощо.

Таким чином, сучасне виробництво косметичних засобів має в своєму розпорядженні величезний вибір сировини для створення засобів із найрізноманітнішими властивостями.

3. Технологія виробництва косметичних товарів та вплив окремих операцій на споживні властивості готової продукції

Технологія виробництва косметичних засобів включає сукупність операцій, направлених на формування основних споживних властивостей готової продукції, обумовлених рецептурою. Перелік і послідовність основних технологічних операцій визначаються консистенцією і типом гетерогенної системи косметичних засобів. Основну масу косметичних засобів виробляють у вигляді рідких консистенцій: розчинів і гетерогенних (неоднорідних) систем. Найбільш поширені гетерогенні системи:

1) суспензії складаються з рідкого дисперсійного середовища і зважених у ній твердих частинок дисперсної фази (креми, скраби, зубні паста та ін.);

2) емульсії складаються з двох або декількох практично взаємно нерозчинних рідин. Одну з цих рідин називають дисперсійним середовищем, частинки другої, розподілені в останньому, дисперсною фазою (креми, молочко та ін.);

3) піни складаються з рідкого дисперсійного середовища і зважених у ній частинок газів (препарати в аерозольній упаковці).

Деяко детальніше розглянемо емульсії. Емульсіями називаються грубодисперсні гетерогенні системи, які складаються з рідин, що не змішуються, одна з одною і у яких в дрібнодисперсному стані (дисперсна фаза) розподілена в

безупинному дисперсійному середовищі. Як правило, одна з рідин – вода, а інша – водонерозчинна рідина, умовно названа олією. Відомо три типи емульсії:

1) олія – вода (скорочено о/в), у цьому випадку олія є дисперсною фазою, а вода – дисперсійним середовищем (легкі креми, молочко та ін.);

2) вода – олія (скорочено в/о); тут дисперсійне середовище – олія (креми жирного типу);

3) емульсія змішаного типу – одночасно представлено обидва типи емульсії: о/в і в/о.

Отримання стійкої емульсії – головне завдання технології виробництва косметичних засобів емульсивного типу. В'язкі емульсії (наприклад, густі креми) стійкіші, ніж рідкі. Великий вплив на стійкість емульсії має температура. За температури вище 30°C стійкість емульсії знижується.

Типова технологічна схема отримання емульсивних кремів передбачає виконання таких операцій: приготування водяних розчинів водорозчинних компонентів; плавлення і розігрівання твердих і застиглих компонентів крему; приготування жирової основи, перемішування водяної і жирової фаз кремів, варка та емульгація крему; охолодження і парфумування; внесення біологічно активних речовин і інших корисних компонентів; фасовка і упаковка.

З перерахованих операцій найбільш важливими є приготування жирової основи та емульсії (перемішування двох фаз компонентів і емульгація). Саме вони визначають стабільність, термін придатності та інші характеристики кремів. Під час приготування жирової основи для кремів заздалегідь готують жирову і жироподібну сировину шляхом розплавлення і перемішування в апараті для приготування жирової основи. Готова основа (жирова фаза крему) насосом подається в основний реактор, в якому готують креми. Другу фазу емульсії – водяну також готують окремо: у водяній фазі розчиняють водорозчинні речовини. Найчастіше для полегшення розчинення рідину нагрівають. Саму емульсію виготовляють зазвичай у закритому резервуарі при постійному помішуванні, в який для нагрівання

суміші вводять гарячу воду, для прискорення охолодження – холодну воду. Емульгація протікає за температури 80-90°C. Резервуар забезпечений не тільки мішалкою, а й гомогенізатором, який швидко та тривало перемішує емульсивну суміш, при цьому розміри крапель, як правило, олійної фази значно зменшуються. Гомогенізація відбувається протягом декількох годин. Компоненти, які не можна нагрівати (наприклад, деякі ферменти, екстракти трав), додають тільки на стадії охолодження. У результаті цієї операції отримують емульсію, однорідну за консистенцією, тонкодисперсну, стабільну в часі. В'язкість емульсії можна регулювати за допомогою карбоксиметилцелюлози (КМЦ) або однієї з її численних похідних. При емульгації стежать за тим, щоб у процесі виробництва в емульсію не потрапило повітря, яке сприятиме окисненню продукту. Це нерідко відбувається, коли стрижень мішалки при русі не знаходиться постійно в рідині. Маленькі бульбашки повітря видаляють шляхом вакуумування. Розмір крапель готової емульсії та інші її характеристики перевіряють під мікроскопом зазвичай відразу ж після виготовлення.

При виробництві косметичних засобів у вигляді розчинів, наприклад, рідких і гелеподібних шампунів, всі компоненти змішують одночасно, відповідно до рецептури. Активні компоненти – ПАВ – змішують із водою у резервуарах за температури 40-60°C. Потім масу охолоджують і вводять у неї загусники, регулятори кислотності середовища, ароматизатори, барвники, консерванти та інші добавки. Послідовність введення компонентів, час перемішування впливають на властивості готового продукту – в'язкість, стабільність, однорідність тощо.

Брикетовані маси твердої консистенції, як, наприклад, компактну пудру, перемішують у сухому вигляді і спресовують механічним способом у холодному стані до певного розміру і форми. На якість пудри найбільше впливає ступінь і однорідність подрібнення маси.

Технологічний процес отримання будь-якої косметичної продукції визначається технічним документом виробництва – технологічним регламентом, в якому визначаються послідовність

проведення операцій та їх параметри, які впливають на якість: температура, час і швидкість перемішування, тиск тощо.

Найважливіше значення в технологічному процесі має контроль якості продукції у виробництві. У виробничих лабораторіях може проводитися контроль якості сировини (вхідний контроль), суміші продуктів (технологічний контроль) і готової продукції (приймальний контроль). Підприємство визначає, на яких стадіях і за якими показниками контролювати технологічний процес. На підприємстві затверджується перелік продукції, яка підлягає контролю, і номенклатура показників, за якими проводиться контроль. Істотну інформацію про якість продукції дає органолептична оцінка. Шляхом вимірювання рН продукції визначають можливі помилки при зважуванні на стадії перемішування компонентів. У деяких видах продукції (наприклад, у зубних пастах, шампунях) технологічний процес контролюють шляхом вимірювання в'язкості. За допомогою мікробіологічного аналізу виявляють наявність інфекцій, забрудненість мікроорганізмами, тощо. Зазвичай проводять контроль на мікробіологічну забрудненість всієї водоемульсійної продукції. Проте якщо на підприємстві існують мікробіологічний контроль сировини, і висока культура виробництва, то мікробіологічна перевірка готової продукції може виключатися. Готовий продукт зазвичай досліджують перед тим, як відправити до продажу. Такий контроль називається приймальним, бо проводиться відповідно до технічних умов, в яких визначені його періодичність і контрольовані показники. Деякі фірми вводять свої методи оцінки якості продукції. Так, тільки на фірмі «Крістіан Діор» губну помаду перевіряють на злам при висунутому пеналі. Після випробувань губні помади, навіть якщо олівець не зламаний, переплавляють, оскільки на олівці залишається слід від натиснення. Велике значення має також контрольне зважування продукції, при якому визначають повноту заповнення флаконів і туб, а також наявність повітря в продукції, наприклад, у зубних пастах. Результати приймального контролю фіксують у журналі, на партію товару виписують паспорт якості (протокол, сертифікат). Для продукції, забракованої за обов'язковими показниками (рН, в'язкість,

стабільність, мікробіологічна забрудненість і ін.), на підприємстві відводиться спеціальне місце зберігання – ізолятор браку.

4. Фасування, пакування, маркування косметичних товарів

Косметична продукція відноситься до таких товарів, які випускаються тільки у фасованому вигляді. Фасовка і упаковка косметичних товарів – кінцева технологічна операція виробництва косметики, яка не менше впливає на якість і, перш за все, на збереженість кінцевого продукту. Готову продукцію розфасовують у спеціально виготовлену тару, яку потім запаковують в упаковку з картону, паперу, скла, текстильних, полімерних матеріалів, тощо. Особливість тари, для цієї продукції, полягає в тому, що вона є одним із найважливіших елементів її художнього оздоблення. Вид тари для фасовки косметичних виробів визначається залежно від консистенції і рівня якості продукції.

Герметичність – основна вимога фасовки, оскільки при втраті вологи у процесі зберігання, продукція може втратити вологу, затвердіти, стати непридатною для застосування. Разом з цим, при потраплянні повітря, при порушенні герметичності тари кількість мікроорганізмів зростає. Побічні продукти розпаду рослинних і тваринних екстрактів, які утворюються під впливом мікробів і ензимів також негативно впливають на якість косметичних товарів.

Косметичні товари випускають в металевих і пластмасових пеналах та тубах, в аерозольній упаковці, а також в скляних, пластмасових баночках, флаконах та ін. Досить перспективною, для косметичних товарів вважається пластмасова тара: пластичні маси легко формуються у вироби різних ємностей і контурів. З пластичних мас, забарвлених у світлі і яскраві тони, отримують красиву і зручну тару для косметики. Пластмасова тара має низку переваг у порівнянні зі склянню: вона у декілька разів легша, не розбивається, в ній можна зберігати продукцію за низьких температур, що дуже важливо при постачанні продукції на далекі відстані.

Тара для фасування косметичних товарів

Упаковка для косметичних товарів

Питання для самоконтролю

1. Назвіть основні сировинні компоненти косметичних товарів.
2. Яку роль відіграють у формуванні споживних властивостей косметичних товарів жири та жироподібні речовини?
3. Що таке спермацет і як його добувають?
4. Назвіть основні види восків, які використовують у виробництві косметичних товарів.
5. Назвіть вищі жирні кислоти і спирти, які використовують у виробництві косметичних товарів та визначте їх роль у формуванні споживних властивостей.
6. Що таке солюбілізатори? Яка їх роль у виробництві лосьйонів?
7. Назвіть основні вітаміни, які використовують у виробництві косметичних товарів та визначте їх вплив на організм людини.
8. Які інші добавки і з якою метою використовують у виробництві косметичних товарів?
9. Охарактеризуйте загальну технологію виробництва косметичних товарів.
10. Які види упаковки використовують для косметичних товарів та яка їх роль у збереженні якості продукції?

Тема 3.2. Класифікація та асортимент косметичних товарів

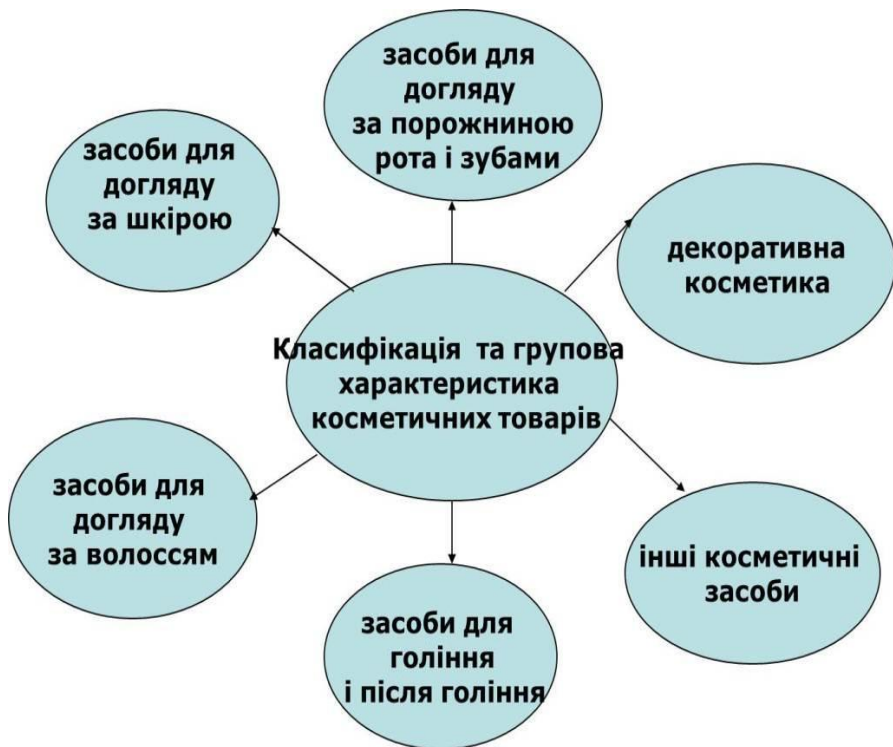
Навчальні питання

1. *Загальна класифікація косметичних товарів.*
2. *Класифікація та асортимент засобів для догляду за шкірою.*
3. *Засоби для гоління і догляду за шкірою після гоління.*
4. *Класифікація та асортимент засобів для догляду за волоссям.*
5. *Засоби для догляду за зубами та порожниною рота.*
6. *Інші косметичні товари.*

1. Загальна класифікація косметичних товарів

У багатьох підручниках і навчальних посібниках розглядається класифікація косметичних засобів, розроблена радянським косметологом і парфумером Р.А. Фрідманом ще у 1935 р., яка набула поширення в усьому світі. Згідно Р.А. Фрідману косметика ділиться на наступні групи:

- гігієнічна і лікувально-профілактична;
- декоративна;
- театральна (професійна або сценічна);
- лікарська (лікувальна).

Гігієнічна і лікувально-профілактична косметика призначена для захисту шкіри, зубів, волосся, нігтів від шкідливого впливу зовнішнього середовища, мікробіологічних дій, а також для збереження і підтримки їх в здоровому і красивому стані. Широко використовується у повсякденному житті людини.

Декоративна косметика призначена для прикраси, або зміни зовнішності шляхом маскування (приховування або затушовування) недоліків зовнішності людини.

Театральну косметику (професійні або сценічні засоби для TV, подіуму та ін.) застосовують актори для тонального моделювання обличчя, волосся, шкіри тіла. Це різноманітні грими, клеї, засоби для зняття гриму та ін. У рецептурах використовуються спеціальні світлофільтри. До цієї групи відносять також препарати для перукарень і косметичних салонів. Зазвичай ці засоби більш концентровані. Існують спеціальні методики використання професійних засобів. Потрібна професійна підготовка фахівців

(косметологів, дерматологів, перукарів, візажистів та ін.) для нанесення такої косметики. Її зазвичай упаковують в ємності більшого об'єму, що пов'язано із специфікою їх використання. Останнім часом професійні засоби, розфасовані в споживчу тару, з'явилися на прилавках магазинів в роздрібній торгівлі, наприклад засоби догляду за волоссям, нігтями та ін.

До лікувальної косметики відносять косметичні засоби з лікувальними і фармацевтичними властивостями, призначені для профілактики, лікування і усунення шкірних захворювань, захворювань волосся, нігтів та ін. Лікувальні засоби реалізуються через аптеки за рекомендаціями лікаря-косметолога або дерматолога і застосовуються під безпосереднім його контролем в строго індивідуальному порядку. Більш детально розглянемо класифікацію та асортимент гігієнічної і лікувально-профілактичної косметики. Залежно від призначення її класифікують на:

- *засоби для догляду за шкірою;*
- *засоби для гоління і догляду за шкірою після гоління;*
- *засоби для догляду за волоссям;*
- *засоби для догляду за зубами і порожниною рота;*
- *інші косметичні засоби – дезодоранти, засоби для ванн.*

В окрему групу виділені косметичні серії і парфумерно-косметичні набори.

За статевовіковою ознакою косметичні товари класифікують на засоби для жінок, чоловіків, підлітків і дітей. Жіночі косметичні засоби, наприклад, креми випускаються для різних типів шкіри: сухої, жирної, нормальної, сухої і нормальної, нормальної і жирної, комбінованої, проблемної, зрілої шкіри, універсальні – для усіх типів шкіри; різних вікових груп (18-25 років, 25-30 років, 30-35 років, 35-45 років, старше 45 років).

Жіночі креми для шкіри обличчя діляться на денні (переважно, зволожуючі або денні – захисні креми) і нічні/вечірні креми (поживні креми), поновлюючі баланс натуральних жирів і води, які містяться в шкірі і втрачені протягом дня. Вони регулюють водно-ліпідний обмін, стимулюють процес оновлення клітин,

уповільнюють старіння шкіри. Нічні креми – жирніші. До складу нічних кремів обов'язково вводять біодобавки: екстракт з молочка осетрових риб, коензим Q10, гіалуронову кислоту, амінокислоти, полісахариди та ін.). Чоловічі косметичні засоби діляться на гігієнічні (креми для гоління), лікувально-профілактичні (креми після гоління, сучасні креми для догляду за шкірою обличчя, і спеціальні (креми від зморшок), спеціальні засоби для догляду за волоссям і шкірою голови.

Дитячі косметичні засоби використовують, як правило, з профілактичною метою, для догляду за чутливою дитячою шкірою. Для виготовлення цих засобів використовують тільки природну сировину, яка цілком безпечна для здоров'я дитини. Дитяча косметика не містить синтетичних консервантів. Іноді, як антиоксиданти, використовують вітаміни Е або С. Дитячі косметичні засоби це:

- креми від попрілостей (для догляду за шкірою грудних дітей); містять натуральні жирові компоненти, мають протизапальну дію (у складі присутній екстракт ромашки), попереджають роздратування ніжної шкіри;
- креми для пом'якшення і зволоження шкіри (наносять на шкіру тіла дитини після купання, оскільки від частого купання вона стає сухою);
- креми для догляду за шкірою, з метою зменшення алергічної реакції, діатезу, свербіж у (містять настої лікарських трав: екстракт чебрецю, деревію, калини і т.д.);
- шампуні та бальзами для догляду за шкірою голови і волосся (не містять спирту, синтетичних добавок, а містять настої лікарських трав, природні ефірні олії);
- спеціальні засоби для догляду за зубами і порожниною рота (не мають подразнювальної дії, антиалергічні, з підвищеним вмістом кальцію, фтору, без антибіотиків).

Косметичні засоби для підлітків

Часто в підлітковому і юнацькому віці шкіра стає жирною і вугруватою. Причиною появи вугрового висипу (камедонів) вважається вікова гормональна перебудова організму, в результаті

якої сальні залози виробляють надто багато густого секрету. Жир на повітрі окиснюється, утворюються пробки, на них скупчується бруд, що створює ідеальні умови для бактерій. Сальна залоза запалюється, утворюються вугри. Косметичні засоби цієї групи призначені для видалення надмірного жиру і ороговілих клітин. Знежирені емульсійні креми містять борно-саліцилову кислоту, сірку, буру, фурацилін, екстракти рослин (ромашки, чистотілу та ін.), бензоїлпероксид, антибактеріальні добавки: триклозан, хлор гексил. Для догляду за шкірою підлітків пропонуються серії косметичних засобів «Улетай» від «Грін-мама», «MIA» від «Калини» та ін.

Залежно від сировини, структури та консистенції косметичні товари випускаються: у вигляді водно-спиртових розчинів (лосьйони, зубні еліксири, рідкі шампуні); емульсій (креми); суспензій (зубні пасти, губні помади); емульсійних суспензій (тональні креми, рідка туш); гелів (шампуні, креми); порошоків (пудра, рум'яна).

2. Класифікація та асортимент засобів для догляду за шкірою

Розглянемо детальніше засоби для догляду за шкірою. До них відносяться креми і лосьйони. Креми і лосьйони забезпечують очищення, живлення, зволоження шкіри, захист від шкідливих зовнішніх дій.

Креми класифікують за консистенцією – густі (мазеподібні) і рідкі, які містять до 92% води (вони ретельно очищують і злегка тонізують шкіру та використовуються для зняття макіяжу). В свою чергу, як рідкі так і мазеподібні креми ділять за складом та призначенням (тобто функціональними особливостями). За складом їх розрізняють як жирові, безжирові та емульсивні .

Жирові креми мають незначне розповсюдження. У них жир - воскова основа з різними добавками, вони не містять води, тому погано вбираються шкірою. За призначенням частіше захисні (наприклад, Березовий) – захищають шкіру від обвітрення і обмороження. Та спеціальні, які залежно від складу можуть бути від веснянок і пігментних плям, для профілактики вугрового висипу, для загару і від загару.

Безжирові креми – це креми, які не містять жиру, на медово-гліцериновій або іншій основі. Наприклад, гелеподібний крем для жирної шкіри «Оksamитові ручки», гель для рук «Каріна».

Емульсійні креми найпоширеніші. Вони є прямою чи зворотною емульсією, де найдрібніші частинки жиру розподілені у воді, або найдрібніші частинки води рівномірно розподілені в жировій основі. Тому ці креми легко і швидко вбираються шкірою, не залишаючи жирного сліду. До складу емульсійних кремів входять жиро - воскова основа, вода, ароматизатори і різні добавки, вид яких залежить від призначення крему і його функцій. Таким чином, емульсійні креми можуть бути двох типів:

1) «Вода – жир» – це частки води, емульговані в жирі. Призначені в основному для сухої шкіри.

2) «Жир – вода» – це частки жиру, емульговані у воді. Вони містять менше 45% жиру. Призначені в основному для жирної і нормальної шкіри, добре регулюють водяний баланс.

Емульсійні креми залежно від складу можуть бути звичайні, гідратні, біокреми, пілінг-креми, скраби та ін.

Звичайні – без корисних і лікувальних добавок. Найбільш дешеві, наприклад, Ланоліновий, Спермацетовий – це найкращі креми для сухої шкіри, вони містять підвищену кількість однойменних речовин, дуже добре зволожують шкіру. Підходять для будь-якого віку.

Гідратні (які зволожують шкіру) – містять багато води, регулюють водний баланс шкіри, наприклад: Гармонія, Роса, Ворожка, Мусон, Сандра, Ольга, Волошка, Ромашка, VICHY, Nivea, Giordani Gold. В основному це денні креми.

Біокреми – містять біологічно активні речовини у великій кількості, наприклад біокрем для обличчя Лісова німфа. Такі креми є в асортименті косметичних товарів торгової марки Oriflame, Avone, Lierac, VICHY, Nivea та ін. Вони рекомендовані особам старше 30-35 років. Різновидом біокремів є гормономісткі креми – найефективніші, добре омолоджують, розгладжують шкіру. Але їх треба застосовувати дуже обережно, оскільки вони можуть викликати порушення внутрішнього обміну речовин, посилити ріст

волосся на обличчі. Точний склад кремів виробники не повідомляють.

Пілінг-креми - залежно від складу їх класифікують на хімічні пілінги (кератолики) і препарати, що викликають набухання кератину. Хімічні пілінги діляться на фруктові і ензимні. Фруктові пілінги виробляються частіше на основі гліколевої кислоти (5-10-15%), яка діє на самий верхній роговий шар епідермісу, розчиняючи речовину, що зв'язує клітини між собою, і відмерлі клітини видаляються з поверхні шкіри.

Скраби у вигляді гелю, емульсії, пінистого крему призначені для механічного очищення шкіри. Вони містять тверді частки, які при втиранні в шкіру сприяють механічному відлущуванню відмерлих клітин ороговілого шару. Також використовується дрібний пісок, глинисті частки, крем'янисті водорості, губка, подрібнені часточки шкаралупи волоського горіха, мигдалю, маслинових кісточок. Останнім часом замість шкаралупи до складу скрабів частіше вводять дрібні округлі поліетиленові кульки, частинки воску (наприклад, жожоба), парафін та інші.

Пілінг-креми і скраби часто входять до складу косметичних серій, наприклад,: «Чорний оксамит», Червона лінія, Nivea, VICHY, L'Oreal, Olay, Reveal та ін.

Залежно від призначення креми класифікують на: креми для рук, для ніг, для тіла, для губ, для повік, для нігтів, для обличчя; захисні, очищуючі, пілінг-креми, скраби, гоммаж, живильні, звичайні та ін. Креми для рук, в свою чергу, розрізняють: захисні та живильні.

- *Захисні* - оберігають шкіру рук від шкідливої дії лугів, кислот, солей, висушуючої дії води, негативного впливу товарів побутової хімії (піномиючих засобів, пральних порошоків, різних розчинників, а також забруднень різної природи). До їх складу входять кремній й органічні сполуки, які сприяють створенню на шкірі захисної плівки.
- *Живильні* креми мають м'яку консистенцію, легко наносяться на шкіру, приємно її охолоджують.

Завдяки вмісту таких цінних компонентів, як маслинова олія, високоякісні жирові компоненти, вітаміни, природні

екстракти трав та ін. живильні креми мають протизапальну дію, сприяють швидкому загоєнню дрібних тріщин, пом'якшують шкіру рук, захищають від несприятливого впливу вітру, сонця, дощу, снігу тощо.

Креми для ніг виготовляють на основі високоякісної сировини і лікувальних добавок. Основний склад: ланолін, гліцерин і маслинова олія. В якості додаткової сировини використовують ментол, екстракт календули, ромашки, деревію та інших трав. Вони пом'якшують і живлять шкіру ступнів, попереджають утворення тріщин, знімають відчуття втоми і напруги в ногах, покращують кровообіг та ін. Великою популярністю серед споживачів користуються креми для ніг виробництва АТ «Невська косметика», не менш популярні креми від торгових марок Нефрит, Ефект, Біокон, Чемпіон, Чорні перли, Oriflame, Avone, Lierac, VICHY, Nivea та ін.

Креми для тіла містять у своєму складі натуральні рослинні олії, екстракти трав, вітаміни, білкові речовини, та ін. Вони мають ранозагоювальну, розслаблюючу, протизапальну дії, сприяють зволоженню та розм'якшенню шкіри, наносяться на тіло після купання. Випускають їх у вигляді молочка, бальзаму, крему, олії у великій розфасовці.

Креми для губ. Основа у таких кремів: олія парфумерна, ланолін, церезин, парафін, бджолиний віск. Це відмінний засіб для пом'якшення шкіри губ (замість гігієнічної помади). Їх випускають з різними смаковими добавками – полуничною, малиною, вишневою та ін.

Креми для повік. У їх складі не повинно бути речовин, які подразнюють очі. Вони не містять так званих «олій», які розтікаються та могли б потрапити в очі. Шкіра повік вимагає особливого догляду, оскільки вона тонка, добре розтягується, може набрякати від накопичення рідини тощо. До цих кремів ставляться особливі вимоги. Найбільш

популярні креми для повік від торгових марок Біокон, Oriflame, Avone, Lierac, VICHY, Nivea та ін.

Креми для нігтів виготовляють на основі рослинних та ефірних олій с додаванням кальцію і вітамінів. Вони живлять, зволожують шкіру навколо нігтя і під нігтьовою пластинкою, що посилює ріст нігтів без вrostання та інших порушень.

Креми для обличчя за призначенням і складом поділяються на: захисні, зволожуючі, очищаючі (для зняття макіяжу, пілінг-креми і скраби); живильні (звичайні за складом, з добавками, ліфтинг-креми, креми-маски, біокреми); спеціальні (від веснянок і пігментних плям, для профілактики від вугрового висипу, для загару і від загару, антицелюлітні); залежно від типу шкіри - для сухої шкіри, жирної, нормальної та для будь-якого типу шкіри.

Захисні – захищають шкіру від дії води, розчинних в ній речовин та від впливу жирових і розчинних у жирах речовин. Вони повинні легко наноситися і покривати шкіру еластичною плівкою, а також не подразнювати її.

Очищуючі креми містять у своєму складі чисту воду, мінеральну олію, віск та ін. поживні речовини. Традиційний очищуючий крем містить бджолиний віск, мінеральну олію, борну кислоту. Очищуючі креми застосовуються для зняття косметики переважно з сухої шкіри обличчя.

Креми для зняття макіяжу – підвищують тонус шкіри, знімають наслідки стресів і агресивного впливу навколишнього середовища та покращують колір обличчя. Звільняють шкіру від забруднень і відмерлих клітин, роблять її рівною, гладенькою, а колір обличчя здоровим і сяючим, не стягують шкіру.

Пілінг - креми – розчиняють ороговілі клітини. У такому кремі присутні молочна, яблучна, лимонна кислоти. Крем-пілінг здатний розгладжувати дрібні зморшки і особливо їх рекомендовано для старіючої шкіри.

Скраби – покращують кровообіг, мають омолоджуючу дію. До складу скрабу зазвичай входять роздроблені частинки виноградних, мигдалевих кісточок персика й абрикоса, а також дрібна морська сіль. Такі часточки відмінно звільняють шкіру від ороговілих клітин, що повертає шкірі бархатистість і свіжий вигляд. *Гоммаж* – це відлущуючий крем делікатного впливу. Він ідеальний для сухої, чутливої та проблемної шкіри. Особливість гоммажа в тому, що він не містить відлущуючих часток і представляє собою пасту з жирів, воску і наповнювачів, які здатні видаляти омертвілі клітини шкіри і прочищати забруднені пори. Гоммаж зазвичай тримається на обличчі протягом 5-10 хвилин у вигляді плівочки, після чого видаляється. Гоммаж видаляється з обличчя не змиванням водою, а відлущується руками.

Живильні креми інакше називають нічними. Велика кількість жирових поживних речовин, вітамінів, гормонів, екстрактів трав, біологічно активних речовин, які входять до складу живильних кремів, а також високий вміст колагену (натурального протеїну, що утримує вологу в шкірі) робить їх незамінним засобом для догляду за шкірою.

Звичайні креми – це креми без корисних та лікувальних добавок.

Креми з добавками – це креми, що регенерують, тонізують, зволожують і живлять шкіру обличчя. Для їх виготовлення використовують наступні добавки: екстракти тваринного і рослинного походження, новітні ефективні білкові і гормональні компоненти, вітаміни, ліпосоми і фруктові кислоти тощо.

Ліфтинг-креми (креми для в'янучої шкіри) рекомендуються для жінок після 25 років. Функції цих засобів зводяться в основному не до розгладження зморшок (всупереч рекламним зверненням), а до попередження їх передчасної появи або до зменшення їх видимості за рахунок підвищення пружності і еластичності шкіри.

Креми -маски – ніжно і водночас глибоко очищують шкіру, виводять токсини і стимулюють оновлення клітин. Нормалізують роботу сальних залоз, мають антибактеріальний ефект, покращують стан шкіри та ін.

Біокреми – косметичні креми, до складу яких входять біостимулюючі речовини.

Креми від веснянок і пігментних плям – відносяться до косметичних засобів, які мають відбілюючий ефект і депігментуючу дію. До складу таких кремів входять різні відбілюючі компоненти: екстракт огірка, лимона, кульбаби, локриці, арбутин або екстракт мучниці; ретиноїди; аскорбінова, молочна, гліколева, лимонна та інші кислоти, дія яких направлена на блокування синтезу меланіну, а також на поступове відлущування ділянок шкіри з уже наявними веснянками і пігментними плямами.

Креми для профілактики *від вугрового висипу* – мають протизапальну і антибактеріальну дію, сприяють швидкому очищенню шкіри від інфекції. До асортименту кремів входить продукція відомих виробників – PULANNA, Pure Zone від L`Oreal, Vichy Normaderm, Скінорен, Clearasil та інші.

Кремом від засмаги називають сонцезахисний косметичний засіб. Він містить сонцезахисні фільтри двох типів: UVA і UVB. У його склад входять: двоокис титану, оксид цинку і авобензон – це ті компоненти, які дозволяють відображати шкідливі для шкіри ультрафіолетові промені. Крем від засмаги призначений, перш за все, для власників світлої шкіри, яка під сонячними променями швидко обгорає і червоніє. Такий крем вбереже шкіру від гіперпігментації, від ластовиння, від ранніх зморшок.

Крем для засмаги утворює на поверхні шкіри тонку плівку, що захищає її від сонячних променів. Ступінь захисту може бути різною, і вона виражається в так званому SPF (від англійського Sun Protection Factor). Залежно від типу шкіри вибирається крем для засмаги з певним UV індексом захисту. При цьому індекс від 2 до 10 означає слабкий захист для смуглявої або вже засмаглої шкіри; від 10 до 20 – середній захист для нормальної шкіри, яка легко

покривається засмагою; від 20 до 40 – високий захист – для світлої та чутливої дитячої шкіри; від 40 до 60 – максимальний захист для дуже світлої, дуже чутливої дитячої шкіри. Крем для засмаги з індексом від 20 до 60 є продуктом високої надійності, який захищає шкіру, дозволяє їй поступово покриватися засмагою і пропонує оптимальний захист від UVB і UVA спектру сонячних променів. До асортименту кремів для засмаги та від засмаги входять: Cool Breezec, Sun Wellbeing, SOL LEON, Great Tan від Neways, Clarins, Garnier, After Sun Tan Maximizer від Lancaster та ін.

До складу *антицелюлітних кремів* входять такі основні речовини:

- екстракти рослин (кінський каштан, плющ, хвощ, глід, звіробій), які покращують обмін речовин, сприяють схудненню;
- екстракти водоростей, наприклад ламінарія, фукус, екстракт зеленого чаю, червоного винограду підвищують тонус і еластичність шкіри, сприяють виведенню токсинів, мають антиоксидантні властивості;
- ефірні олії (кипарисова, лавандова, ялівцева) забезпечують дренаж шкірного покриву, тобто відводять лімфу і воду;
- мінеральні солі (хлориди натрію, калію) виводять шлаки;
- вітаміни А, С, Е, групи В підсилюють регенерацію клітин шкіри, захищають її, підвищують еластичність судин, стимулюють вироблення колагену;
- кофеїн, ксантан – активізують обмінні процеси, розщеплюють жир і виводять воду;
- флорідзін – перешкоджає появі жиру.

Антицелюлітні креми відновлюють пружність і еластичність шкіри, тонізують і стимулюють обмін речовин у глибоких шарах шкіри (підшкірної жирової клітковини).

До асортименту антицелюлітних кремів відносять: ЦЕЛЛЮ–СТОП від Galenic, D-Сток від Vichy, R-2 від Faberlic, Perfectslim від L'OREAL, Тальгомінс від Thalго, Super "S" Cream тощо.

Креми для сухої шкіри – мають щільну структуру та жирову основу. Основними його компонентами є: гіалуронова кислота, колаген, еластин, вітамін F. Найкориснішу дію має ретинол (вітамін

А), рослинні екстракти і олії (люпин, гінкго білоба, горіх, огіркова трава, пророщена пшениця).

Крем для сухої шкіри для денного використання обов'язково повинен містити ультрафіолетові фільтри. У зимовий час – захищати від несприятливого впливу вітру, морозу.

Нічний крем для сухої шкіри повинен мати живильний і відновлювальний ефект. До асортименту кремів для сухої шкіри відносять: TimeWise , Clarins HydraQuench і HydraQuench Rich від Clarins, La Roche-Posay Hydreane Riche, Aubrey Rosa Mosqueta, Biotherm Aquasource, Aquasource Non Stop Oligo-Thermal Gel Intense Moisturization від Biotherm, Herbal Beauty, OLAY, Nivea, Чорні перли, Чиста лінія, Біокон, Морський дощ тощо.

Основними речовинами, які входять до складу *кремів для жирної шкіри* – є емоменти. Речовини цієї групи здатні створювати на поверхні обличчя шар, аналогічний тому, який утворюється з шкірного сала. У результаті необхідність виробляти шкірний жир знижується, і шкіра поступово перестає бути жирною. До них відносяться силікон, натуральні тваринні жири, олія ши, олія какао, рослинні олії, холестерол, тригліцериди, стеарати, міристат, пальмітат.

У виробництві *крему для жирної шкіри* також використовуються натуральні компоненти, яким притаманні зволожуючі функції (НЗФ). Ці речовини здатні відновлювати властивість шкіри зберігати вологу і нормально виробляти шкірне сало. До них відносяться: гіалоуронова кислота, молочна кислота, фруктоза, піроглутамат натрію, вільні амінокислоти, сорбіт, декстрин, сечовина. Заспокоїти роздратування, пов'язане із забрудненням порів шкіри обличчя, допоможуть екстракти кореня лопуха, кореня солодки, винограду, ромашки, зелений чай, бісаболол.

Асортимент кремів для жирної шкіри: продукція фірми OLAY, Nivea, Green Mama, Yves Rocher, Vichy, Clinique, Garnier, Чиста лінія, Біокон, Червона лінія, Чорні перли тощо.

В основному, *креми для нормальної шкіри* мають рідку консистенцію і містять зволожуючі агенти.

Асортимент кремів для нормальної шкіри: VITA KISLOROD, Vishy, Garnier, Jardins de Lune, Чиста лінія, Біокон, Червона лінія тощо.

На основні причини старіння шкіри – генетичну і імунну – косметика вплинути не в силах, проте дію зовнішнього середовища косметика здатна пом'якшити або звести до мінімуму. До таких засобів відносяться креми, які містять вітаміни А, Е у ліпосомах; вітаміни групи В, що містяться в дріжджових екстрактах, продуктах бджільництва, паростках пшениці. До вітчизняних кремів цієї групи відносять: Полідерм, Карина (з ліпосомами), Калодерма, Магія, Лайн, Крем від зморшок та ін.

3. Засоби для гоління і догляду за шкірою після гоління.

Засоби для гоління пом'якшують волосся, трохи піднімають його, зволожують шкіру полегшуючи гоління. Активні речовини, які входять до їх складу, заспокійливо діють на шкіру обличчя, яка подразнюється під час гоління.

Засоби після гоління дезінфікують, освіжають та пом'якшують шкіру, а також усувають подразнення і прискорюють загоєння дрібних порізів.

До засобів для гоління і догляду за шкірою після гоління відносять: креми, гелі, піни, лосьйони, олії.

Зразки засобів для гоління і догляду за шкірою після гоління

Залежно від типу шкіри вони підрозділяються на наступні: для сухої, жирної, чутливої, нормальної, комбінованої та для усіх типів шкіри.

Залежно від типу гоління: для сухого і вологого гоління та універсальні.

Креми для гоління – це водно-гліцеринові розчини високоякісного туалетного мила. До складу кремів можуть входити

антисептики (борна кислота), хлорофіл-каротинова паста хвої, очищений ланолін або ланоліновий спирт, ментол та інші корисні добавки, які зменшують подразнення шкіри та прискорюють її загоєння.

Креми після гоління багаті зволожуючими і пом'якшуючими речовинами, зменшують почервоніння і подразнення, викликані голінням, захищають обличчя від шкідливих впливів навколишнього середовища, крім того вони містять особливу комбінацію натуральних есенцій (наприклад, ментол, камфору, ефірну олію м'яти), які сприяють свіжості і хорошому самопочуттю. Асортимент кремів для гоління і після гоління :продукція торгових марок NIVEA, Bielita for Men, Арко, ARCTIC, Gillette, Procter&Gamble, Avene Men, Oriflame, Cliven, Wilkinson Sword Ltd тощо.

Гелі пом'якшують і полегшуючи гоління. Активні складові, які містяться в їх складі інтенсивно, зволожують і регенерують шкіру обличчя. Спеціальна формула гелів забезпечує комфортне гоління, одночасно доглядає та запобігає подразненню шкіри.

Піна для гоління сприяє легкому та ефективному ковзанню леза, зволоженню і очищенню шкіри, а також захисту від мікропорізів і подразнення. Основними виробниками гелів та пін для гоління є фірми: NIVEA, Арко, ARCTIC, BOND, Gillette, Avene, Procter&Gamble, Cliven, Oriflame, TOLSOM, Florena, Mennen, Vidal тощо.

Лосьйон – це спеціальний косметичний засіб, який заспокоює подразнену шкіру, зволожує і пом'якшує її, перешкоджає появі запалень. Лосьйон підходить для використання після гоління як електричною так і звичайною бритвою. Основними виробниками лосьйонів є Gillette, Malizia, Denim, Barbasol, Axe, Figaro, Formula 1, Old Spice, Oriflame, Gillette, Procter&Gamble, NIVEA і інші.

Віднедавна у широкому продажу з'явився і новий засіб – *олія для гоління*. Її можна використовувати під гель чи піну, а то і замість них. У її складі: комплекс рослинних екстрактів, які мають

протизапальний, регенеруючий, заспокійливий, пом'якшуючий вплив на шкіру обличчя.

Асортимент олій для гоління торговельних марок: Арго, American Crew, FLORAME, The Art of Shaving, Close Shave Oil тощо. Олія «FLORAME» відрізняється тим, що в якості додаткової сировини містить суміш рослинних олій (маслинової, горіхової і соняшникової), які пом'якшують щетину і зменшують подразнення шкіри. Невеликі проблеми шкіри (почервоніння, дрібні порізи, подряпини) знімаються завдяки стягуючим і антисептичним властивостям ефірної олії лаванди. Олія «American Crew» – відрізняється від попередніх засобів тим, що містить мінімальну кількість жирів, а в якості заспокійливих, пом'якшуючих засобів використано олію евкаліпта і гвоздики, які ще й надають засобу своєрідного аромату та сприяють подовженню зберігання. Олія «The Art of Shaving» запобігає появі врослого волосся, твердої щетини і подразнень. У її складі: унікальна суміш рослинних інгредієнтів та ефірних олій. Важливим інгредієнтом є ефірна олія лимона та полину лимонного. Склад олії «Close Shave Oil» відрізняється тим, що поряд з основною сировиною, вона містить силікон, камфору, олію чайного дерева та олію соєвих бобів. Олія «Арго» Олія «FLORAME» Олія «American Crew» Олія «The Art of

Shaving» Олія «Close Shave Oil»

Олія для гоління

4. Класифікація та асортимент засобів для догляду за волоссям.

До засобів для догляду за волоссям відносять:

- шампуні, бальзами, ополіскувачі і кондиціонери;
- шампуні-фарби, маски, шампуні комплексної дії.

Основне призначення цих засобів – підтримувати волосся у хорошому стані якомога довше, додати волосся красивого кольору, блиску; полегшити укладання волосся в зачіску; підлікувати пошкоджене волосся, захистити від випадіння, усунути лупу та ін..

Асортимент засобів для догляду за волоссям за функціональним призначенням можна поділити на такі групи:

- засоби для миття волосся;
- засоби для зміцнення і зростання волосся, від лупи;
- засоби для укладання, завивки і збереження зачіски;
- фарби для волосся.

Засоби для миття волосся:

- шампуні;
- бальзами, ополіскувачі і кондиціонери, маски;
- шампуні комплексної дії.

Шампуні – складні суміші речовин, які мають різні властивості.

Вони можуть бути на мильній основі і на основі високоякісних синтетичних поверхнево-активних речовин (СПАВ). Останні добре промивають голову не тільки в м'якій, але і в жорсткій, і навіть морській воді; не утворюють, подібно до мила, нерозчинних солей кальцію і магнію, які осідають у вигляді білого нальоту і погано видаляються при ополіскуванні водою. Після миття волосся шампунями з вмістом СПАВ набуває блиску, добре розчісується, стає м'яким і еластичним, легко укладається в зачіску. Завдяки останнім досягненням науки, шампуні стали мати м'якшу основу, що дозволяє застосовувати їх щодня.

Лікувально-профілактичний ефект шампунів різного призначення досягається за рахунок спеціальних корисних добавок, як рослинних, так і синтетичних. Широке застосування у складі засобів для миття знайшли натуральні екстракти трав і лікувальні компоненти.

До *стимулюючих* засобів відносять екстракти чебрецю, шавлії, материнки, розмарину, женьшеню, перцевої м'яти; до *заспокійливих* компонентів – екстракти морських водоростей, лугової ромашки, валеріани, хмелю, пустинника; *протизапальну, загоюючу і бактерицидну* дію мають екстракти календули, звіробію, ромашки, алое, деревію та ін.

У сучасні засоби для миття волосся стали вводити вітаміни А, В, Е, пантенол, алантоїн, мед і багато інших корисних добавок.

Шампуні класифікують за такими ознаками:

за призначенням:

- *звичайні* – потребують додаткового використання інших косметичних засобів, кондиціонерів, ополіскувачів;
- *спеціальні* – м'якої дії, щоденного користування, що поліпшують будову волосся, не подразнюють шкіру голови, оскільки мають нейтральний рівень рН (препарати «2 в 1» – шампунь і бальзам-ополіскувач);
- *лікувальні* – призначені для особливо чутливого і пошкодженого волосся. До їхнього складу входять спеціальні лікувальні препарати;
- *особливого призначення* – використовуються до або після хімічної завивки чи фарбування волосся, нейтралізують залишки окисника, надають волосся міцності, закривають луску кутикули тощо.

За статевіковими ознаками шампуні поділяють:

- *для дорослих;*
- *для дітей.*

За консистенцією

- *рідкі;*
- *желеподібні;*
- *кремоподібні.*

За концентрацією поверхнево-активних речовин (ПАР):
звичайні; концентровані, що вимагають розведення водою.

За типом волосся:

- *для сухого;*
- *жирного;*
- *нормального волосся;*
- *універсальні.*

За виконуваними функціями:

- *звичайні* – потребують додаткового використання інших косметичних засобів, кондиціонерів, ополіскувачів;

- з *додатковими функціями*: для частого застосування; «живильні» – містять корисні добавки; для ламкого, посіченого і ослабленого волосся – відновлюють структуру волосся; лікувальні – призначені для «проблемного», особливо чутливого і пошкодженого волосся;
- *комплексної дії*: відтінкові; фарби-шампуні; освітлюючі; шампуні «два в одному» – шампунь та кондиціонер або бальзам, або ополіскувач; шампуні «три в одному» – шампунь + бальзам + ополіскувач або кондиціонер, або шампунь + кондиціонер + ополіскувач.

За основою:

- *Лужні шампуні* – шампуні на мильній основі, які мають хорошу миючу здатність, але через наявність спирту в їх рецептах вони негативно впливають на суху шкіру і волосся.
- *Безлужні шампуні* рекомендують для волосся з сильно пошкодженою структурою. У більшості ці шампуні виготовляються на основі саноніна, який отримують з кори і коріння різних рослин. Крім саноніна до складу входять речовини, які мають лікувальні властивості, пом'якшуючу, знижуючу подразнення дію. До них відносять анолін, лецитин, спермацет та інші.
- *Шампуні на основі ПАР* досить популярні. Цими шампунями можна користуватися у воді будь-якої жорсткості. Це шампуні з корисними добавками, вони не подразнюють і не знежирюють шкіру, добре змиваються з волосся і не залишають по собі нальоту.

Шампуні для дорослих відрізняються тим, що складаються з розчинника (вода, екстракти рослинної сировини, спирт, гліцерин тощо), розчинних лужних солей вищих жирних кислот і розчинених в ньому або змішаних з ним діючих, біологічно активних речовин. Компонент, що міститься в найбільшій кількості – вода, у меншій об'ємній кількості – поверхнево-активні речовини (ПАР). Також використовують консерванти, ароматизатори, неорганічні солі – хлорид натрію (NaCl) або інші – для підтримки бажаної в'язкості.

До складу сучасних шампунів часто входять природні олії, вітаміни та інші корисні компоненти.

Рецептура дитячих шампунів розробляється особливо ретельно. Поверхневоактивні речовини, що вводяться до їх складу, мають м'яку дерматологічну дію, не подразнюють слизову оболонку очей, мають особливий, наприклад, фруктовий аромат. *Рідкі шампуні* являють собою водні розчини активних миючих речовин – сурфактантів (поверхнево-активних речовин (ПАР) від 10 до 30%). В даний час більш поширеною формою випуску є *кремоподібні і желеподібні* (гелеподібні) шампуні, яким притаманні більш високі споживні характеристики: косметична ефективність, зручність застосування та дозування.

Особливої уваги вимагає ослаблене сухе волосся: фарбоване, після хімічної завивки, освітлене та ін. Для його миття корисні шампуні, які мають пом'якшуючу дію, в рецептуру яких введені речовини, поновлюючі структуру волосся та сприяючі їх оздоровленню.

Пом'якшувальні шампуні, містять жирові добавки і біологічно активні речовини. Ці шампуні добре промивають волосся у воді будь-якої жорсткості, надають їм м'якість і природний блиск.

Шампуні для жирного волосся характеризуються мінімальною кількістю поживних речовин і не містять жирові добавки. Основне їхнє призначення – нормалізація виділення жиру та запобігання склеювання волосся. Шампунь для жирного волосся характеризується наявністю великого відсотка миючих речовин, які сприяють видаленню з поверхні шкіри надлишків жиру.

У шампунях для нормального волосся миючі речовини містяться в дозованій кількості, оскільки, очищаючи волосся, шампуні не повинні сушити шкіру. Присутність великої кількості поживних речовин також не потрібна, тому що ці шампуні повинні бути найбільш нейтральними і щадними. *Універсальні шампуні* – це висококонцентровані шампуні, розроблені переважно для салонів краси. Підходять для всіх типів волосся. Виготовляються на основі суміші рослинних олій і поживних рослинних екстрактів.

Шампуні для частого миття відрізняються тим, що мають делікатну очищуючу дію і призначені для щоденного миття, зберігаючи при цьому природний баланс волосся і шкіри голови. У шампунях для частого миття використовуються рослинні олії (касторова, реп'яхова, авокадо, жожоба) і ланолін. Вони укріплюють коріння волосся, сприяючи їхньому росту.

Шампуні для ламкого, посіченого і ослабленого волосся багаті мікроелементами, укріплюють волосся і запобігають їх витонченню і випадінню. *Шампуні від лупи* містять спеціальні добавки, які мають антисептичну і протизапальну дію, попереджають появу лупи і усувають свербіння.

На сьогоднішній день визнаними лідерами у виробництві шампунів є такі компанії, як Lebel Cosmetics, Kerastase, Loreal, Londa, Schwarzkopf, Kanebo і Selective та ін.

Бальзами, ополіскувачі, кондиціонери.

Їх використовують після миття волосся шампунями, для того щоб покращити та відновити волосся. Кондиціонери, бальзами, ополіскувачі, завдяки спеціально підібраній рецептурі покращують структуру волосся, додають їм блиск, м'якість і еластичність, знімають статичну електрику, сприяють м'якому розчісуванню, збільшенню їх об'єму. Комплекс біологічно активних речовин, що входить до їх складу, оберігає волосся від надмірного висушування. *Бальзам* проникає безпосередньо під кератинові луски волосся, заповнюючи порожнечі, що утворилися між ними, вирівнює його поверхню. *Бальзам* впливає на волосяну цибулину, стимулює ріст волосся і регулює саловиділення.

Сучасні кондиціонуючі засоби поєднують у собі декілька функцій: ополіскувача-кондиціонера, бальзаму-ополіскувача, бальзаму-кондиціонера. *Ополіскувачі-кондиціонери* наносять на вимите вологе волосся і залишають на 1-3 хвилини, після чого змивають теплою водою. Вони сприяють збільшенню об'єму волосся та кращому розчісуванню. Відрізняються від бальзамів-ополіскувачів нижчим вмістом корисних речовин, основне призначення – сприяти збільшенню об'єму волосся.

Маски для волосся слугують основою для процесу відновлення структури волосся, живлення сухої і підсушування

жирної шкіри голови. Маски застосовуються рідше, ніж інші засоби – раз на 1-2 тижні.

Усі засоби даної групи випускаються для різних типів волосся, що обов'язково необхідно враховувати при їх застосуванні.

Шампуні комплексної дії. Шампуні «два в одному» і «три в одному» поєднують у собі властивості шампуню, бальзаму і кондиціонера. Рекомендуються для людей з обмеженим часом, а також зручні в дорозі. Краще застосовувати окремо шампуні і кондиціонуючі засоби, оскільки головна функція шампунів – змивати, видаляти з волосся жир, забруднення, а функція бальзамів і ополіскувачів – проникати в структуру волосся, пом'якшувати, відновити його, проникати у шкіру голови та покращувати її регенерацію.

Засоби для укладання, завивки та збереження зачіски.

Для того, щоб зробити красиву зачіску, випускаються спеціальні засоби, до яких відносяться: засоби для укладання; лаки для волосся; засоби для хімічної завивки.

До засобів для укладання волосся відносяться: гелі, піни, муси, лосьйони, віск, спеціальні рідини, лак та ін.

Вони призначені для того, щоб зробити волосся слухняним, захистити його від пошкоджень при укладанні та зберегти зачіску.

У виробництві засобів для укладання волосся використовуються полімерні речовини, які і виконують роль фіксатора. Вони обволікають волосся, створюють на ньому своєрідну плівку. Ця плівка добре фіксує зачіску і в той же час не створює зорового ефекту злиплого і жорсткого волосся, не утворює жирної плівки. Волосся стає більш пружним. Полімерна плівка також захищає волосся від несприятливих дій навколишнього середовища – вітру, ультрафіолетового випромінювання, пилу. До їх складу вводяться вітаміни і рослинні добавки, що сприяють зміцненню волосся.

Гелі випускаються в тубах, *піни* – в аерозольній упаковці, *віск* – у вигляді крему, *рідини* – з пульверизатором.

До складу деяких пін вводяться барвники, які додають волоссю певний відтінок. Засоби для укладання волосся бувають

різної фіксації. За допомогою засобів для укладання волосся можна додати об'єм (гідрогель Ласта), ефект «мокрого волосся», дощових крапель тощо.

Лаки для волосся – це розчини природних і синтетичних смол в етиловому спирті. До складу лаку входять плівкоутворювачі, пластифікатори, розчинники та барвники. Плівкоутворюючими служать натуральні і синтетичні смоли. Пластифікаторами є ланолін, касторова олія, які додають півці пластичності. Лаки є хорошим засобом для збереження зачіски, надання волосся блиску і жорсткості, захисту волосся від вологи, вітру і сонця. Усі засоби для укладання волосся легко вимиваються теплою водою.

Для хімічної завивки волосся використовують такі сучасні препарати: Лонда, Мінтокс, Локон, Завитоль, Велла. Вони мають м'якшу дію: аміак використовується по мінімуму, лужний склад практично не використовується, кислоти так само підбираються більш щадні, волосся травмується мінімально.

Фарби для волосся класифікують на рослинні (хна, басма і штучні (хімічні)).

Хна

Хна – це сухі, потовчені у порошок листки рослини алкани. Натуральна хна високої якості поставляється з країн Близького і Середнього сходу. Її природні властивості такі, що вона здатна вбивати шкідливі мікроорганізми, позбавляти від лупи, зупиняти процес випадіння волосся, незалежно від причини недуги. Вона живить волосяні цибулини і стимулює ріст волосся, робить їх більш товстими і міцними, відновлює пошкоджену структуру та корисна, як для жирного, так і для сухого волосся. В основному хна забарвлює волосся в руді та червоні відтінки. Але сьогодні можна знайти хну для волосся, за допомогою якої можна домогтися освітлення пасм, і навіть надати їм зеленого або лілового відтінку.

Рослина алкани, яку використовують для виготовлення хни

Недолік фарбування волосся хною полягає в її нестійкості, вона поступово змивається при кожному митті волосся, не здатна зафарбувати сивину і може дати найнесподіваніші результати при нанесенні на волосся, яке раніше було пофарбоване штучними барвниками або після хімічної завивки.

Басма – це екологічно чиста рослинна фарба для волосся, що отримують з висушеного листа тропічної рослини індиго (індігофери)

Басма

Тропічна рослина індіго.

Вона має зеленувато-сірий колір та застосовується тільки разом з хною або кавою, тому, що сама басма забарвлює волосся в зелено-синій колір. Їй притаманні чудові косметологічні властивості – вона стимулює ріст волосся і надає їм природного блиску, покращує структуру волосся, зміцнює коріння, усуває лупу.

Штучні фарби поділяться на: відтіночні шампуні, шампуні-фарби; фарби окиснювальні, на основі солей; засоби, які освітлюють.

Відтіночні шампуні, шампуні-фарби – це шампуні, що додають волоссю той чи інший відтінок. Вони не містять окиснювачів та аміаку, бувають декількох видів: світлі, темні, шоколадні і червоні.

Виробників шампунів дуже багато, але у кожного продукту свої особливості. Розглянемо основних виробників відтіночних шампунів.

Відтіночний шампунь Естель. Відтіночний шампунь Естель SOLO Ton має 17 відтінків. Засіб має кондиціонуючий ефект, волосся стає м'яким, живим і блискучим. Відтіночний шампунь Estel professional представляє формулу, призначену для сивого волосся, він проникає всередину волосків, а не фарбує їх зверху. Разом з цим цей шампунь містить кератиновий комплекс, який повертає волоссю еластичність і відновлює їх структуру, не містить перекису водню і аміаку, змивається, в середньому, за 6-7 разів.

Відтіночний шампунь Естель

Відтіночний шампунь Бонакур не тільки забарвлює, а й видаляє різні продукти стайлінгу та іншого догляду, дбайливо очищаючи волосся. Цей шампунь можна наносити на фарбоване волосся, тим самим, продовжуючи стійкість кольору. Він містить мікропротеїни з насіння дерева Морінга Оліфера (Чудового дерева) - цей

інгредієнт сприяє оздоровленню структури волосся і захищає їх від зовнішнього негативного впливу.

Відтіночний шампунь Бонакур

Морінга Оліфера (Чудове дерево)

Відтіночний шампунь Ірида представлений декількома продуктами. Наприклад, IRIDA M De Luxe містить «Color De Luxe» – новітній доглядаючий комплекс. Цей комплекс, доглядає за волоссям не тільки під час фарбування, але і після нього. Відтіночний шампунь Ірида не містить перекису водню і аміачних

компонентів, не впливає на структуру волосся, додає волосю блиск. Змивається шампунь протягом 12-14 змивів.

Сучасні засоби для фарбування волосся являють собою *окиснювальні фарби*. Вони відрізняються від природних тим, що не тільки покривають волосся, але і проникають всередину його і беруть участь у хімічних реакціях, в результаті яких з'являється бажаний колір волосся. Принциповий склад окисних фарб: аміачний розчин ароматичних амінів, діаміни, поліфеноли та їх похідні, при окисненні безпосередньо утворюють барвник.

Торгові марки: Londa, L'Oreal, Schwarzkopf essential color, Natural & Easy, Syoss, Palette, Garnier Herba Shine, Garnier Color Naturals Wella, Poly Brilliance, Revlon ColorSilk, Herbal Essences, Poly Diadem, Poly Color, Clairol.

5. Засоби для догляду за зубами та порожниною рота.

До засобів для догляду за зубами та порожниною рота відносяться: *зубні порошки, зубні пастки, еліксири, ополіскувачі*.

Допоміжні засоби – нитки (флоси), зубні щітки та жувальні гумки.

Зубні порошки.

Основними компонентами будь-якого зубного порошку є хімічно осаджена крейда. До неї додають якусь запашну речовину, що освіжає порожнину рота (м'ятну, анісову, гвоздичну, евкаліптову олію, ментол та ін.). У склад лікувальних порошоків входить ще й сода, хлористий амоній та інші препарати, які нейтралізують продукти життєдіяльності мікробів.

Зразки зубних порошоків

Останнім часом обсяг промислового виробництва зубних порошків значно скоротився. Це тому, що користуватись ними не зовсім зручно, бо при систематичному дотику з щіткою вони забруднюються. Крім того, порошки більше стирають емаль, ніж зубні пасти. До зубних порошків, наприклад, не можна додавати багато лікувально-профілактичних речовин і тому вони здебільшого виконують лише очищувальну механічну дію. Наша промисловість виготовляє досить широкий асортимент зубних порошків, склад їх приблизно однаковий: 98—99% крейди і 1—2% пахучої речовини. Вони відрізняються один від одного головним чином лише смаковими і освіжаючими особливостями, а також по-різному діють на емаль зуба, тобто мають різний ступінь абразивності. Зубні порошки добре очищають тканини зуба від м'якого нальоту, вони значно дешевші, ніж пасти, і тому їх застосовують ще й досі, незважаючи на їхні недоліки. При їх виборі треба пам'ятати, що чим дрібніший порошок, тим менші його абразивні властивості. Очисні властивості всіх зубних порошків досить високі, а дезодоризаційні і смакові – досить низькі. До того ж, після відкриття коробки, пахуча речовина швидко видихається і практично залишається лише крейда. Так, лише близько 5% людей чистять зуби порошками, останні ж віддають перевагу зубним пастам.

Усі *зубні пасти* поділяються на три категорії :

- 1) гігієнічні;
- 2) лікувально-профілактичні;
- 3) лікувальні.

Перші призначені здебільшого для механічного очищення зубів від нальоту й усунення неприємного запаху з рота, тому рекомендуються людям зі здоровими міцними зубами та для дітей.

До категорії лікувально-профілактичних належить більшість існуючих на ринку зубних паст. Вони мають набагато глибшу і серйознішу дію, запобігаючи появі карієсу і пародонтиту, відбілюючи і зміцнюючи зубну емаль. Залежно від призначення лікувально-профілактичні зубні пасти класифікують на:

протизапальні, протикаріозні, сольові, відбілюючі, для чутливих зубів, для щоденного застосування та ін.

Протизапальні – завдяки екстрактам лікарських рослин, які входять до їх складу, і антисептичним та антибактеріальним компонентам, що знищують хвороботворні мікроорганізми, мають протизапальну дію. Їх використовують при захворюваннях ясен, парадонтозах, кроточивості, тощо. В якості абразиву в таких пастах найчастіше застосовують гідроксид алюмінію. На тюбику з такою пастою можуть бути позначки АКТИВЕ, PARODONT або ПАРОДОНТ. Добре зарекомендували себе пасти з цієї групи Lacalut Active, President Active, Parodontax. *Протикаріозні* – відрізняються своїм складом та містять іони кальцію, фосфору або фтору, які сприяють зміцненню емалі зубів та підвищують стійкість до карієсу. Але ці пасти є профілактичними, не лікувальними, бо при наявності карієсу вони не зупиняють процес, а лише тимчасово призупиняють його. Наявність фтору зазначається на тюбику. Оптимальний вміст фторидів для дорослих 0,1 - 0,6%, для дітей цей показник в два рази нижчий (іноді концентрація позначається в одиницях ppm, при цьому 10000 ppm = 1%.

Відомими представниками цієї групи є зубні пасти Lacalut Fluor, Colgate-захист від карієсу, Blend-a-med Компліт 7.

Сольові – містять мінеральні солі, які стимулюють обмінні процеси в яснах і покращують кровообіг. Ці пасти мають специфічний смак, але дуже ефективні при пародонтиті й пародонтозі. Деякі представники цієї групи: пасти серії Lacalut, Rembrandt. *Відбілюючі* – позначаються відміткою WHITE. До їх складу входять компоненти, агресивні до зубної емалі, які до того ж можуть викликати неприємні відчуття в роті. Після використання таких паст може більше проявитися пігментація зубів від кави, ягід, вина, паління.

Для чутливих зубів – позначаються SENSITIVE. До їх складу входять речовини, що утворюють на поверхні захисну плівку, яка сприяє зниженню чутливості. Вони мають понижено абразивність (абразивність вимірюється за стандартом RDA і не повинна перевищувати 100. Оптимальне значення 70-80. Для чутливих зубів нижче 70). Це такі зубні пасти, як Lacalut sensitive, Sensitive Original,

President Sensitive. Для щоденного застосування – на основі лікарських рослин, мають позначку FTO.

Лікувальні зубні пасту – містять ферменти (запобігають утворенню зубного нальоту) і біологічно-активні добавки – призначаються стоматологом суворо за медичними показаннями.

Зубні еліксири – ефективний засіб для догляду за порожниною рота. Вони містять антисептики й речовини, що розчиняють зубний наліт у місцях, недоступних зубній щітці. Використовуються у вигляді полоскань після чищення зубів. Останнім часом в зубні еліксири, з метою надання їм лікувально-профілактичних властивостей, стали додавати біологічно активні і інші корисні добавки. Наукою доведено, що природні антиоксиданти, такі як вітаміни E, A, C, бета-каротин а так само деякі амінокислоти і мікроелементи, істотно впливають на процеси оновлення тканин порожнини рота і сприяють підвищенню опірності зубної емалі і тканин пародонту до різних захворювань. Саме вони стали основними компонентами зубних еліксирів і ополіскувачів нового покоління. На відміну від застарілих гігієнічних еліксирів і ополіскувачів, нові лікувально-профілактичні засоби містять дуже корисний елемент (високомолекулярний полівінілпіролідон), який здатен розчиняти білково-ліпідну основу зубного нальоту і тим самим руйнувати і прибирати його, не ушкоджуючи твердих тканин зубів. Що безпосередньо сприяє підвищенню рівня гігієни порожнини рота

Зразки зубних еліксирів

Ополіскувач порожнини рота можна використовувати як додатковий спосіб очистки, допомагаючи видалити бактерії та рештки їжі, особливо у важкодоступних місцях. Використовувати ополіскувач необхідно зранку та ввечері у комбінації з зубною пастою, він освіжає дихання та піклується про ясна. Ополіскувачі ділять на *профілактичні і лікувальні*.

Профілактичні ополіскувачі доцільно використовувати у випадках, коли немає можливості повноцінно чистити зуби (в дорозі, відрядженні та ін.).

Лікувальні ополіскувачі призначені максимально захистити порожнину рота від хвороботворних бактерій, заліковувати невеликі ушкодження ясен, сприяти швидкому заростанню ямок після видалення зубів.

Зразки ополіскувачів для порожнини рота

Зубна нитка (флос)– це тонка, м'яка, синтетична нитка довжиною 35–40 см, іноді ароматизована, яка слугує для догляду за ротовою порожниною: очищення контактних поверхонь і міжзубних проміжків. Їх застосування дає непоганий ефект при

профілактиці карієсу.

Зразки зубних ниток (флосів), йоржиків

Зубні щітки – відносять до галантерейних товарів, поділяються на м'які, середньої жорсткості та жорсткі, а також за статеві-віковим призначенням - на щітки для дорослих та дітей.

Останнім часом з'явилися гігієнічні засоби на рослинній основі, з високими мінералізованими, антибактеріальними, дезодорувальними властивостями, дія яких побудована на хронобіологічному принципі лікувально-профілактичного впливу, адаптованого до певного часу доби. До таких засобів належать, наприклад, «*Radonta Morning*» і «*Radonta Evening*» – взамін зубної пасти, для вранішнього та вечірнього чищення зубів та «*Radonta*» – освіжаючий зубний гель – для денного догляду. Цей комплект для ротової гігієни можна рекомендувати для усунення запальних явищ слизової оболонки порожнини рота, зменшення кровоточивості ясен, зміцнення твердих тканин зубів, зниження швидкості утворення назубних нашарувань, а також з метою усунення неприємного запаху з рота. До складу вказаних зубних паст та гелю входять природні компоненти, які поліпшують мікроциркуляцію в тканинах пародонта, діють профілактично. Вони економні та зручні у використанні, не містять штучних антисептичних компонентів, таких як хлоргексидин чи триклозан.

6. Інші косметичні товари — це засоби від поту та засоби для прийняття ванн та душу.

Засоби від поту поділяються на дві групи: дезодоранти; антиперсперанти.

Дезодоранти запобігають розкладу поту, маскують його запах спеціально підібраними парфумерними композиціями. Як антимікробні компоненти використовують заміщені феноли, ациклічні первинні сесквітерпенові спирти, четвертинні солі амонію, триклозан, ундециленову кислоту, ефірні олії лаванди, петрушки, м'яти, гвоздики, герані, лимона, помаранчу; етиловий спирт.

Дія *антиперспірантів* ґрунтується на частковому пригніченні дії потових залоз – потовиділення. Таку дію виявляють сполуки алюмінію, цирконію, хрому, свинцю та заліза. Вони спричиняють звуження порів шкіри, тим самим зменшуючи потовиділення. Це не завжди і не зовсім бажано, тому що потовиділення разом з виділенням сальних залоз утворюють на поверхні шкіри гідроліпідну захисну плівку, яка затримує втрати вологи шкірою, і не дає їй пересихати. Разом з цим, з потом із організму видаляються небажані токсичні речовини. Найпоширеніший серед антиперспірантів – це алюміній гідрооксихлорид (INCI name: Aluminum Chlorohydrate). Розрізняють декілька видів антиперспірантів: *ролери, стіки, спреї, гелі*. Антиперспіранти спреї, дуже зручні в застосуванні, на жаль, у них є недолік – вони неекономічні у використанні. На сьогодні виробники виготовляють спреї без етилового спирту.

Компактні і зручні у використанні антиперспіранти стіки. Зазвичай стіки мають слабкий запах, що дозволяє використовувати парфум. Стіки також не позбавлені недоліків, як правило, вони можуть залишати сліди на одязі. Особливо даний недолік помітний, якщо одяг темного кольору. Іноді антиперспіранти можуть обсіпатися, скупчуватися в пахвових западинах, що, безумовно, не є перевагою. Зручними та практичними є кулькові дезодоранти, вони компактні, досить економічні, і значно легші ніж тверді антиперспіранти. Кулькові дезодоранти користуються

більшою популярністю бо вони заспокоюють шкіру, мають протизапальну дію, що робить цей тип дезодорантів ідеальним варіантом для чутливої шкіри.

На сучасному ринку з'явилися *антиперспіранти – гелі*, які є новим напрямом дезодорантів даного типу. Гелієві дезодоранти, прозорі, не залишають слідів на одязі, легко наносяться на шкіру. Сучасна косметична індустрія працює у напрямку створення дезодорантів, які покликані знищувати неприємні запахи, і не мають істотного впливу на потовиділення. Такі дезодоранти знищують бактерії, які провокують неприємні запахи, не подразнюють шкіру, не залишають плям на одязі, не викликають сухості та ін. дискомфорту під пахвами.

Асортимент засобів від поту представлений наступними торговими марками: «Rexona», «NIVEA», «DryDry», «Dove», «Payot», «Vichy», «Lady Speed Stick», «Avon», «Oriflame», «Garnier», «Gillette», «CAMAY», «Fa», «Adidas», «Mennen Speed Stick», «BALEA», «Caribic», «Secret» і ін.

Зразки дезодорантів, антиперсперантів

Сучасні засоби для прийняття ванн містять такі сировинні компоненти, які благодійно впливають не тільки на поверхню тіла та розширюють пори шкіри, а й мають позитивний вплив на увесь організм у цілому, заспокоюють нервову систему, поліпшують кровообіг, знімають головний біль та ін. Це пов'язано з використанням поверхнево-активних речовин (ПАР), ефірних олій, морської солі, екстрактів лікарських рослин, овочевих, фруктових та інших біологічно активних домішок (БАД). Промисловість випускає спеціальні косметичні засоби для ванн у вигляді *піни, солі, шипучих «бомб», ефірних олій* тощо.

До складу *піни для ванн* входять ПАР, стабілізатори, піноутворювачі, зволожувальні добавки для шкіри, екстракти трав та фруктів, ефірні олії та їх композиції, ароматизатори. Вони очищують шкіру, пом'якшують її та тонізують. Основними представниками піни для ванн є наступні торгові марки: «Fa», «Дракоша», «Маленькая фея», «Oriflame», «Nivea», «Garnier» та ін. Солі для ванн надають воді приємного аромату, пом'якшують жорстку водопровідну воду, лікують шкіру, слизову оболонку носа, горла та легені, адже в складі морської солі є йод, срібло та багато інших елементів таблиці Менделєєва.

Солі для ванн. Соляні ванни не тільки розслаблюють, а й здатні знімати біль у суглобах та м'язах.

Солі для ванн

Бомби (їх ще називають гейзерами або шипучими кульками) опускають у ванну, вони шиплять і розчиняються, поширюючи аромат лікувальних ефірних олій протягом 10–20 хв.

Бомби для ванн

Основу такої бомби складають: сода харчова (натрію бікарбонат, гідрокарбонат натрію) і лимонна кислота – це вони, при розчиненні у воді одночасно, дають ефект бурління. А для корисності бомби і приємного запаху до неї додають наступні інгредієнти: ефірні та пом'якшувальні олії, косметичні глини, сухе молоко або вершки, морську сіль, крохмаль, какао, перлинну пудру, англійську сіль, пелюстки квітів, мелені спеції та ін. Виробничі підприємства «Attirance», «CANAAAN», «Anava», «JURMALA SPA COLLECTION», «Царство ароматів», «ВІТЕКС», ПКФ «Ароза» та фірма «Суматра» (Україна) та ін. виробляють широкий асортимент ароматичних солей для прийняття ванн, а також шипучих «бомб».

Останнім часом у широкому продажі з'явилися ефірні олії, які також відносять до косметичних засобів і використовують для ароматизації тіла, волосся, одягу, приміщень, та з лікувальною метою. Ефірна олія (етерна олія, етери) – рідка летка суміш органічних речовин, котрі виробляються рослинами і надають їм запаху. Сировиною для отримання ефірних олій є свіжі або в'ялені частини рослин: кора, коріння, стебла рослин, деревина, смола, листя, пелюстки, суцвіття, насіння та коробочки (більш детально вивчаються у товаровзнавстві ефірноолійної сировини). Основними

виробниками ефірних олій є: «Styx Naturcosmetics», «Primavera», «Царство ароматов», «Душистый мир», «Ботаника», «Styx», «Арома» та ін.

Питання для самоконтролю

1. На які основні групи поділяють косметику? Охарактеризуйте їх.

2. Як класифікують гігієнічну і лікувально-профілактичну косметику залежно від призначення?

3. Чим відрізняються косметичні засоби для дітей?

4. Охарактеризуйте асортимент засобів для догляду за шкірою.

5. Надайте характеристику засобам для гоління та догляду за шкірою після гоління.

6. Які відмінні особливості мають засоби для догляду за волоссям та шкірою голови?

7. Охарактеризуйте асортимент засобів для догляду за зубами та порожниною рота.

8. Які засоби відносять до інших косметичних засобів? Охарактеризуйте їх.

Тема 3.3. Класифікація та асортимент декоративної косметики.

Навчальні питання

1. Призначення та загальна класифікація декоративної косметики.
2. Засоби для догляду за шкірою обличчя.
3. Засоби для губ.
4. Грим для повік та вій.
5. Грим для виправлення шкіри.
6. Засоби для догляду за нігтями.

1. Призначення та загальна класифікація декоративної косметики.

Основне призначення декоративної косметики –зробити зовнішність людини привабливішою, підкреслити кращі її риси і замаскувати невеликі дефекти. Декоративна косметика різноманітна за функціональним призначенням. Асортимент декоративної косметики представлений на сучасному ринку достатньо широко, але в основному за рахунок товарів зарубіжних фірм.

Згідно з ДСТУ 4774:2007 декоративна косметика класифікується залежно від призначення:

засоби для догляду за шкірою обличчя (пудра, рум'яна, маскувальні олівці);

засоби для губ (губні помади, блиск, контурні олівці, бальзами);

грим для очей (туш для вій, олівці для повік, тіні для повік, олівці для брів, фарби для брів та вій, блиск для повік, підводки для повік);

засоби для догляду за нігтями; грим для виправлення дефектів шкіри, інші вироби.

2.Засоби для догляду за шкірою обличчя: пудра, рум'яна.

Пудра – це порошкоподібна тонко подрібнена суміш органічних і мінеральних речовин, призначена для оберігання шкіри обличчя від шкідливих атмосферних впливів (вогкості, пилу, коливань

температури), а також для поліпшення кольору шкіри, надання їй матового відтінку. Пудра є кращим засобом, що поглинає потові і жирові виділення шкіри.

Основним недоліком пудри вважається її здатність підсилювати сухість шкіри, тому перед нанесенням на суху шкіру, обличчя злегка змащують кремом або застосовують крем-пудру. До складу пудри входять крохмаль, оксид цинку, каолін, тальк, стеарат цинку, оксид титану, барвник, парфумерні віддушки та ін.

Асортимент пудри розрізняють за консистенцією, призначенням, кольором і якістю.

За консистенцією пудра буває *порошкоподібною, компактною, рідкою, кремоподібною і в листочках*. *Порошкоподібна (розсипчаста) пудра* – це тонко подрібнена суміш основних компонентів пудри.

Порошкоподібна пудра

Компактна пудра – це порошкоподібна пудра, змішана з декстрином, патокою, агар-агаром і спресована у вигляді пігулок або пластинок. Така пудра зручна в користуванні, оскільки займає менший об'єм і не розсипається.

Компактна пудра

Рідка пудра – це суспензія порошкоподібної пудри у водно-гліцериновому розчині, який іноді містить невелику кількість спирту. Таку пудру наносять тампоном, а після випаровування рідких складових частин вона залишає рівний, тонкий шар, що добре утримується на шкірі лица.

Рідка пудра

MAKEUP.UA
BY BEAHDY BY TRENDY

Кремодібна пудра (крем-пудра) поєднує властивість сухої пудри і густого емульсивного крему. Вона легко наноситься на шкіру, має

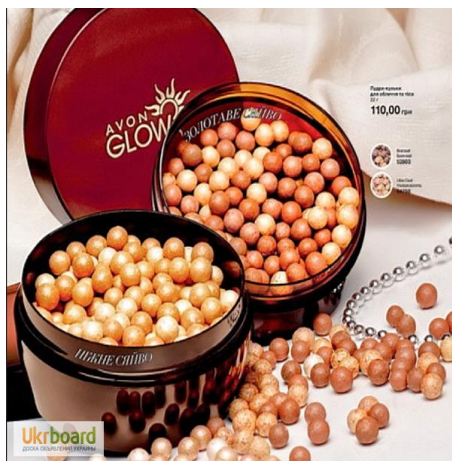
високу криючу здатність, надає шкірі різні відтінки, пом'якшує і захищає її від атмосферних впливів.

Крем-пудра

Пудра в кульках (так звані «метеорити») – це кульки декількох кольорів в одній коробці. «Метеоритову» пудру наносять пензликом. Вся гамма кольорів найдрібнішими порошинками

розподіляється по обличчю і за рахунок цього воно немов світиться зсередини.

Пудра в кульках

Рум'яна призначені для підфарбовування скронь. З їх допомогою можна додати обличчю бажаний відтінок, зорозовити овал обличчя, надати йому виразності.

За консистенцією рум'яна бувають сухі і жирні.

Сухі рум'яна – порошкоподібна суміш пудри з пігментами і органічними барвниками, випускають у вигляді порошку або твердих спресованих пігулок.

Жирні рум'яна – віддушена і забарвлена суміш жирових речовин, призначена для сухої шкіри.

Нове в асортименті – *рум'яна в кульках* – це комбінація кульок різних кольорів (наприклад, теракотового, кремового, рожевого). Змішуючи кульки, можна досягати різних відтінків і навіть ефекту легкого загару. Рум'яна виготовляються на основі тальку, кукурудзяного крохмалю з додаванням олій, воску, а для поліпшення властивостей – вітамінного комплексу, сонцезахисних фільтрів, керамідів.

Зразки рум'ян

3.Засоби для губ.

До декоративних засобів для губ відносяться *помада, контурний олівець і блиск для губ*. Губну помаду класифікують за різними ознаками.

За призначенням – розрізняють *гігієнічну і декоративну помади*.

Гігієнічна – це найкращий засіб для догляду за шкірою губ, до її складу часто вводять масло какао, прополіс, вітаміни А, С (Бджілка), азулен (Спорт) – протизапальна добавка, феофітин, що надає помаді антимікробний загоюючий ефект (Феб), фотофільтри (Промінь). Розроблена рецептура, що враховує особливості дитячої шкіри (Маленька фея).

За кольором – вітчизняна промисловість випускає декоративну помаду *від 1 до 99 тонів* (від блідо-рожевого до лілового); на кожному підприємстві-виготівнику своя нумерація помади за кольором, тому під одним номером у продаж поступає помада різних тонів.

За блиском – помади поділяються на *матові, перламутрові, з іскристим блиском*.

За ступенем жирності – помаду поділяють на *жирну, напівжирну і суху*.

За формою футляра (пенала) – у вигляді *круглих, овальних, прямокутних паличок – олівців; у металевих і пластмасових футлярах; недавно з'явилися помади у формі олівця в дерев'яному корпусі, дерево вбирає зайвий жир, через який помада швидше розтікається*.

До складу губної помади входять високоякісні жири, олії, віск, нафтопродукти (церезин, парафін), а також корисні добавки (вітаміни А, Е, С; лецитин, екстракти алое, жожоба та ін.). Жири – основні з них: свинячий, норковий, ланолін. Олії – кокосова, кукурудзяна, авокадо, жожоба, мигдалева, маслинова, соняшникова, парфумерна та ін. Жири та олії пом'якшують і живлять губи, надають їм блиску, оберігають від зовнішніх несприятливих факторів. Додавання воску загущує консистенцію помади і полегшує її формування. У якості воску використовують: бджолиний, канделильський, карнаубський. У губну помаду вводять також антиоксиданти, перламутрові добавки і біологічно активні речовини, розраховані на дерматологічну дію.

Блиск для губ, як і губні помади, має багатокомпонентний склад: природний віск, олії, жири, плівкоутворюючі та блискоутворюючі речовини, барвники, корисні добавки. Випускають 11 тонів. Блиск освіжає і оберігає губи від атмосферних несприятливих умов. Він може випускатися в баночках або у формі олівця (у пеналах). *Контурний олівець для губ* – корегує контур губ, буває різноманітних тонів. Склад аналогічний губній помаді, але сухіший і твердіший за рахунок більшого вмісту воскових речовин. У «стійкий» олівець вводять силікони, вони швидко випаровуються, дозволяючи кольоровим пігментам фіксуватися на шкірі, додають стійкість і яскравість кольору олівця. Як основу для грифеля використовують каолін, а віск надає грифелю стійкість.

Олівці для губ повинні бути достатньо м'якими, щоб не пошкодити шкіру навколо рота, але і не дуже жирними, щоб контур не розтікався.

За тоном олівець повинен співпадати з губною помадою.

4.Грим для повік та вій:

туш, олівець для повік, тіні для повік, олівець для брів, фарби для брів та вій, блиск для повік.

Туш для вій – призначена для підкреслення, виділення і зміни природного кольору вій. Туш виробляється в різних формах: *рідкій, кремоподібній і сухій*. Вона також випускається різних відтінків і кольорів. Найпопулярніша форма випуску туші – туби з паличкою, на кінці якої знаходиться аплікатор-щіточка. Щіточка може бути прямою або зігнутою, залежно від призначення туші – підкручування, розпушування або подовження вій. Інгредієнти туші зазвичай включають воду, віск, формуючі частки, ароматизатори і консерванти. Деякі туші містять віскозні або нейлонові волокна для подовження вій. Першу туш для вій винайшов англійський торговець французького походження Юджин Рimmel у середині XIX століття. Слово „rimmel” як і раніше означає „туш” на декількох мовах, включаючи португальську, турецьку, румунську і т.д.

Англійська назва туші – mascara, пішла від італ. maschera, що означає „захисна маска”. Сучасна туш була створена у 1913 році хіміком Тері Л. Уільямсом для його сестри Мейбл. На початку туш була сумішшю вугільного пилу з вазеліном. Туш успішно випробували на Мейбл, і Уільямс почав продавати новий продукт поштою. Він назвав свою компанію „Maybelline” – з’єднавши ім’я його сестри (Mabel), і слово вазелін (Vaseline), яка зрештою стала провідною косметичною компанією. В ті часи туш була сухої консистенції – вона складалася з барвників і карнаубського воску. Туш терли вологою щіточкою і набираючи її на зубчики, наносили на вій.

Туш для вій Мейбеллін (1913 р.)

Тері Уільямсу, так само, як до нього Юджину Рimmelу, не вдалося б зробити туш для вій популярною. Але на допомогу прийшов кінематограф. Туш припала до вподоби кіноактрисам: вона робила очі яскравими і виразними, при великих планах не виглядала так неохайно, як густе підведення. Так Maybelline стала постійно використовуватися голлівудськими гримерами. А після того, як відразу в двох фільмах героїні актрис Теді Бару і Полі Негрі за допомогою Maybelline перетворилися на красунь, туш негайно знадобилася чи не усім жінкам світу. Разом з популярністю у Уільямса з'явилися і конкуренти. Виробництво туші налагодила ще одна компанія – Max Factor. Причому їх рецепт був вже більш удосконаленим – окрім барвників і вазеліну в нього входив карнаубський віск, який надавав віям, глянцевого блиску та додаткової товщини.

У 1920 - 1930-х роках туш для вій оселилася в сумочці чи не кожної жінки.

Сучасна упаковка туші (туба) з'явилася лише в 1957 році завдяки Елен Рубінштейн. Нова упаковка туші була привабливішою і зручнішою, ніж колишня суха туш, і тому туш в тубах швидко завоювала популярність на ринку.

Сучасну туш для вій можна розділити на дві групи: водостійку туш (часто помічено як водонепроникну) і неводостійку туш.

Зразки сучасної туші для вій

Туш для вій «Мейбеллін»

Туші для вій «Рімелл», «Парадіз»

· *Водостійка туш.* Її основу складають леткі розчинники, різні види воску тваринного походження (наприклад, бджолиний віск), різні види воску рослинного походження (карнаубський віск, віск з рисових висівок, т.д.), віск мінерального походження (наприклад, парафін), барвники (оксид заліза, ультрамарин і т. і.) і полімерів. Така туш не містить водочутливих інгредієнтів, тому вона має хорошу стійкість до сліз, поту або дощу. Водостійку туш видаляють спеціальним засобом для зняття макіяжу, оскільки її практично неможливо змити водою. Водостійка туш за своїми властивостями схожа з фарбами на масляній основі або масляних розчинниках.

· *Неводостійка туш.* Її основа: вода, м'які поверхнево-активні речовини, різні види воску тваринного, рослинного і мінерального походження, барвники, потовщені полімери (арабська смола, модифікована целюлоза) і консерванти. Ця туш стійка до дії сліз, але вона легко видаляється за допомогою мила і води. Неводостійка туш за своїми властивостями схожа на фарби на водній основі.

Тіні для повік використовувалися в косметиці з давніх часів. При розкопках в Єгипті була виявлена перша фарба для повік з сурми і сажі.

Римлянки вже в середині першого століття н. е. використовували сурму як тіні для повік.

Древні римляни розфарбовані сурмою

Сурма для повік

Візажисти стверджують, що використання тіней може створити абсолютно новий, незвичний образ. Саме макіяж очей визначає загальний стиль макіяжу. Тіні для повік не лише зорозовують очі, роблять погляд відкритим, але і підкреслюють їх колір. Проте, незважаючи на численні принади тіней, небагато жінок використовують їх в повсякденному макіяжі – нанесення тіней вимагає особливого уміння. Потрібен час, щоб досягти майстерності в проведенні плавної лінії апплікатором і досягнути тонкощі непомітних переходів між різними відтінками.

Макс Фактор створив тіні для повік на основі хни. До складу сучасних тіней для повік входять парфумерна олія, церезин, парафін, віск, цинкові і титанові білила, тальк і барвники: муміє, пігмент жовтий, мілори, сажа лампова, ультрамарин та ін.

Разом з цим вони можуть містити такі **шкідливі речовини**, як:

- *Каолін (Kaolin)* – може викликати алергію.
- *Ацетат Токоферолу (Tocopheryl Acetate)* – антиоксидант, зволожує шкіру (у великих дозах спричиняє роздратування, лущення і свербіж шкірних покривів, алергію).
- *Оксид цинку (Zinc Oxide)* – барвник, а також захисник від УФ-променів (здатен викликати алергію, свербіж і роздратування шкіри і очей).

- *Силікагель (Silica)* – абсорбуюча речовина, запобігає затвердінню складу (може викликати алергію і навіть інтоксикацію).
- *Метилпарабен (Methylparaben)* – консервант, (викликає алергію або роздратування шкіри, очей, і навіть, легенів. У окремих випадках можуть спостерігатися порушення роботи ендокринної системи).
- *Пропілпарабен* – консервант і парфумерна добавка, (викликає алергію, порушення роботи ендокринної системи).
- *Бутилокситолуол (ВНТ)* – антиоксидант, (викликає алергічні реакції, при попаданні на слизову оболонку горла викликає сухість і кашель, опіки шкіри, почервоніння, лущення).
- *Діоксид титану (Titanium Dioxide)* – барвний пігмент, здатний поглинати УФ-промені, (викликає рак, алергію, подразнення шкіри, очей і легень. Деякі виробники можуть перевищувати допустимий відсоток його вмісту, що і викликає небажані реакції).
- *Алюмінієвий порошок (Aluminum Powder)* – барвник, (може негативно позначитися на репродуктивній і нервовій системах, викликати алергію).

Сухі (компактні тіні, у вигляді пудри) – тіні на сухій порошкоподібній основі, отримані методом пресування. Це найбільш популярні види тіней. Склад аналогічний складу пудри: тальк, гідроксид хрому, окис цинку, двоокис титану, стеарати цинку і магнію, каолін, барвники, перламутрові пігменти і т. д. Наносяться пальцем, пензликом, аплікатором і т. д. Виглядають природно.

Сухі (компактні) тіні

33661 Ніжній Беж	33662 Пісочний Н'юд	33663 М'який Тауп	33666 Пудрова Троянда
33667 Приглушена Сліва			

Матові тіні для повік The ONE
5 мл.

Тіні для повік у вигляді олівців (eyelid stick; pencil eye – shadow; eye – shadow pencil; eye – shadow stick) ідеальні для швидкого макіяжу. Випускаються у вигляді традиційного олівця або олівця в пластиковому корпусі з висувним грифелем. Товщина таких олівців коливається від 8 до 15 мм. До складу олівців входять безводні

суміші жирових речовин і воску: бджолиний віск, віск воскової пальми і свічного дерева, суміш парафіну та церезину, стеаринова кислота, жироподібні речовини, завдяки яким досягається відповідна консистенція і зменшується твердість олівця. До недоліків відноситься те, що вони не стійкі.

Тіні-олівці

Кремові тіні (рідкі, кремopodobні) – тіні на жировій основі. Зазвичай водостійкі. До недоліків відноситься швидке висихання, розтікання і скупчування в складках шкіри.

Кремові тіні

Олівець для брів – ароматизована суміш жирових продуктів, воску, церезину, парафіну, барвників.

щіточкою

олівець для брів з

Контурні олівці для повік виготовляють із тієї ж самої сировини, вони бувають м'які і тверді.

Контурні олівці для повік

Рідка підводка для повік має кремоподібну консистенцію. Якщо айлайнер дуже рідкий, він може при потраплянні на шкіру розсихатися і тріскатися. Зручніша рідка підводка у формі фломастера.

Рідка підводка для очей

Фломастери для підводки очей

Фарби для брів і вій – виготовляють чорного і коричневого кольорів. Вони можуть бути рідкими та пастоподібними. До них відносяться фарби Лондаколор, Велла та ін.

Фарби для брів і повік

5.Грим для виправлення дефектів шкіри До цієї групи входять *тональний крем, коректор, маскуючий олівець.*

Тональні креми містять жирові компоненти, пігменти, корисні добавки. До складу сучасних тональних кремів можуть входити вітаміни Е, А, зволожуючий комплекс, сонцезахисні фільтри, лецитин, летючі силікони, гіалуронова кислота, олія ши, порошок шовку та інші корисні добавки. *Тональний крем* – основа будь-якого сучасного макіяжу. Він допомагає скорегувати всі дрібні недоліки, дефекти шкіри, покращує естетичний вигляд шкіри і обличчя. Залежно від тону крему, шкірі можна надати бажаний відтінок. Тональний крем утворює на обличчі м'яку прозору плівку, стійку протягом дня. Сучасні тональні креми зволожують і захищають шкіру від зовнішніх дій, зокрема агресивних сонячних променів.

Випускають такі види тональних кремів: *рідкі, кремоподібні, крем-пудра.*

Рідкі – в скляних флаконах, наносяться спеціальною губкою, спонжем (у перекладі з англійського «пористий матеріал», «губка»).

Рідкі

тональні

креми

Кремоподібні – у пластикових тубах і наносяться губкою, або подушечками пальців.

10

Тональні пінки

Крем-пудра Саку (Кейк) продається у футлярі, у комплект входить спеціальний спонж. Якщо засіб використовується як пудра, його наносять на обличчя сухим спонжем. При використанні крему-пудри, як тонального засобу - його наносять на обличчя спонжем, змоченим у воді.

До складу *маскуючого олівця* входять 20% діоксиду титану, зволожуючі і диспергуючі агенти – парфумерна олія, віск, парафін, церезин, ланолін, барвні речовини. *Маскуючий олівець* використовується, як протизапальний і підсушуючий засіб для маскування дефектів шкіри, схильної до вугрового висипу.

сонячне сяйво

світлий беж

темний беж

м'який мох

Маскуючі олівці

6. Засоби для догляду за нігтями.

До засобів для догляду за нігтями відносяться *лаки і емалі для нігтів, рідини для зняття лаку, основи під лак, лосьйони і креми для зміцнення нігтів* тощо.

За деякими даними лак для нігтів був винайдений в Китаї біля ХХХ століття до н. е. За часів китайської династії Мін в моду входять довгі нігті як ознака вищого сану. Жінки відрощували нігті (іноді

завдовжки до 25 сантиметрів) для демонстрації того, що вони не займаються ручною працею, а чоловіки відрощували нігті як амулет від зла.

У Стародавньому Єгипті листя червениці (*Anchusa tinctoria*), імовірно використовувалися для виготовлення пасти для фарбування рук, підшв ніг, а також нігтів і волосся. Також деякі дослідники відмічають, що нігті на руках і ногах староегипетських статуй іноді забарвлені в червоний колір. З давніх часів відоме використання „поліровки для нігтів” яка складалась з жиру та крові тварин.

Першу у світі незмивну водонерозчинну формулу лаку для нігтів винайшов Чарльз Ревсон¹, засновник компанії Revlon (1934 р.). Структура лаку була нестабільна, покриття відлущувалося вже через дві-три доби. Як рідина для зняття лаку використовувався звичайний ацетон. Гамма лакових покриттів була дуже одноманітна: біля п'яти-шести відтінків червоного кольору, при цьому використовувались пігменти, які були досить небезпечні. Будь-який типовий сучасний лак містить чотири основні типи інгредієнтів: *полімери, розчинники, пластифікатори, пігменти*. *Полімери* є основою будь-якого лакового покриття. Саме вони і утворюють міцну блискучу плівку, яка називається лаковим покриттям.

Розчинники. Лакові покриття тверднуть не за допомогою полімеризації, але завдяки випарювання розчинників, які містяться у їх складі. Саме вони виконують роль носіїв усіх інгредієнтів лаку. Також їх вміст визначає здатність лаку бути якісно нанесеним на нігті. Комбінація декількох видів розчинників дає оптимальний час висихання лаку на нігтях. Розчинниками в лаках є ефіри, поширені в кондитерській промисловості для виробництва фруктових есенцій і цукерок – етилацетат і бутилацетат. Саме їх характерний „аромат” відчувається при відкритті флакона з лаком.

Пластифікатори. Надають лаковій плівці необхідну еластичність і міцність. Часто використовують: дибутилфталат та камфору.

Пігменти. Застосовуються натуральні і синтетичні, вони надають лакам ефект мерехтіння, контролюють консистенцію, надають лаку кольору та регулюють відтінки кольорів.

Сучасні лаки для нігтів розділяються на декілька груп.

- *Основа.* Зазвичай наноситься на ніготь в першу чергу і виконує декілька функцій – готує поверхню нігтя для нанесення шару основного лаку, захищає ніготь від пожовтіння при використанні кольорових лаків темних кольорів. Деякі основи містять добавки – частки тальку, шовку або інших речовин, що заповнюють нерівності нігтя. Існують також лікувальні основи, що містять речовини для захисту від грибкових захворювань, або речовини, які допомагають росту і зміцненню нігтя. Лікувальні основи можуть використовуватися як спільно з декоративним лаком, так і самостійно. Лак-основа буває рожевий, прозорий. Прозорий лак використовується як основа і як лак для покриття. Захищає нігті і надає їм блиску, робить колір яскравішим.
- *Кольоровий (декоративний) лак.* Зазвичай наноситься на основу і служить для надання нігтю потрібного кольору. Поверх кольорового лаку рекомендується наносити шар захисного лаку для запобігання його відлущування. Часто

- наноситься в декілька шарів для надання нігтю гладенького і більш блискучого виду.
- *Перламутровий*. Лак має перламутровий відлив і хорошу стійкість.
 - *Швидковисихаючі* - Експрес-лаки. Висихають за одну хвилину.
 - *З блискітками*. Прозорий (кольоровий) лак з додаванням блискучої мішури різної форми, розмірів, кольорів.
 - *Матові*. Не мають звичного лакового відблиску. Поверхня гладенька, оксамитова. Миттєво висихає і пахне камфорною олією.
 - *Густий лак*. Одношарові лаки покривають поверхню якісно при одношаровому нанесенні.
 - *Зміцнюючі лаки*. Наносяться після манікюру. Містять рідкі шовкові волокна і кератин. Захищають від впливу навколишнього середовища. Нігті стають більш твердими.
 - *Гіркий*. Має гіркий смак і служить захистом від звички обкушувати нігті. Зазвичай зелено-прозорого кольору.
 - *Хамелеон*. Змінює колір (відтінок) залежно від кута нахилу нігтя.
 - *Температурний*. Поступово змінює колір залежно від температури поверхні нігтя у приміщенні і на вулиці.
 - *Кракелюрний (потрісканий)* лак створює на поверхні нігтя ефект тріщин, які розповзаються в різні сторони («ефект старої порцеляни»)

Кракелюрний лак

-*Гіпоалергенні лаки* зазвичай продаються в аптеці, не викликають алергії через відсутність толуолу, формальдегіду, дибутилфталату.

- *Акварель*. Прозорий лак з різними відтінками. Має більш блискучу поверхню, ніж звичайний лак. Дає ніжні, приємні кольори. Добре використовувати при нанесенні «френч» – згладжує різкий кордон між вільним краєм (смайл) і нігтьовим ложе.

- *Лаки Dance Legend*. Лак проявляється при УФ-висвітленні у вигляді яскравого світіння: рожевий, синій, червоний, бірюзовий, зелений.
- *Крем-лак*. Має нерозчинні, густі пігменти. При нанесенні можуть утворитися смужки.
- *Піль-офф-лак*. Знімається з нігтя єдиною плівкою. Містить спеціальні полімери на водній основі. Такий лак не підходить для педикюру.
- *Лаки для малювання на нігтях та нейл-арту*. Більш щільні і рідкі. Є спеціальні професійні набори для нейл-арту. Вони складаються з 6 флакончиків різного кольору (наприклад: червоний, синій, чорний, білий, жовтий, зелений). Ці лаки чисті за кольором. В середині флакончика спеціальний пензлик для малювання.
- *Мініатюрні лаки*. Об'єм близько 3,5 мл. пензлик дістає дна, лак довго не густіє, витрачається практично повністю.
- *Лаки-пасти* – відрізняються від звичайних лаків вищим вмістом каніфолі і наповнювача – діоксиду титану.
- *Лаки з колекцій*. Компанії-виробники випускають такі лаки до сезону (зима, літо, осінь, весна), до події (свято), до місця (денс-клуб), специфічні (акварель), серії з гіпоалергенних лаків, серії для м'яких нігтів і т.д. Сезонні колекції намагаються відобразити настрої того часу року, до якого випускаються. Вони йдуть у крок з модою і самі створюють її.
- *Емалі для нігтів* – в'язкіші, ніж лаки, до їх складу вводять пігменти замість барвників, тому вони дають непрозору плівку. Емалі випускають до 14 кольорів і відтінків. Асортимент засобів для догляду за нігтями постійно удосконалюється і розширюється.

Питання для самоконтролю

1. Як класифікується декоративна косметика відповідно до призначення, за ДСТУ 4774:2007?
2. Охарактеризуйте засоби для догляду за шкірою обличчя.
3. Які засоби відносять до засобів для догляду за шкірою губ?
4. Надайте характеристику туші для вій.
5. Яку сировину використовують у виробництві тіней для повік?
6. Які засоби відносять до гриму для виправлення дефектів шкіри? Охарактеризуйте їх.
7. Що собою уявляють засоби для догляду за нігтями? Як вони класифікуються залежно від призначення?

Тема 3.4. Вимоги до якості, дефекти, транспортування, зберігання косметичних товарів

Навчальні питання

1. Загальні вимоги до якості косметичних товарів.
2. Вимоги до засобів для догляду за шкірою.
3. Вимоги до засобів для догляду за волоссям.
4. Вимоги до засобів для догляду за зубами і порожниною рота.
5. Вимоги до якості декоративної косметики.
6. Методи контролю якості косметичних засобів.
7. Недопустимі дефекти косметичних товарів.
8. Транспортування та зберігання косметичних товарів.

1. Загальні вимоги до якості косметичних товарів.

Всі косметичні товари повинні виготовлятися за рецептурами, затвердженими Міністерством охорони здоров'я, і відповідати вимогам нормативних документів:

- високий ступінь ефективності позитивного впливу на організм людини, залежно від призначення;
- безпечність інгредієнтів, які входять до складу косметичних засобів;
- незмінність якості протягом гарантійного терміну, стійкість у відношенні до розвитку мікроорганізмів і окиснювальних процесів;
- естетичні вимоги: гарний зовнішній вигляд засобу (консистенція, колір, запах), високоестетичне художнє і рекламне оздоблення упаковки.

Більш детально розглянемо вимоги, які ставляться до якості окремих груп косметичних товарів (відповідно до ДСТУ та ТУ).

2. Вимоги до засобів для догляду за шкірою.

Креми за консистенцію мають бути однорідними (без згустків, грудок, розшарувань). Вони повинні легко видавлюватися з тубів або вилитися з флаконів, легко наноситися на поверхню шкіри, розтікатися по її поверхні, швидко вбиратися шкірою. Колір і запах – властиві виробу даного найменування. Значення рН кремів у межах 5-9. Підвищена кислотність або лужність кремів має несприятливу дію на шкіру.

Лосьйони повинні бути прозорими, однорідними, володіти косметичним ефектом (очищуючий, освіжуючий, дезінфікуючий і ін.), допускається опалесценція. Значення рН – 1,2-8,5. Низьку кислотність мають лосьйони, призначені для зняття забруднень із рук. Найсприятливіше значення рН лосьйонів для шкіри обличчя – 5-7.

3. Вимоги до засобів для догляду за волоссям.

Шампуні повинні добре очищувати волосся і шкіру голови, давати рясну, густу піну, легко і повністю змиватися з волосся; не повинні давати осаду з солями кальцію і магнію у жорсткій воді, тобто нальотів на волоссі. Значення рН у межах 5-8,5 для шампунів на основі синтетичних мийних речовин і 6-10 – для шампунів на мильній основі. Шампуні повинні мати приємний запах, надавати волоссю натурального блиску, шовковистості.

Фарби для волосся порошкоподібні (хна, басма) повинні бути сухими, однорідними, рідкі – без осаду, кремоподібні – не містити сторонніх сполук. Водневий показник (рН) – у межах 8,5-11,5. Колір волосся після фарбування повинен відповідати кольору, вказаному в маркуванні фарби.

Вимоги до засобів для догляду за зубами і порожниною рота.

Зубний порошок має бути однорідним, без грудочок і затверділих сполук, з приємним запахом, створювати в роті відчуття свіжості. Вологість порошку – не більше 3%.

Важливе значення мають такі показники зубних паст: зовнішній вигляд; смак; запах; піноутворення; якість видалення зубного нальоту; освіжуючий ефект; протипародонтозний ефект; зниження реакції на подразники (холодне, гаряче, кисле, солодке). Згідно вимог нормативних документів зубні пасти повинні мати однорідну консистенцію, у вигляді пастоподібної або гелевидної маси без крупинок, сторонніх сполук; їм притаманний приємний запах, смак, властивий колір; вони повинні мати поліруючу, освіжаючу, дезинфікуючу, лікувальну дію, зберігати свої властивості протягом встановленого терміну зберігання. Зубна паста повинна легко видавлюватися з тубів.

Вимоги до якості декоративної косметики нормуються згідно ДСТУ 4774:2007.

Губні помади повинні мати гладеньку, рівномірно забарвлену поверхню, приємні запах і смак, без жирового присмаку, має триматися на губах декілька годин, у спекотну погоду і під час вживання гарячих страв не повинна стікати з губ. Не допускається випадіння стержня помади з пеналу, движок повинен вільно рухатися вверх-вниз, під час руху, краї пеналу не повинні пошкоджувати помаду.

Контурний олівець для губ не повинен кришитися, гіркнути, покриватися сірим нальотом, повинен давати рівний, однорідний, мазок, який легко наноситься на шкіру навколо губ. Температура

краплепадіння для губних помад і олівців для губ знаходиться в межах 55-80°C.

Порошкова пудра. Ступінь її подрібненості повинен відповідати вимогам стандарту, оскільки від цього залежить криюча здатність, здатність пудри лягати на шкіру без осипання, міцно утримуватися на ній. Вона повинна легко вбирати виділення вологи, усуваючи при цьому блиск шкіри; запах пудри – приємний, освіжаючий.

Компактна пудра повинна бути щільно спресована, без сколів і тріщин, не повинна ламатися при легкому натисканні, легко набиратися на спонжик. Температура краплепадіння – 40-75°C.

Туш для вій – (однорідна маса або спресований брусок) повинна мати високу покривну здатність. Якісна туш не викликає склеювання вій, алергії. Деякі її види мають можливість подовжувати вії, а також здатні додавати їм ефектний вигин та об'єм, розпушувати їх. Туш не повинна лягати грудочками, які при висиханні потрапляють в очі, викликаючи їх почервоніння і роздратування.

Лаки, емалі для нігтів повинні відповідати власному номеру кольору; лак – прозорий, без каламуті і осаду; емаль – не прозора, однорідна. Вони повинні лягати на нігті рівно і гладенько, швидко висихати (не більше 2,5 хвилин), утворюючи рівну, блискучу плівку, стійку до засобів побутової хімії (мийних засобів). Рідина для зняття лаку і емалі повинна добре розчиняти їх.

4. Методи контролювання якості косметичних засобів.

Відбирають проби згідно з ГОСТ 29188.0. Маса усередненої сукупної проби косметичних виробів має бути не менше ніж 30 г. Для визначання мікробіологічних показників маса усередненої сукупної проби має бути не менше ніж 15 г.

Зовнішній вигляд, колір, запах виробів декоративної косметики визначають згідно з розділом 3 ГОСТ 29188.0. Покривну здатність виробів декоративної косметики визначають органолептично (візуально), для чого наносять олівцем (для

виробів у олівці) або допоміжними засобами для макіяжу (пензликами, щіточками, аплікаторами, спонжами тощо) чи щіточкою згідно з ГОСТ 28638 смужку площею 2 см² на зовнішню поверхню кисті руки або аркуш білого паперу тричі на те саме місце. Під час визначення покривної здатності твердої туші для вій перед нанесенням смужки треба провести по ній вологою щіточкою 7 — 10 разів. Покрив виробів декоративної косметики має бути рівний, однорідний.

Недопустимі дефекти косметичних товарів.

Розглянемо основні недопустимі дефекти деяких косметичних виробів.

Дефекти губної помади:

- Порушення цілісності корпусу пеналу – зовнішні ознаки – при відкриванні кришки пеналу і викручуванні олівця губної помади основа відокремлюється від корпусу. Причина виникнення – порушення процесу виробництва.
- Не працює механізм подачі олівця з пеналу – губна помада не викручується. Причина – порушення технології зборки пеналу.
- Раковина на олівці губної помади – заглиблення на поверхні олівця. Причина виникнення – попадання повітря в масу при дозуванні.

Дефекти лаків для нігтів:

- Розрив флакону. Причина – надлишкова доза вмісту.
- Випадання стрижню з пензликом із ковпачка – погане кріплення стрижня в ковпачку.
- Ковпачок не відкручується – причина – попадання лаку на зовнішню частину шийки при розливі.

Дефекти туші для вій:

- Порушення цілісності механізму балону. Зовнішні ознаки – при відкручуванні ковпачка випадає внутрішня частина

балону. Причина виникнення – погане кріплення деталей балону.

- Витікання туші з балону – поверхня балону забруднена тушшю. Причиною є відсутність герметичності, відсутність мембрани всередині балону.
- Відсутність вмісту в балоні. Причина – порушення технології. Туш суха – ознака – тверда консистенція. Причиною є порушення рецептури, температурного режиму і термінів зберігання.

Дефекти компакної пудри:

- Порушення амальгами дзеркала – зовнішні ознаки – відшарування амальгами, плями, темні крапки, смуги. Причиною є відмокання дзеркала.

- Виробничий дефект. Тріщини в основі пудрениці – причиною є розбіжність розміру блоку з гніздом.

- Випадання дзеркала з кришки пудрениці – недостатнє закріплення дзеркала клеєм або обтяжною деталлю.

- Забруднення поверхні пудри – зовнішні ознаки – на поверхні пудри є сторонні вclusions. Причина – забруднення при пакуванні чи транспортуванні.

У практиці зустрічаються дефекти: розбите дзеркало, розбитий або роздавлений корпус пудрениці; сколи або надщерблення на кришці, які є, як правило, результатом механічних пошкоджень.

5. Транспортування та зберігання косметичних товарів.

Косметичні вироби повинні транспортуватися і зберігатися в приміщеннях за температури не нижче +5°C і не вище +18°C, відносної вологості повітря 55-70%. За температури нижче +5°C парфумерні рідини мутніють, в емульсійних кремах викристалізується вода, що призводить до псування. За температури вище норми і зберіганні товару поблизу опалювальних приладів можливе випаровування парфумерних рідин, розрідження, витікання, зміна кольору. Вироби декоративної косметики на жировій основі повинні зберігатися в

сухих складських приміщеннях за температури повітря не нижче 0°C і не вище 25°C. Не допускається зберігання виробів близько до джерел тепла. При підвищеній вологості етикетки на флаконах відклеюються, упаковка набрякає, пліснявіє, в результаті чого втрачається товарний вигляд. Терміни зберігання косметичних товарів наведені в таблиці .

Терміни зберігання косметичних товарів

Найменування продукції	Терміни придатності, міс
<i>Креми: для рук, ніг, обличчя</i>	12
<i>Рідкі креми та біокреми</i>	6
<i>Креми для гоління</i>	12
<i>Губні помади</i>	18
<i>Блиск для губ</i>	12
<i>Бальзам для губ</i>	12
<i>Туш для вій</i>	12
<i>Олівець для брів та повік</i>	18
<i>Рум'яна, тіні, пудра порошкоподібні</i>	18
<i>Фарби для волосся кремоподібні</i>	12
<i>Шампуні фарбуючі та відтіночні</i>	12
<i>Зубні пастки, зубний порошок, зубний еліксир</i>	12
<i>Дезодоранти для тіла</i>	12
<i>Засоби дезодоруючі та ароматизуючі для ванн</i>	12
<i>Лак для волосся</i>	12

Питання для самоконтролю

1. Назвіть загальні вимоги до якості косметичних товарів.
2. Які вимоги ставляться до якості засобів для догляду за шкірою?
3. Назвіть основні показники якості зубних паст.
4. Який термін зберігання має губна помада?

5. За яким нормативним документом нормується якість косметичних товарів?
6. Назвіть методи контролю якості косметичних товарів.
7. Назвіть недопустимі дефекти косметичних товарів.

РОЗДІЛ 4. ОСОБЛИВОСТІ ПРОДАЖУ ПАРФУМЕРНО-КОСМЕТИЧНИХ ТОВАРІВ

Тема 4.1. Підготовка до продажу парфумерно-косметичних товарів

Навчальні питання

1. Загальні та спеціальні операції підготовки товарів до продажу

Важливе значення для раціоналізації процесу продажу товарів і впровадження прогресивних методів обслуговування покупців має попередня підготовка товарів до продажу. Попередня підготовка товарів до продажу – це комплекс операцій, які виконуються з товаром у магазині перед поданням його у торговельну залу і спрямовані на доведення його до повної готовності для продажу покупцям. При підготовці до продажу парфумерно-косметичних товарів виконують комплекс загальних операцій попередньої підготовки товарів до продажу:

- *Розпаковування тари*(звільнення товару від транспортної тари , основна вимога – збереження кількості і якості товарів, та упаковки);

...Надання товарам належного товарного вигляду (очищення від пилу, забруднень, усунення дрібних дефектів);

- *Сортування* (групування парфумерії, косметики, туалетного мила, а також перевірка відповідності ціни, сортності, вказаних у супровідних документах);
- *Перевірку якості та термінів придатності* (перевірка якості здійснюється за органолептичними показниками (зовнішній вигляд, прозорість, колір, запах, герметичність упаковки, повнота заповнення флаконів тощо), перевіряється маркування транспортної та споживчої тари, термін придатності товарів).
- *Маркування* (заповнення ярликів цін із зазначенням інформації про товар – назва, ціна, одиниця виміру, сорт, назва продавця, постачальник/виробник, № і дата накладної, підпис МВО. Цінник є своєрідною угодою між продавцем і покупцем (продавець пропонує, а покупець погоджується(купляє, якщо влаштовує ціна), або ні).

Також продавець підбирає та комплектує парфумерні, косметичні, чи парфумерно-косметичні набори.

Трапляються такі випадки, що товар залежується на складі, тоді магазин влаштовує акції на ці товари. У такому випадку, покупці можуть спостерігати те, що на цінниках попередня ціна закреслена, а зверху над нею вказана нова ціна.

Підготовку товарів до продажу проводять, як правило, у спеціально відведеному приміщенні з дотриманням правил безпеки праці.

Для переміщення підготовлених товарів у торговельну залу використовують ручні візки, або корзини і поповнюють товарний запас у той час, коли в магазині перебуває мінімальна кількість покупців, щоб не створювати перешкод для їх обслуговування.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть загальні та спеціальні операції по підготовці парфумерно-косметичних товарів до продажу.
2. Що роблять з товарами, які залежалися на складі?

Тема 4.2. розміщення та викладка парфумерно-косметичних товарів у торговельній залі

Навчальні питання

1. Організація робочого місця продавця відділу парфумерно-косметичних товарів.
2. Розміщення та викладка товарів у торговельній залі.

1. Організація робочого місця продавця відділу парфумерно-косметичних товарів.

Важливу роль в організації робочого місця продавця відіграє підготовка робочого місця до початку роботи.

До початку роботи продавець повинен перевірити наявність і повноту асортименту товарів та цінників. Матеріали необхідні для пакування потрібно розмістити під прилавком, підготувати інвентар для продажу товарів. Робоче місце продавця повинно бути у належному вигляді (потрібно протирати пил на обладнанні, очищати товар від пилу, прибирати вільну тару та сміття).

Протягом робочого дня продавець повинен підтримувати порядок та чистоту на робочому місці.

На робочому місці продавця виконують наступні операції:

- *показ, вибір товарів;*
- *консультування покупців;*
- *розрахунки за товар і його пакування;*
- *надання додаткових послуг (оформлення подарунків, доставка товарів додому).*

2. Розміщення та викладка товарів у торговельній залі.

Розміщення та викладка товарів має важливе значення для організації робочого місця продавця.

Розміщення товарів – це система розташування їх у торговельній залі за групами, підгрупами, видами, виробниками, призначенням, цінами з метою забезпечення гарного огляду і доступності для покупців. Нові товари розміщують у місцях, доступних для огляду. Великогабаритні і важкі товари розміщують біля виходу з торговельної зали.

Під *викладкою товарів* розуміють спосіб їх розміщення, укладання та показу на обладнанні в торговельній залі.

Способи викладки залежать від властивостей товарів. розрізняють три способи викладки:

- *горизонтальний;*
- *вертикальний;*
- *комбінований.*

При горизонтальній викладці однакові за найменуванням товари розміщують на одній або двох полицях по всій довжині обладнання.

При вертикальному способі викладки товарів однакового найменування викладають на полицях однієї гірки в кілька рядів зверху донизу.

Комбінований спосіб поєднує горизонтальну і вертикальну викладки.

Перед розміщенням та викладкою товарів на обладнанні у торговельній залі здійснюють вологе прибирання : миють полиці гірок та прилавків, протирають пил, перевіряють справність обладнання, міцність кріплення полиць та дзеркал у вітринах. Розміщення парфумів здійснюється по периметру торговельної зали і чітко по брендах з обов'язковим зазначенням назви бренду зверху стелажа.

Упаковки різної місткості варто розташувати за видами і розмістити за об'ємом - від найменшого до найбільшого.

У магазинах найбільше використовуються два способи викладки – вертикальний та горизонтальний. Товари викладають рядами, стосами, штабелями, парами.

Парфумерно-косметичні товари викладають лицевою стороною до покупців. До усіх товарів прикріплюють цінники з чітко вказаними назвою, ціною, виробником, одиницями виміру. На комплектні

парфумерно-косметичні товари в ціннику вказують загальну вартість комплекту та ціну кожної одиниці товару в комплекті.

При викладенні парфумерних рідин, кремів, мила рекомендується окремі зразки залишати без упаковки, або у прозорій упаковці, щоб покупець міг ознайомитися з ними.

Для ознайомлення з запахами парфумерних рідин використовуються тестери та лакмусові папірці.

Декоративну косметику розміщують за принципом формування "острівців" окремих виробників. На "острівцях" розміщують всі пробники декоративної косметики для певного споживача. Губні помади, блиски для губ, олівці для очей викладають у спеціальні підставки для цих виробів.

Шампуні, кондиціонери, бальзами для волосся викладають у декілька рядів у відповідності до типів волосся та шкіри голови. Креми виставляють виходячи з статі, віку, призначення, типу шкіри. Парфумерні рідини виставляють за виробниками окремо чоловічі та жіночі, або парами для чоловіка та для жінки.

Викладають парфумерно-косметичні товари до відкриття магазину, або під час роботи в години найменшої відвідуваності покупцями, щоб не створювати протипотоків руху та не заважати покупцям у виборі товарів.

Викладку парфумерно-косметичних товарів здійснюють на основі принципів:

- однорідні товари викладають по вертикалі для кращого огляду;

- декоративна викладка використовується тільки з рекламною метою;
- недопущення переповнення товарами полиць гірок;
- можливість вільного вибору одиниці товару і безперешкодного повернення її на місце.

Потрібно пам'ятати про вплив на якість парфумерно-косметичних товарів освітлення, температури, відносної вологості повітря.

Під дією низьких температур парфумерно-косметичні товари втрачають прозорість, мутніють, може утворюватись осад, вони тверднуть, розтріскуються.

За підвищеної температури товари - розм'якшуються, деформуються, витікають з тари, випаровуються), тому у вітринах з підсвічуванням використовують лампи з низькою потужністю.

При підвищеній вологості - пліснявіють, утворюються крупинки і грудочки.

Тема 4.3. Продаж та консультування покупців щодо вибору парфумерно-косметичних товарів.

Навчальні питання

1. Правила продажу парфумерно-косметичних товарів
2. Нормативна база
3. Продаж парфумерно-косметичних товарів.
4. Рекомендації щодо вибору парфумів.

1.Правила продажу парфумерно-косметичних товарів

ФАКТИ НА ЗАМІТКУ СПОЖИВАЧЕВІ

ТОВАР НЕНАЛЕЖНОЇ ЯКОСТІ! Я МАЮ ПРАВО:

- розірвати угоду і повернути кошти
- замінити товар на такий самий або аналогічний

УМОВИ ПОВЕРНЕННЯ ТОВАРУ НАЛЕЖНОЇ ЯКОСТІ:

- товар не був у споживанні
- збережено його товарний вигляд
- збережено розрахунковий документ
- від дня покупки товару пройшло не більше 14 днів

ТРИ "ЗОЛОТІ" ПОРАДИ СПОЖИВАЧЕВІ

1

Якщо ви повертаєте товар, який потім подешевшав, вам повинні повернути суму, яку ви заплатили

2

Якщо ви випадково зіпсували товар - ви не зобов'язані за нього платити

3

Експертиза та суди щодо товарних недоліків проводиться за рахунок продавця

3.Продаж парфумерно-косметичних товарів.

Продавець-консультант повинен бути привітним, мати бездоганну зовнішність та володіти знаннями щодо споживних властивостей парфумерно-косметичних товарів, візажу.

При продажу парфумерно-косметичних товарів покупцеві необхідно надати можливість ознайомитися з різними властивостями та характеристиками запропонованих товарів. Наприклад, для демонстрації запаху парфумів чи туалетної води використовують тестери та смужки зі спеціального паперу, які чудово вбирають в себе запах.

На смужці можна надрукувати логотип чи назву магазину, і споживач зможе взяти її з собою. При продажу косметичних товарів продавець повинен надати покупцеві консультацію про властивості товару, ціну та запропонувати йому зразки для ознайомлення з тоном, кольором, якістю. Продавець-консультант також зобов'язаний повідомити покупця про акційні товари, якщо в магазині проводиться акційний розпродаж.

Обов'язковою є присутність продавця-консультанта для надання при потребі кваліфікованої допомоги щодо підбору макіяжу чи косметичних засобів.

При продажу шампуню продавець може запропонувати покупцеві придбати бальзам чи кондиціонер для волосся того ж виробника, бо вони доповнюють один одного за функціональною дією.

Пропонуючи придбати крем, продавець дізнається про тип шкіри покупця, його вік і виходячи з цього підбирає відповідний товар.

При продажу туші для вій продавець може запропонувати олівець для очей тієї ж фірми, міцелярну воду для зняття макіяжу.

При придбанні парфумів продавець дізнається про особливості вподобань покупця щодо запахів- свіжі цитрусові, морські, чи солодкі квіткові, або різкі чи терпкі аромати йому подобаються.

Також продавець може підібрати подарунковий набір.

Продавець упаковує товар у фірмовий пакет з логотипом магазину, або пропонує подарункові коробки, чи пакети. Якщо магазин надає додаткові послуги по декоративному упакуванню товарів, чи послуги візажиста, то слід про це повідомити покупця.

Відділ упаковки значно підвищить лояльність до магазину.

Здійснивши продаж, не забудьте подарувати покупцеві пробник продукції іншого виробника або, ще краще, пробник для протилежної покупцеві статі.

Пробники парфумів

На прощання слід подякувати покупцеві за те, що для покупки він обрав ваш магазин та запросити його ще. Наприклад, : «Дякую за покупку, завжди рада бачити Вас у нашому магазині», або «Дякую за покупку, заходіть до нас, ми очікуємо поступлення нових товарів».

4.Рекомендації щодо вибору парфумів.

Коко Шанель казала, що у жінки без парфумів немає майбутнього. Правильно підібрати свій аромат – завдання непросте. Парфумерні магазини пропонують безліч варіантів, і загубитися серед хвилюючих запахів дуже легко. Проте потрібно знати кілька простих правил вибору свого парфуму, й тоді проблема буде зведена до мінімуму.

По-перше, залежно від кольору рідини та флакону можливо визначити аромат духів. Якщо потрібен легкий свіжий весняний аромат, то колір рідини у флаконі буде прозорий або блідо-жовтий. Сам флакон може бути зеленкуватого відтінку, але частіше просто прозорий.

Аромат квітковий солодкий – у флаконі з жовтою рідиною, дуже солодкий фруктовий – з помаранчевою рідиною. Рожева рідина говорить про те, що аромат напівсолодкий або солодкий квітково-деревний. Східний пряний запах, «гарячий» вечірній таїться в червоному флаконі. Зазвичай, чим «гарячіше» духи, тим темніше їх колір.

По-друге, необхідно брати до уваги і колір упаковки, а саме:

Білий. Характеристики аромату: «свіжа» або «солодка» квіткова туалетна вода з нотами білих троянд, жасмину, конвалії, цитрусів в ароматі. Підходить для денного часу доби, пізнього весняного і літнього періоду року, для романтичних і спортивних жінок.

Жовтий. Свіжий фруктовий, напівсолодкий фруктовий або цитрусовий аромат. Ефірні олії лимона, мандарина, бергамота, апельсина і грейпфрута є основними. Ідеальні для денного часу і літа, оскільки бадьорять і відмінно допомагають переносити спеку. Підходять усім, за винятком тих, у кого алергія на цитрусові.

Рожевий. Найчастіше «денна» квіткова або класична туалетна вода з ненав'язливими солодкуватими нотами рожевих троянд, гвоздики, піона, з легкою ваніллю. Підходить для різної пори року.

Червоний. Аромат солодкий (амбровий, квітковий) або напівсолодкий (тобто не дуже «ванільний»). Це більше насичені аромати, ніж «рожеві», підходять, швидше, для вечора, ніж для денного використання. Часто дуже стійкі, тому якщо жінка не вмє обмежувати себе у використанні парфумів, краще не ризикувати.

Зелений. Свіжий цитрусовий, шипровий, іноді насичений пряний з нотами сандала, пачулі, кедрa, мускусу, бергамота і блакитного ірису. Дуже підходить спортивним дівчатам і любителькам природи. Якщо для дівчини сільський луг і дача – ідеальне місце для проведення вихідних і відпустки, то можливо цей аромат їй підійде.

Блакитний. Аромат легкий, свіжий, іноді з тією самою гіркуватістю, яка може бути до душі далеко не кожній жінці. Хоча дуже спортивним дівчатам може пасувати.

Чорний. Сильний вечірній пряний аромат, просочує увесь одяг. Через різкість аромату слід з обережністю зупинити на ньому свій вибір.

По-третьє, форма флакона також відповідає за особливості аромату суміші.

Квадратна – класичний, строгий аромат, для упевнених в собі осіб.

Витягнута – вишуканий, іміджевий аромат для привабливих дівчат.

Овальна – романтичний аромат для романтичних дівчат, витончених, м'яких.

Трикутна – витончений, але яскравий аромат для веселих осіб, здатних звернути на себе увагу.

Ще одна порада, не варто користуватися чужими підказками або купувати аромат, що сподобався «комусь». Підбір парфумів – справа суворо індивідуальна, й поспішати ні в якому разі не можна. Як не дивно, але великий парфумерний магазин – не найкраще місце для підбору парфумів. Там витає безліч запахів, і ходять пахучі дами. Найкращий вибір – маленький бутик із

перевіреною репутацією, але ніяк не ринок чи підземний перехід. Зрозуміло, що там тобі запропонують підробку.

Максимальне число «понюшок» у магазині – три. І то в престижному місці повинні запропонувати між пробами понюхати кавові зерна, щоб прибрати спогад про попередній парфум. Відібравши декілька ароматів, які сподобались, необхідно нанести їх на спеціальний пробник із пористого паперу та носити його з собою протягом дня, періодично діставати стрічки і принюхуватися. Ще краще – капнути трохи парфумів на зап'ястя і також нюхати протягом дня. Повністю парфуми розкривають свій

запах тільки на власній шкірі.

Розрізняють три етапи прояву запаху: початковий, основний, залишковий. Спочатку ми сприймаємо головні ноти. Їх відчутно відразу, щойно відкрито флакон. У цей момент головує різкий спиртовий запах основи. За ним робити висновок про аромат та якість парфумів не можна, тому що він дуже концентрований. Свій справжній аромат парфуми розкривають тільки за 15- 20 хвилин після нанесення на тіло – це і є їхній основний запах. Саме він визначає загальний характер парфумів. Залежно від стійкості парфуму він може тривати 20 годин і більше. Потім сила запаху слабне, але аромат продовжує зберігатися ще 15-18 годин. Це залишковий запах.

Купувати парфуми можна, тільки тоді, коли на всіх трьох етапах аромат подобається. Якщо виникають хоча б малі сумніви, то краще відмовитися від покупки.

Треба знати, що парфуми бувають не лише для різних випадків життя. Один і той же аромат може по – різному

сприйматися в різний час доби. Є навіть літні та зимові парфуми. Для перших характерний легкий квітковий аромат. Зимові парфуми – більш пряні, насичені, зі східними нотками. Парфумери тісно пов'язують вибір парфумів з кольором волосся, характером людини, знаком зодіаку. Звичайно, що найвибагливішим покупцем парфумів є жінки.

Коко Шанель назвала духи тим аксесуаром, який дає знати про появу жінки і продовжує нагадувати про неї, коли вона пішла. Духи дозволяють жінці виразити свою індивідуальність, характер і настрій, тому так важливо не помилитися з вибором цієї невидимої зброї. Аромат духів улюбленої жінки залишається в пам'яті чоловіка надовго. Через роки він не згадає, в що була одягнена його кохана, але аромат її духів залишиться в його пам'яті надовго – швидше за все, назавжди.

Нижче наводяться поради, щодо вибору парфумів для жінки, залежно від кольору її волосся, знаку зодіаку, характеру та ін.

Брюнеткам, особливо східного типу, пасують парфуми пряні, жагучі. Чуттєві аромати мускусу, амбри, запаху шкіри або ж сандалу приховані у них під ароматом жасмину, флердоранжу, туберози, нарцису, лілії, білосніжного бузку. Напевно, неповторними, а також найвідомішими парфумами орієнтованого напрямку є: Shalimar, Samsara від Guerlain, також Angel від Thierry Mugler, Emotion від Laura Biagiotti, та Premier Jour від Nina Ricci. До даної ж групи відноситься всесвітньо популярний Opium від Yves Saint Laurent, який створено більше 20 років тому, але який ще не втратив власної спокусливості. Не поступаються їм за популярністю також Magie Noir від Lancome, у яких низка ароматів амбри, прянощів, троянд та сандалу створюють атмосферу казок 1001 ночі. Підходить брюнеткам також Poison від Christian Dior, якому притаманний вишуканий аромат ягід, меду, та кориці.

Блондинкам пасують класичні парфуми, з солодкуватими, злегка пряними нотками, цитрусовими, водними, озоновими, або ж ніжними квітковими чи фруктовими ароматами. Найвідоміші парфуми з цього напрямку: J'adore від Christian Dior, Coco Chanel, Versace Woman, Baby Doll від Yves Saint Laurent, Beyond Paradise від

Estee Lauder, Acqua di Gio від Armani, Green Tea Iced від Elizabeth Arden, CK One Summer 2005 від Calvin Klein, Davidoff Cool Water Woman Sea, Scents and Sun, Cerruti 1881 Eau D'Ete Summer Fragrance Pour Femme. Серед класичних: Agent Provocateur, Gucci Rush 2, Pure Poison від Christian Dior, Opium Fleur de Shanghai від Yves Saint Laurent і, звичайно ж, Chanel №5.

Жінкам з вогняно - рудим волоссям пасуватимуть яскраві квіткові аромати з пряними чи деревними нотами. Це можуть бути: Angel від Thierry Mugler, 7 Notes Jivago, Alessandro Dell'Acqua, Valentino V, 5th Avenue After Five від Elizabeth Arden. Paloma Picasso від Paloma Picasso. Шатенкам підходять практично кожні квіткові парфуми, але найбільше всього – з теплими нотками гарденії, жимолості, акації, запашного горошку. Представники: Diamonds & Rubies, Donna Karan, Shalimar, Aromatic Elixir та ін.

Астрологи впевнені, що у кожного знаку є найбільш відповідний йому аромат духів. Адже зірки впливають на характер людини, на те, як вона відноситься до життя, до людей, до речей. У ароматерапії існують рекомендації щодо використання ароматів для кожного знаку Зодіаку. Знаючи місяць народження людини, можливо визначити, які аромати для якого знаку зодіаку підходять, навіть назви духів або туалетної води.

Для народжених під знаком зодіаку – Ов е н найкраще пасуватиме класичний парфум із сильно вираженим ароматом, переважно різким, сильним і «мужнім», який асоціюється з атрибутами сили і впевненості – перегонами, екстримом або дайвінгом. Аромати можуть поєднувати у собі нотки цитрусових, м'яти, бергамоту, ялівцю або санталу. Гострі запахи активізують їх, роблять наполегливішими і уважнішими. Деревні нотки покращують самопочуття і надихають їх на благі справи. Жінкам рекомендують Allure, Coco, Opium, Chanel 5, Magie Noire, дівчатам – Odeur від Comme des Garçons, енергійний Lumiere від Rochas і авантюрний Miracle від Lancome. Чоловікам можна рекомендувати Kenzo, Green Jens, M. Jordan, One Men Show.

Народжені під знаком зодіаку Т е л е ц ь найбільше схильні до квітково-солодкуватих ноток в ароматі парфумів, до вподоби також свіжий аромат бергамоту (вид груші). Ці парфуми

стимулюють їх естетичність і схильність до лінощів. Подих аромату лісового моху допомагає їм легше пристосуватися до будь-яких новинок, роблячи їх заповзятливішими та активнішими. Представникам цього знаку можна подарувати парфум з ароматом ванілі, кориці, майорану або іланг-ілангу. Щодо упаковки то найкраще буде – великий флакон в яскраво-червоній або яскраво-зеленій упаковці. Жінкам фахівці рекомендують Amarige, Champagne, Organza, XS. Краса природи, яка відображається в ароматі Mahora від Guerlain, підкреслить завзятість, практичність Тельця, а їх упертість м'яко відзеркалять духи Io від La Perla. Чоловікам пасуватимуть Egoist, Fahrenheit, Hugo, Yatagan.

Активному способу життя народжених під знаком Близнюків підходять свіжі, особливо цитрусові нотки. Такий запах позитивно діє на їх психіку і чинить вплив на зібраність. Аромати прянощів і свіжа зелень здатні стабілізувати їх нервову систему. Оскільки вони не постійні у своїх пристрастях, то їм пасуватимуть ультранові модні запахи. Їм подобається постійно міняти запахи. Екстравагантний і в той же час пустотливий флакончик ясно-жовтого або небесно-блакитного кольору, принесе представникам цього знаку величезне задоволення. Жінкам фахівці рекомендують 5-Avenue, 1881-Cerruti, L'Eua Par Kenzo, Pleasures. Свіжий квітковий запах Remember Me від Christian Dior надасть чарівності мінливим Близнюкам, а легкий аромат Betty Barclay Women від Betty Barclay допоможе спокусити будь-якого чоловіка. Чоловікам пасуватимуть Aqua Digio, Blue Jens, Versus, What About Adam. Народжені під знаком Рака досить чутливі та емоційні і для них досить важлива спокійна атмосфера і гармонія. Свіжий запах моря і таємничий запах квітів кактуса надихають творчий дух представників цього знаку. Їх улюблений аромат – літній квітково-фруктовий аромат. Жасмін надає їм сили. Консерваторам «Ракам» можна рекомендувати класичні композиції. Усе, що перевірено часом – підходить для них. Кращий подарунок – це округлий флакон у темно-жовтій упаковці. Жінкам добре пасуватимуть Aqua Digio, Escape, L'Eua D'Issey, Magnetic. Поганий настрій, який час від часу опановує народжених під знаком Рака, допоможе виправити оптимістичний аромат Flower by Kenzo від Kenzo. А доброту і

вміння співчувати підкреслить теплий Hugo Boss Women від Hugo Boss. Чоловікам можна рекомендувати Cool Water, 1881-Cerruti, Joop Read, Pleasures. Невичерпну енергію мають народжені під знаком Лева. Ідеальним ароматом для них є комбінація квіткових і класично - елегантних складових. Найчутливіше «Лев» реагує на насичені аромати. Свіжий запах нарцису надихає його і здатний прогнати похмурі думки. Деревні нотки розвивають почуття впевненості в собі і зміцнюють почуття власної гідності. В основному представники цього знаку віддають перевагу яскравим запахам, що запам'ятовуються. Це можуть бути аромати з нотами іланг-ілангу, базилику, ванілі, імбиру або пачулі. Вони також не встоять перед великим флаконом, оформленим з фантазією в жовтій, зеленій або золотистій упаковці. Для народжених під знаком Лева важливий не стільки запах парфумів, скільки його престижність і вартість та бажання створити навколо себе атмосферу успіху і свята. Жінкам цього знаку зодіаку сподобаються Eternity, Miss Dior, Paris, Poison. Винахідливість представниць цього знаку, їх інтуїцію і оптимізм вигідно представить аромат Intuition от Estee Lauder. А духи J'Adore від Christian Dior вони просто не зможуть залишити без уваги, адже їм так до вподоби золотий колір. Для чоловіків пасуватимуть Havana, Polo Sport, Romo Uomo, Zino Davidoff.

Зазвичай народжені під знаком Діви не люблять виділятися. Саме тому вони віддають перевагу стриманим холоднуватим ароматам на основі терпких нот. Так вони намагаються приховати романтику. Їм пасуватимуть духи на основі іссопа, каяпута, ялівцю або чайного дерева, які запаковані у флакончик із суворими геометричними формами. На них може сильно подіяти синя або зелена упаковка. Для жінок цього знаку зодіаку фахівці рекомендують Anais Anais, Diva, Paloma Picasso, Roma. Сексуальність цих жінок чоловіки відчують вже здалека, ледве вловивши аромат Liliash Sexy Night Cologne від Pola Liliash. Ніжність, дбайливість і практичність цього знаку підкреслить аромат Sensations від Jil Sander. Чоловікам рекомендовано Jazzi, One, Sculpture, Angel.

Народжені під знаком Терези віддають перевагу трояндам і фрезії. У їх садках посаджені братки і осінні квіти. Солодкі запахи роблять їх упевненішими в собі. Теплі тютюнові запахи надають їм упевненість і рішучість. Терези багато часу приділяють своїй зовнішності і надають велике значення ароматам, якими користуються. Їм подобаються екзотичні новинки з фруктовими і солодкими ароматами. Це може бути парфум на основі ванілі, фенхеля, пальмарози або мирту. Їм сподобається флакон правильної форми із закругленими краями в синьо-зеленій упаковці. Для жінок цього знаку фахівці рекомендують Gabriela Tini Saba, Poeme, Priscilla, Venezia. Творчим натурам, народженим під знаком Терези, пасуватиме аромат Ella Mикао від Елі Mикао в упаковці з бамбука. Оптимізм та легкість, які притаманні «Терезам», передадуть Toujours Masumi від Coty і Luc Amsler Femme від Luc Amsler. Для чоловіків кращими будуть Hugo, Declaration, Black Seans.

Фахівці стверджують, що народжені під знаком Скорпіона роблять те, що їм заманеться. Їх гасло: «Усе або нічого!». Їм пасують тонкі аромати нарцису, цитрусових, ванілі, які стимулюють їх духовну силу, покращують настрій, пом'якшують душевні конфлікти. Представникам цього знаку зодіаку подобаються сині квіти, можливо, тому що цей колір їх стихії – води, а тому діє на них заспокійливо. Асиметричний флакон у темносиній, темно-червоній або насичено-зеленій упаковці подіє на них вражаюче. Пристрасність та ніжність жінок, народжених під знаком Скорпіона підкреслять парфуми Contradiction, 81 Extravagance, D'Amarige, Vanessa, Truth від Calvin Klein.

Любов до усього класичного не дасть «Скорпіонові» пройти повз аромат Eau d'Ivoire від Balmain. Класичні форми упаковок цих духів обов'язково сподобаються стриманим натурам. Чоловікам можна рекомендувати Tommy, L'Eau D'Issey, Eternity, Dun. Більшість народжених під знаком зодіаку С т р і л ь ц я є оптимістами. Їх стихія – вогонь, допомагає їм у пошуку своїх ідеалів. Завдяки своєму позитивному відношенню до світу і людей, вони мають багато друзів. Букет герберів примушує здригнутися

серця представників цього знаку, а запах лаванди, цитрусових і моху діє на них, як «жива вода».

«Стрільцям» подобаються екзотичні і оригінальні аромати. Вони можуть нагадувати морську свіжість або екзотичний різкий аромат далеких кольорів і тропічних фруктів. У запаху можуть бути присутніми аромати іланг-ілангу, гвоздики, майорану або анісу. Їм дуже сподобається флакончик нетрадиційної форми королівсько-синього або вогняно-червоного кольору. Жінкам рекомендують L.B.de'Ricci, Sculpture, S.Jacomo, Champs Elysees. Дівчата цього знаку відрізняються ентузіазмом, життєрадісністю і схильністю до перебільшення. Тому їм підійде яскравий аромат E'Zup від De Bon і оптимістичний Premier Jour від Nina Ricci. Чоловікам пасуватимуть Escape, One, Bulgari, Dolce & Gabbana.

Для народжених у сузір'ї Козеріг , порядок і почуття відповідальності – не порожні фрази. «Козероги» люблять камелію. Подобаються їм парфуми з тютюновим ароматом і запахом шкіри. Полонять їх і запахи жасмину. Терпкий запах моху, деревини і лікувальних трав стимулюють їх сконцентрованість. Зовні холодний «Козеріг» міняє марки одеколонів, але дотримується холодних і гіркуватих запахів. Він віддає перевагу запахам, які б підійшли для ділової бесіди, а не для дискотеки. Йому краще дарувати аромати з нотами шавлії, евкаліпту, сандалу, ялиці або неролі. Найкращий подарунок – терпко-свіжий парфум з квітково-фруктовим акцентом у масивному флаконі і темній упаковці, наприклад, антрацитового, темно-синього або темно-зеленого кольору. Жінкам можна порекомендувати Ocean Dream, Organza, Dolce Una, Rocco Barocco Silver, Naomagic від Naomi Campbell. Авантюрний характер «Козерога» проявиться завдяки аромату Lacoste for Women від Lacoste. Чоловікам пасуватиме Hugo, Yatagan, Havana, Green Jens.

Виняткові прибічники почуття свободи і незалежності, народжені під сузір'ям Водолій . Вони у постійному пошуку чогось нового і в прагненні передбачати майбутнє. Мають потяг до парфумів з елегантним квітковим ароматом, особливо до запаху троянди і апельсинового дерева. Ці аромати їх одночасно і п'янять, і діють заспокійливо, і стимулюють його духовні сили. «Водоліям»

подобається усе незвичайне і романтичне, усе, що нагадує хвилі та вітер. Вони віддають перевагу свіжим морським запахам і запахам, які надають відчуття прохолоди. Їм підійдуть аромати на основі сандалового дерева, мускатного горіха або пальмарози. Бажана упаковка подарунка – фіолетово-червона або холодно-синя і обов'язково з сріблястими відтінками. Жінкам рекомендують різкі, рішучі, неординарні запахи Anais-Anais, 1881-Cerruti, XS, Oh Lala Ghost, Givenchy Oblique від Givenchy, Donna від Nautilus. Колір флаконів – краще, синій. Чоловікам-пасуватимуть Kenzo, Polo Sport, Opium, Roma Uom.

Не дивлячись на те, що народжені під знаком Зодіаку Риби делікатні і чутливі, вони здатні і на енергійні дії, що дозволяють їм рішуче справлятися з неприємностями. У них сильно розвинений підсвідомий зв'язок з лілією та орхідеєю. Важкі, бальзамні запахи моху і амбри будять у них почуття ніжності і фантазії. М'які, мрійливі, романтичні, вони віддають перевагу фантазійному напряму в парфумерії і м'яким, ненав'язливим запахам. Їм сподобаються квіткові аромати: біла лілія, троянда, тубероза, мирт або свіжі – китайський лимонник і аромати цитрусових. Порадувати Риб можна флаконом незвичайно ніжної форми в пастельній упаковці. Жінкам фахівці рекомендують Champs Elysees, Roma, Jungle, Diva. Любов цього знаку до води і свіжості не дасть представницям цього знаку пройти повз духи Ozone від Sergio Taccini. А інтуїція, яка сильно розвинена у «Риб», сполучена з ароматом Words від Coty, без слів допоможе притягти до них увагу будь-якого чоловіка. Чоловікам рекомендують Fahrenheit, Sculpture, One Man Show, Minotaure.

В цілому правило вибору парфумів можна сформулювати так – сильним, гордовитим і честолюбним жінкам, незалежно від кольору волосся та знаку зодіаку підійдуть яскраві аромати, схожі на чоловічі, та які добре запам'ятовуються. Спекотливим красуням – терпкі східні аромати, а романтичним і ніжним – свіжі, квіткові і фруктові.

Досить важливо пам'ятати, що кава в зернах, яка має бути присутня у відділах парфумерії – надійний помічник при виборі аромату. І використовується вона задля того, щоб перебити

попередній аромат і повернути носу «втрачену» іншими духами здатність, розрізняти запахи.

РОЗДІЛ 5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.

Завдання до самостійної роботи № 1.

Тема: Парфумерні товари.

Мета: Закріпити знання щодо споживних властивостей, класифікації та асортименту парфумерних товарів, відпрацювати навички визначення їх якості.

1. Ознайомлення з асортиментом та споживними властивостями парфумерних товарів.

2. Визначення якості парфумерних товарів згідно ДСТУ 4710:2006 за органолептичними та фізико-хімічними показниками:

а) Надайте характеристику представленим зразкам парфумів, згідно з класифікаційними ознаками: вид, тип, характер, сила та напрям запаху; група, статевовікові ознаки, характер закупорювання.

б) Визначте якість наданих зразків парфумів згідно ДСТУ 4710:2006 за показниками: зовнішній вигляд, однорідність рідини, прозорість, колір, аромат, стійкість аромату. Зробіть висновки та надайте рекомендації споживачам щодо якості представлених зразків.

Рекомендації щодо визначення якості парфумерних товарів.
Визначення зовнішнього вигляду — згідно з ГОСТ 29188.0.

Визначення кольору — згідно з ГОСТ 29188.0. Визначення запаху — згідно з ГОСТ 29188.0.

Зовнішній вигляд, однорідність та прозорість рідини визначають шляхом зовнішнього огляду флаконів (у разі їх прозорості) при денному чи електричному освітленні. У разі непрозорості флакону, рідину виливають у спеціальну прозору колбу з притертим корком. Під час визначення показника флакон чи колбу декілька разів перевертають корком донизу. Під час огляду звертають увагу на консистенцію рідини, появу зважених часточок, помутніння, осад та ін. дефекти.

Колір також визначають зовнішнім оглядом проби, у кількості 20-30 см³, яку наливають у спеціальний хімічний стакан. Рідину розглядають на фоні листа білого паперу, а розміщують її так щоб сонячні промені, чи промені від електричного світла проходили крізь неї.

Аромат визначають органолептичним методом з використанням смужки щільного паперу розміром 10x160 мм. Смужку занурюють у дослідну рідину на глибину 30 мм терміном 3-4 сек. Аромат парфумів визначають у декілька етапів. У перші декілька хвилин випаровується спирт, а потім проявляється початковий аромат легких компонентів (головної нотки аромату) протягом наступних декількох годин виявляється основний аромат – «нота серця», а через 5-6 годин – кінцевий аромат або ж «нота шлейфа».

Визначення стійкості аромату. Метод базується на органолептичному оцінюванні запаху. Апаратура, реактиви, допоміжні матеріали: Чашка випаровувальна № 3 згідно з ГОСТ 9147. Піпетки 1-2-1-5 згідно з ГОСТ 29227. Марля згідно з ГОСТ 9412. Пінцет згідно з ГОСТ 21241. Випробування: у випарювальну чашку наливають 0,5-1,0 см³ парфумерної рідини. У ній змочують шматочок вибіленої сухої марлі розміром 5x10 см, за 2-3 сек. виймають пінцетом, висушують не розжимаючи пінцета у приміщенні за t 15-20°C. Стійкість запаху парфумерної рідини

визначають органолептично через кожні 12 год. Замість марлі допускається використовувати стандартні випробовувальні смужки. Майте на увазі, що стійкість аромату парфумів пов'язана з природою походження ароматоутворюючих речовин – складових парфумерної композиції. При цьому духам завжди притаманний більш стійкий аромат, аніж одеколонам, туалетним водам. Підробки, як правило, втрачають аромат вже за 1-5 годин.

Завдання до самостійної роботи № 2

Тема: Парфумерні товари

Завдання 1. Відберіть парфумерні товари (по одному найменуванню) і охарактеризуйте їх за даними таблиці

Показники якості	Духи концентровані	Духи групи екстра	Духи	Парфумова на вода	Туалетна вода	Одеколон	Духмяна вода
Зовнішній вигляд							
Колір							
Запах							
Прозорість							
Стійкість запаху							

Завдання 2. Надайте рекомендації покупцям – яким жінкам чи чоловікам можна порекомендувати представлені зразки парфумерних товарів, згідно їх характеру, кольору волосся, знаку Зодіаку, та ін., враховуючи форму, колір флакона, упаковки, характер запаху.

Дайте відповідь на запитання: у який період доби та для яких потреб можливо застосовувати саме ці парфуми, одеколон чи туалетну воду?

Завдання до самостійної роботи № 3

Тема: Парфумерні товари

Завдання 1. Самостійно опрацюйте наведені тестові завдання.

1. Споживні властивості парфумерних товарів, які визначаються зовнішнім виглядом рідини, її прозорістю, кольором, видом та дизайном упаковки, якістю маркування:

а) функціональні б) естетичні в) ергономічні г) надійність та безпечність

2. Споживні властивості, які визначаються основним призначенням парфумерних товарів:

а) функціональні б) естетичні в) ергономічні г) надійність та безпечність

3. Споживні властивості, які забезпечують зручність та комфорт при використанні парфумерних товарів:

а) функціональні б) естетичні в) ергономічні г) надійність та безпечність.

4. Скільки існує стадій запахів парфумерних товарів? :

а) 2 б) 3 в) 4 г) 5

5. Скільки годин тримається нота «серця»?:

а) 2-3 години б) 3-4 години в) 4-5 годин г) 5-6 годин .

6. Найпомітніша нота в запаху композиції, це:

а) головна б) домінанта в) зелена нота г) кінцева нота.

7. Зерниста речовина темно-коричневого кольору, яку одержують з висушених залоз внутрішньої секреції кабарги, це:

а) амбра б) цибет в) бобровий струмінь г) мускус.

8. Виділення залози кашалота, яке дає живий, теплий аромат з нотами морського узбережжя, з відтінками запаху чаю, це:

а) цибет б) амбра в) бобровий струмінь г) мускус.

9. Запахи герані, лимону, мандарину, півонії, бузка, флердоранжу вважають як:

а) теплі б) зелені в) гіркі г) пряні .

10. Запахи шкіри та тютюну отримують на основі:

а) сандалу б) акації в) безсмертника г) цикламену.

11. Процес, у результаті якого формується букет запаху парфумерної рідини, це:

а) дозування компонентів б) відстоювання рідини в) вистоювання г) фільтрування.

12. Як класифікують парфумерні товари за характером запаху?

а) квіткові, фантазійні, квітково-фантазійні б) теплі, свіжі, солодкуваті, пряні, східні, інші в) з короткою хвилиєю, з догою хвилиєю г) рідкі, тверді, порошки.

13. Висушені рослини, розтерті в порошок та віддушені парфумерною композицією, які застосовуються для аромату білизни, це:

а) рідкі духи б) тверді духи в) сухі духи г) одеколони.

14. Воскоподібна маса, найчастіше у вигляді олівця, насичена парфумерною композицією і забарвлена у певний колір, це: а) рідкі духи б) тверді духи в) сухі духи г) одеколони.

15. Водно – спиртові розчини, які містять не менше 1,5% композиції, міцність спирту не менше 60%, це:

а) туалетні води б) запашні води в) духи г) одеколони.

16. Водно-спиртові розчини, які містять 1-2% композиції, міцність спирту не менше 20%, це:

а) духи б) одеколони в) запашні води г) туалетні води.

17. Запавні спиртові розчини з запахом медикаментів (ментолу, камфори тощо), це:
- а) туалетні оцти б) води для волосся в) лікувальні води г) хвойні води (екстракти).
18. За якої температури допускається помутніння парфумів?
- а) 0°C б) – 5°C в) – 10°C г) – 15°C.
19. При атестації за якістю парфумерні товари оцінюють:
- а) за 20-ти бальною системою б) за 30-ти бальною системою в) за 40-ка бальною системою г) за 50-ти бальною системою.
20. До якої категорії відносять парфумерні вироби, які при атестації за якістю отримали менше 20-ти балів ?
- а) вищої б) першої в) другої г) третьої .
21. Для збереження якості парфумерних рідин до їх складу вводять:
- а) стабілізатори б) віддушки в) ароматизатори г) спирт .
22. Характеризує аромат сировини або композиції:
- а) концентрат б) нота в) тема г) гамма.
23. Основна сировина для виробництва парфумерних товарів?
- а) запавні речовини, спирт, вода б) спирт, вода, барвники, фіксатори запаху в) запавні речовини, барвники, вода г) вода, барвники, фіксатори запаху.
24. Ідентичний екземпляр парфуму, який надходить до роздрібного продавця для демонстрації запаху, це:
- а) флакон б) конкрет в) лінія г) тестер.
25. Ефект, що отримується при змішуванні двох-трьох видів сировини або простих нот:
- а) віджимання б) відстоювання в) поєднання г) дозування.
26. Смолянисті продукти, які отримують в процесі обробки леткими розчинниками деяких бальзамів, камеді та натуральних смол, зазвичай використовуються в кінцевій ноті парфумів:
- а) резиноїди б) стабілізатори в) барвники г) консерванти
27. Речовини, які пригнічують ріст мікроорганізмів та попереджають появу неприємного запаху і утворення токсинів мікробного походження
- а) резиноїди б) стабілізатори в) барвники г) консерванти.

28. Який гарантійний термін зберігання запашної води?
а) 6 місяців б) 12 місяців в) 15 місяців г) 24 місяці.
29. Який гарантійний термін зберігання одеколонів?
а) 6 місяців б) 12 місяців в) 15 місяців г) 24 місяці.
30. Який гарантійний термін зберігання туалетної води?
а) 6 місяців б) 12 місяців в) 15 місяців г) 24 місяці

Завдання до самостійної роботи № 4

Тема: Косметичні товари.

Мета: Розглянути класифікацію та асортимент косметичних товарів, та визначити їх якість згідно з нормативними документами.

1. Ознайомлення з класифікацією та відмінними особливостями косметичних товарів, згідно представлених зразків.
2. Визначте якість туші для вій за органолептичними показниками (зовнішній вигляд, колір, запах, покривна здатність) згідно ДСТУ 4774:2007, результати оформіть у вигляді таблиці.

Таблиця 2.1 Органолептична оцінка якості туші для вій

Назва показника Характеристика і норма згідно ДСТУ
Результати досліджень Зовнішній вигляд Консистенція однорідна, рівномірно забарвлена Колір Властивий кольору або тону виробу
Запах Властивий запаху виробу без сторонніх Покривна здатність Покрив однорідний, без крупинок.

Рекомендації щодо надання органолептичної якості туші для вії.

Для визначення покривної здатності туші нанесіть її на зовнішню поверхню кисті руки або аркуш білого паперу щіточкою у вигляді смужки площею 2 см² тричі на одне і те саме місце. Покрив має бути рівний, однорідний.

Завдання до самостійної роботи №5

Тема: Косметичні товари.

Завдання 1. Складіть товарознавчу характеристику запропонованих зразків косметичних товарів. Результати оформіть таблицею.

Таблиця 2.2

№ з/п Найменування Група Призначення Склад Упаковка Виробник

Завдання 2. Ознайомтеся з вимогами до якості косметичних товарів, виписавши показники якості та правила зберігання косметичних товарів та опишіть правила пакування і маркування косметичних товарів.

Завдання до самостійної роботи №6

Завдання 1. Самостійно опрацюйте наведені тестові завдання

1. Косметичні товари поділяють на наступні групи:

а) гігієнічна, лікувально-профілактична, декоративна, театральна (професійна або сценічна), лікувальна б) гігієнічна, лікувально-профілактична, декоративна в) гігієнічна, лікувально-профілактична, декоративна, лікувальна г) усі відповіді вірні.

2. Розчини природних і синтетичних смол в етиловому спирті:

а) бальзам б) шампунь в) лак для волосся г) кондиціонер

3. Порошкоподібна тонко подрібнена суміш органічних і мінеральних речовин, призначена для оберігання шкіри обличчя від шкідливих атмосферних впливів:

а) тональний крем б) рум'яна в) пудра г) гігієнічний олівець.

4. Порошкоподібна суміш пудри з пігментами і органічними барвниками, яку випускають у вигляді порошку або твердих спресованих пігулок:

а) компактна пудра б) рідка пудра в) сухі рум'яна г) жирні рум'яна.

5. За ступенем жирності губну помаду підрозділяють на:

а) жирну, суху б) жирну, напівжирну, суху в) жирну, напівжирну г) дуже жирну, жирну, напівжирну.

6. Тіні для повік підрозділяють на:

а) жирні, сухі, тіні-олівці б) жирні, напівжирні, сухі в) порошкоподібні, жирні, тіні-олівці г) жирні, сухі.

7. Безбарвні або забарвлені розчини нітроцелюлози з пластифікатором в органічних розчинниках:

а) шампуні б) тональні креми в) лаки для нігтів г) бальзами.

8. Зубні пасти класифікують за наступними категоріями:

а) гігієнічні, лікувальні, профілактичні б) гігієнічні, лікувально-профілактичні, лікувальні в) гігієнічні, профілактичні, лікувально-профілактичні г) усі відповіді вірні.

9. Зубні пасти для чутливих зубів позначаються відміткою:

а) SENSITIV б) WHITE в) PARODONT г) AKTIV.

10. Природний мінерал, який використовується в масках для обличчя, відрізняється відбілювальною дією, при змішуванні з рідиною утворює гель:

а) бетаїн б) бентонит в) гідроксидні кислоти г) диметилкетон.

11. Властивості косметичних товарів, які визначаються консистенцією, упаковкою, пристосуванням, яке полегшує користування косметичними товарами:

а) естетичні б) функціональні в) ергономічні г) надійність.

12. Зовнішній вигляд, колір, запах, дизайн упаковки, стильова спрямованість, це споживні властивості:

а) естетичні б) функціональні в) ергономічні г) надійність.

13. Однорідні на вигляд системи, в яких частіше всього одна рідина є водою, а інша органічною рідиною, умовно званою олією, це:

а) біокреми б) суспензії в) жирні кислоти г) емульсії.

14. За складом креми поділяють на:

а) жирові, безжирові, густі, рідкі б) жирові, безжирові, емульсивні в) густі, рідкі, емульсивні г) жирові, емульсивні, рідкі.

15. До лікувально-гігієнічної косметики відносять:

а) креми, зубні пасти, шампуні, бальзами, дезодоранти б) лосьйони, губні помади, туш для вій, зубні пасти в) тональні креми, лаки для волосся, шампуні, губні помади, олівці для губ г) туш для вій, рум'яна, пудру, губні помади, фарби для волосся.

16. Яке значення рН має бути для шампунів на мильній основі?:

а) 5-8,5 % б) 6-10 % в) 7-10,3 % г) 8,5 – 11,5%.

17. Вимоги до якості зубних паст, які передбачають повне припинення кровоточивості ясен, загоєння дрібних ранок слизової оболонки, зняття набрякlostі ясен називають:

а) протикарієсний ефект б) відбілюючий ефект в) протипародонтозний ефект г) протизапальний ефект.

18. Термін придатності губної помади:

а) 6 місяців б) 12 місяців в) 18 місяців г) 24 місяці.

19. Високоочищена біла глина, яка використовується в косметичних засобах як адсорбуючий і очищуючий компонент:

а) лецитин б) колаген в) глицерол г) каолін.

20. Креми, які мають жиро-воскову основу з різними добавками:

а) емульсійні б) безжирові в) жирові г) біокреми.

21. Поверхня здорової чистої шкіри має рН:

а) 5-6 балів б) 7-8 балів в) 10-11 балів г) 12-14 балів.

22. Якісні декоративні засоби для нігтів повинні висихати не більше:

а) 1,5 хвилин б) 2,5 хвилин в) 3 хвилин г) 3,5 хвилин.

23. Краще значення рН лосьйонів для шкіри обличчя:

а) 5-7 б) 5-9 в) 7-9 г) 9-11.

24. Властивості косметичних товарів, які визначають ефективність дії засобу:

а) естетичні б) ергономічні в) функціональні г) безпечність.

25. Креми, які не містять жиру, на медово-гліцериновій або іншій основі:

а) емульсійні б) безжирові в) жирові г) біокреми.

26. Термін придатності рідких кремів та біокремів:

а) 6 місяців б) 12 місяців в) 18 місяців г) 24 місяці.

27. Вологість зубного порошку повинна бути не більше:

а) 3 % б) 5 % в) 7% г) 8%.

28. Речовини, які застосовують для забезпечення стійкості косметичних виробів до мікробного зараження:

а) абразивні речовини б) гелеутворюючі речовини в) плівкоутворюючі речовини г) консерванти.

29. Термін придатності туші для вій:

а) 6 місяців б) 12 місяців в) 18 місяців г) 24 місяці.

30. Косметичний засіб, який слугує основою для процесу відновлення структури волосся і підсушування жирної шкіри голови: а) бальзам б) кондиціонер в) шампунь г) маска для волосся.

Завдання до самостійної роботи № 7

Тема: Парфумерно-косметичні товари.

Завдання 1. Знайдіть вирішення наступних торговельно-виробничих ситуацій.

ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА

1. Теоретичні основи товарознавства: Конспект лекцій з елементами розв'язання практичних ситуацій / О. В. Кузьменко, О. Р. Сергеева – Дніпропетровськ: Видавництво ДУЕП, 2008.
2. Товарознавство. Терміни та визначення: ДСТУ 3993- 2000 [Уведено 2001-01-01] – К. : Держспоживстандарт України, 2000. – 28 с. – (Національний стандарт України).
3. Барченкова В.І. – Основи товарознавства непродовольчих товарів / В.І. Барченкова. – К. : Дніпро, 2003.
4. Вілкова С.А. Товарознавство і експертиза парфумерно-косметичних товарів /: Ділова література. – 2004. –
5. Духи // Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона: В 86 томах (82 т. и 4 доп.). – СПб., 1890—1907.
6. Магія ароматів. Історія парфумерії. [Електронний ресурс].
7. Історія виникнення, роль косметики і косметології в житті сучасної людини [Електронний ресурс].
8. Бальзами косметичні. Загальні технічні умови : ДСТУ 4763-2007 [Чинний з 2009 – 01 – 01]. – К. : Держстандарт України. – 2009 (Національні стандарти України).
9. Вироби косметичні для макіяжу на жировій основі : ДСТУ 4774-2007 [Чинний від 2007-28-04]. – К. : Держстандарт України. – 2007. – 14 с. – (Національні стандарти України).
10. Береславець Г., Карпенко О. Стан Українського парфумерно-косметичного ринку [Електронний ресурс].
11. Луцив Н.В. Товароведные аспекты исследования рынка парфюмерных изделий в Украине Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.4 Економіка, планування та управління в галузях.
12. Виробництво промислової продукції за видами в Україні. //

- Статистичний бюлетень Державного комітету статистики України. – К. : Вид-во "Лібра", 2013. – [Електронний ресурс].
13. Вотченікова О.В. Оцінка рівня якості парфумерних товарів / О.В. Вотченікова // Товарознавство та інновації : зб. наук. праць / голов. ред. О.О. Шубін. – Донецьк : Вид-во ДонНУЕТ. – 2010.
14. Пешук Л.В. Технологія парфумерно-косметичних продуктів / Л.В. Пашук, Л.І. Бавіка, І.М. Демідов. – К. : Центр навч. літ-ри, 2007.
15. Писаренко Т.П. Особливості застосування органолептичних і фізико-хімічних методів досліджень для експертизи автентичності парфумерних товарів / Т.П. Писаренко, А.О. Реміга // Товарознавство та інновації : зб. наук. праць / голов. ред. О.О. Шубін. – Донецьк : Вид-во ДонНУЕТ. – 2010
16. Попова О.С. Тенденції розвитку сучасного ринку парфумерних товарів / О.С. Попова, К.В. Тишлек, В.І. Рибаченко, І.В. Новак // Актуальні питання сучасного товарознавства : матер. Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф., Донецьк
17. Солдатченко С.С. Ефірні олії – аромат здоров'я: Старовинний і сучасний досвід профілактики та лікування захворювань ефірними оліями / Г.Ф. Кашченко, А.В. Підаєв, М.І. Гладун та ін. – Сімферополь : „Тавріда”, 2003.
18. Русинова Наталья. Состав косметики и вредные вещества [Електронний ресурс].
19. Морозов В. Довідник шкідливих речовин в косметиці [Електронний ресурс].
20. Косметика і догляд за шкірою обличчя [Електронний ресурс].
21. Власик Л.І. До біологічної дії олій, отриманих із насіння гарбуза та кісточок винограду / Л.І. Власик, Л.В. Сергеева // Матеріали наукової конференції „Навколишнє середовище і здоров'я”, – Чернівці : ЧМУ, 1993. –
22. Анненкова Н.Б. Удосконалення споживних властивостей бальзамів для волосся / Н.Б. Анненкова // Товари і ринки. – 2011. – № 2.

23. Михайлов В.І. Товарознавство непродуктованих товарів / В.І. Михайлов. – К: Книга, 2005.
24. Вироби парфумерні рідинні. Загальні технічні умови ДСТУ 4710:2006 [Чинний від 2006-26-12]. – К. : Держстандарт України. – 2007. – 18 с. – (Національні стандарти України).
25. Яковлева Л.А. Товароведение парфюмерно-косметических товаров / Л.А. Яковлева. – Н: Изд. «Лань», 2001.
26. Карта парфумів. [Електронний ресурс].
27. Андрусевиц А.М. Душистые вещества и продукты парфюмерно-косметического производства / А.М. Андрусевиц. – М: Агропромиздат, 1990.
28. Догляд за шкірою обличчя– про масло жожоба [Електронний ресурс].
29. Косметичні компоненти [Електронний ресурс]. –
30. Войткевич С.А. От древних благовоний к современным парфюмерии и косметике / С.А. Воткевич. – М: Пищевая промышленность, 1997.
31. Засоби від поту та засоби для прийняття ванн [Електронний ресурс].
32. Класифікація шампунів [Електронний ресурс].
33. Засоби для прийняття ванн [Електронний ресурс]. –
34. Туш для вій [Електронний ресурс].
35. Тіні для повік [Електронний ресурс].
36. Лак для нігтів [Електронний ресурс].

Яцък О. М. Парфумерно-косметичні товари. – навчально-методичний посібник.

У запропонованому навчальному посібнику розглянуто найважливіші питання з товарознавства парфумерно-косметичних товарів, а саме: споживні властивості, класифікацію, асортимент, вимоги до якості, основні дефекти, особливості пакування, маркування, зберігання і транспортування, підготовки до продажу, розміщення у торгівельній залі, продажу та надання консультацій покупцям щодо вибору товарів. Новизна розкриття тем полягає в тому, що розглянуто сучасний асортимент та нові розробки парфумерно-косметичних товарів, особливості їх виробництва і споживних властивостей, надано товарознавчу характеристику сучасного асортименту, розглянуто вимоги до якості згідно ДСТУ, а також розроблено і запропоновано завдання до практичних робіт, до виконання самостійної роботи і тести – для підготовки до перевірочних робіт.

Розширити кругозір сучасного працівника торгівлі допоможуть представлені відомості відносно напрямів у виробництві сучасних парфумерно-косметичних підприємств, дещо з історії походження, парфумерного етикету. Представлені наприкінці посібника рекомендації споживачам, щодо придбання парфумерно-косметичних виробів допоможуть у роботі сучасного працівника торгівлі.